

Географски подход за изготвяне на Национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата в България

Ръководство за дългосрочни мерки за работа с енергийно бедните домакинства в България

ECF – Energy poverty project

ECF_ Geographical Approach for the Elaboration of a National Map of the Energy Vulnerability of Households_V01

Project Acronym	WWF- ERI-BAS Energy Poverty Project
Project Title	Geographical Approach for the Elaboration of a National Map of the Energy Vulnerability of Households
Grant Agreement number	G-2311-67452
Call and topic identifier	ECF
Project duration	12 months
Coordinator	WWF BULGARIA

Document fiche	
Authors:	Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Science: Teodora Peneva PhD
Internal reviewers:	WWF Bulgaria: Rayna Popova, Rayna Angelova, Stela Hristova
Version:	0.1
Date of approval:	29.11.2024
Work Package:	WP4
Deliverable:	Project Deliverable
Dissemination:	Public

DISCLAIMER

This document does not represent the opinion of ECF, and ECF is not responsible for any use that might be made of its content. This document may contain material, which is the copyright of certain project parties, and may not be reproduced or copied without permission.

Neither of the project parties warrant that the information contained in this document is capable of use, nor that use of the information is free from risk, and does not accept any liability for loss or damage suffered by any person using this information.

ACKNOWLEDGEMENT

This document is a deliverable of the ECF project. This project has received funding from the European Climate Foundation under grant agreement N: G-2311-67452

HOW TO CITE THE DOCUMENT:

WWF-ERI-BAS Energy Poverty Project. 2025. *Geographical Approach for the Elaboration of a National Map of the Energy Vulnerability of Households*. Project funded by the European Climate Foundation under grant agreement N: G-2311-67452

ВВФ-ИИИ-БАН Проект за енергийна бедност. 2025. *Географски подход за изготвяне на национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата в България*. Проект, финансиран от Европейската климатична фондация с грантово споразумение №: G-2311-67452

Съдържание

Географски подход за изготвяне на Национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата в България.....	1
Увод	5
Основни изводи и препоръки	6
Методология	9
Законова рамка и теоретични аспекти на оценката на енергийната уязвимост на домакинствата	10
1. Картографиране на енергийната уязвимост на домакинствата по области.....	16
Подход за картографиране на енергийната уязвимост на домакинствата.....	16
Общ индекс на енергийната уязвимост на домакинствата - конструиране и анализ по области	16
Карти на енергийната уязвимост на домакинствата в България по области.....	31
2. Регионален анализ на целевите групи енергийно уязвими домакинства.....	33
Северозападен район	34
Североизточен район	35
Северен централен район	37
Югозападен район	39
Южен централен район	41
Югоизточен район	43
3. Засегнати от ETS 2 групи по вид ползван енергиен ресурс	45
Ползван вид отопление по райони	46
Ползван вид отопление по структура на домакинството	47
Ползван вид отопление по наличие на уязвими групи.....	48
Уязвими групи по официалната дефиниция за енергийна бедност	49
4. Оценка на инвестиционния разход за мерки за намаляване на енергийната бедност.....	51
Повишаване на енергийната ефективност на сградната обвивка	51
Преодоляване на зависимост от изкопаеми горива	53
Инсталиране на системи, ползващи възобновяеми източници на енергия	54
Подкрепа с директни плащания при въвеждане на въглероден данък за сгради и транспорт	55
5. Препоръки за подбор на мерки.....	56
Заключение.....	61
Литература	64
Приложение	66

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АСП	Агенция за социално подпомагане
АУЕР	Агенция за устойчиво и енергийно развитие
ДПЕБУКСЕЕ	Домакинства в положение на енергийна бедност и на статут на уязвими клиенти за снабдяване с електрическа енергия
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЗДОИ	Закон за достъп до обществена информация
ЗЕ	Закон за енергетиката
ИИИ-БАН	Институт за икономически изследвания при БАН
НСИ	Национален статистически институт
СЗР	Северозападен район
СИР	Североизточен район
СПК	Социален план за климата
СУ	Социална уязвимост
СЦР	Северен централен район
ФВИ	Фотоволтаична инсталация
ЮЗР	Югозападен район
ЮИР	Югоизточен район
ЮЦР	Южен централен район
ETS	Emission Trading System - система за търговия с емисии
NUTS2	Статистически район – съгласно класификацията на териториалните единици за статистически цели (NUTS)
NUTS3	Област – съгласно класификацията на териториалните единици за статистически цели (NUTS)
EU-SILC	EU-Statistics on income and living conditions/ ЕС-Статистика на доходите и условията на живот
WWF	World Wildlife Fund - Световен фонд за дивата природа

Увод

Проектът „Географски подход за изготвяне на Национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата в България“ е финансиран от Европейската климатична фондация (European Climate Foundation). Той се изпълнява от WWF България (водеща организация) и от Института за икономически изследвания при Българската академия на науките (съизпълнител).

Целта на проекта е да помогне на институциите да преодолеят значителните забавяния в дефинирането, картографирането и справянето с енергийната бедност в България, преди развитието на финансови инструменти, включително Социалния климатичен фонд, Декарбонизационния фонд и други.

В резултат от проекта са разработени Национална карта на енергийната уязвимост на домакинствата и Индекс на енергийната уязвимост по области, като са остойностени и инвестиционните разходи за мерки за повишаване на енергийната ефективност и независимост на домакинствата в България.

Разработеният „Индекс на енергийната уязвимост на домакинствата“ е комбиниран индекс от три подиндекса, обобщаващи три основни категории, по 28-те области (ниво NUTS3) и райони (ниво NUTS2) в България:

- 1) Енергийни нужди (включващи климатични условия, дял на домакинствата засегнати от новата схема за търговия с емисии в сградите и транспорта, дял на домакинствата, ползващи дърва и дял на домакинствата без предприети мерки за енергийна ефективност);
- 2) Социална уязвимост (вкл. ниво на доходи, коефициент на безработица, дял на домакинствата с доход под линията на бедност, дял на възрастните лица, висока зимна смъртност);
- 3) Енергийна бедност въз основа на изследването на НСИ по методологията EU-SILC (вкл. дял на домакинствата в невъзможност да поддържат нормална температура в дома; обитаващи жилище с течаш покрив, с влага, с мухъл по стени, покрив или под; както и изпитващи затруднение с изплащането на сметките за комунални услуги).

Националната карта подпомага идентифицирането и сегментирането на енергийно бедни домакинства по области и е инструмент за подбор на подходящи мерки и за оценка на инвестиционните нужди според спецификите на областта.

Основни изводи и препоръки

Енергийната бедност в България има ясно изразени регионални измерения, като се наблюдава сериозно изоставане в мерките за енергийна ефективност и по отношение на доходите на населението в дадени териториални единици. Липсва обаче национална база данни, която да отчита състоянието на домакинствата и по трите признака – доходи, енергийна ефективност на сградите и високи цени на енергията (изразени в предпочитания към по-евтини енергийни източници като дърва за огрев и въглища) на регионално (NUTS2) и областно ниво (NUTS3). Настоящият доклад запълва липсите в публично достъпната информация, като агрегира данни на енергийната уязвимост на домакинствата по области. Сред основните приноси на изследването са:

- 1) Систематизацията и прегледът на статистически данни на НСИ по методологията на EU-SILC за бедност, жилища и енергийна ефективност от Изследването на за доходите и условията на живот, чрез индикатори от модул „енергийна ефективност“, провеждан веднъж на три години и от ежегодната статистика на доходите и условията на живот. Използвани са също данни за смъртност по области и за брой лица, получаващи целеви помощи за отопление, получени за целите на проекта от НСИ и от АСП.
- 2) Създаденият е индекс на енергийната уязвимост на домакинствата, който представя различията в дяловете на най-рисковите домакинства по зададен критерий за енергийни нужди или социална уязвимост, или като субективно усещане за невъзможност за поддържане на нормална температура в жилището или за затруднения в плащането на месечните сметки.
- 3) Направената оценка за корелационната връзка на индикаторите и са изведени статистическите характеристики на новосъздадения индекс. Статистическият анализ показва, че енергийната бедност в България е по-тясно свързана с ползването на дърва, с ниските доходи и високия дял на лица с доход под линия на бедност, и с липсата на мерки за енергийна ефективност, и по-малко с ползването на газ, със субективните възприятия на домакинствата, и коефициента на безработица.
- 4) Изготвеният регионален анализ на данните за целевите групи и са обобщени най-важните характеристики, и уязвимости на всеки район и отделни области. По този начин се улеснява подбора на мерки за местните специфики на всяка област.
- 5) Извършената оценка на общия инвестиционен разход за мерки за енергийна ефективност на база на жилищен фонд и брой домакинства по вид сграда и вид отопление, за четири вида политики на декарбонизация на сградния фонд: а) повишаване на енергийната ефективност на сградната обвивка; б) преодоляване на зависимост от изкопаеми горива; в) инсталиране на системи ползващи възобновяеми източници на енергия за домакинствата; г) подкрепа с директни плащания при въвеждане на въглероден данък в сградите и транспорта.
- 6) Създаденият и приложен набор от основни критерии за подбор на мерки и принципи на разпределяне на финансирането и приложение на индексите за енергийна уязвимост.
- 7) Систематизираните данни на ниво район и област за публично недостъпни индикатори,
- 8) Изведените обобщения, заключения, препоръки, с което се улеснява работа по дългосрочно планиране на мерки за намаляване на енергийната бедност в България.

В първата част на доклада (глава 1) се представя методологията за индексирание на енергийната уязвимост и резултатите по 28-те области на страната. Конструирани са три тематични индекса и един общ интегрален, който ги обединява.

Първият тематичен индекс е за енергийните нужди. Той има стойности от 1,05 за област Варна до 2,10 за област София. Това означава приблизително два пъти по-високи нужди от енергия в област София, което се определя от повечето денградуси за енергия през годината, по-високите дялове на домакинства, ползващи дърва, въглища и газ в сравнение с дела на домакинствата без нито една мярка за енергийна ефективност през последните пет години, и от разликата в енергийните нужди, произтичащи от климатичните условия в денградуси. Областите със сравнително най-големи енергийни нужди са със стойности на индекса от 1,66 до 2,10. Освен област София, която е с най-високи стойности по всички параметри, в този диапазон влизат областите Перник, Разград, Смолян, Ловеч, Монтана и Велико Търново. В област Област София и в Разград принос има и високият дял на газификация, докато в област Перник има сравнително висок дял (22%) на домакинства, ползващи въглища.

Вторият тематичен индекс е за социалната уязвимост. Той има стойности от 0,33 до 1,25, което отразява съвкупния дял на четири индикатора – дял на лицата в бедност, коефициент на безработица, разлика в дохода в процентно отношение спрямо областта с най-висок доход, и коефициент на прекомерна зимна смъртност. Най-уязвими са областите Велико Търново, Видин, Ловеч, Хасково, Добрич, Ямбол и Сливен. При тях делът на лицата в бедност е приблизително 30% (0,3 по индекса), нивата на зимна смъртност са най-високи, както и изоставането от доходите спрямо София (столица) е най-голямо - с минимум 28% в Хасково и до 47% в Сливен. Притеснителна е прекомерната зимна смъртност в Хасково, Ловеч и Велико Търново, която е около 30% по-висока от отколкото през останалите месеци от годината.

Третият тематичен индекс е за енергийна бедност по данни на НСИ по методологията EU-SILC. Той отчита съвкупно три индикатора – дял на домакинствата в невъзможност да поддържат нормална температура в дома; обитаващи жилище с течащ покрив, с влага, с мухъл по стени, покрив или под; както и изпитващи затруднение с изплащането на сметките за комунални услуги.

Той заема стойности от 0,22 за област Ловеч (съвкупни 22%), и 0,81 за област Плевен (съвкупни 81%). Предвид субективната същност на тези индикатори, те са приложени за отразяване на усещането на домакинствата за енергийна бедност, както и за възможност за международни сравнения.

Общият индекс, комбиниращ горепосочените три има стойности от 1,92 (София-столица) до 3,69 (област София). Най-уязвимите (от гледна точка на енергийна бедност) области в България са София, Разград, Велико Търново, Видин и Добрич.

Във втората част на доклада (глава 2) се прави регионален анализ на данни за целевите групи за 8 от общо 11 индикатора, включени в общия индекс (без климат, доходи и смъртност). Представени са данните на регионален принцип, като са изведени най-важните характеристики на всеки район.

Най-уязвими райони

- Северозападният район (СЗР) (общ индекс 3,19) и Северният централен район (СЦР) (3,20) са най-засегнатите от енергийна уязвимост. Това се дължи на високите стойности в подиндекс "Енергийни нужди" (съответно 1,58 и 1,63).
- СЗР има и висока социална уязвимост (1,09), което допринася за по-високата енергийна уязвимост. В този район живее 10,7% от населението, но 19,1% от всички получатели на целеви помощи за отопление в страната, както и 14,6% от всички, предпочели да ползват такава целева помощ под формата на дърва за огрев, което само по себе си е индикатор за уязвимост.

По-добре представящи се райони

- Югозападният район (ЮЗР) (общ индекс 2,71) и Южно централният район (ЮЦР) (2,75) са с най-ниска енергийна уязвимост.

- Въпреки това, най-многобройни са уязвимите групи в ЮЗР и Югоизточния район (ЮИР), където се съчетават високи дялове на домакинства, използващи въглища, дърва и нефта за отопление с множество домакинства без мерки за енергийна ефективност (ЕЕ).
- Това се дължи на по-доброто икономическо развитие, по-добрите климатични условия и полесния достъп до енергийни ресурси в тези райони.

В третата част на доклада (глава 3) се анализира уязвимостта на домакинствата по вид енергиен ресурс. През 2023 г. общо 330 596 български домакинства (около 11,54% от всички домакинства в страната) са засегнати от новата схема за търговия с емисии (ETS 2). Най-много са домакинствата, които използват електричество (38,85%) и дърва (37,17%), докато засегнатите от ETS 2 са значително по-малко, но все пак са над 11,5% от общия брой. Въпреки това, при разработка на мерки по СПК се препоръчва приоритетна работа с уязвими групи по критериите на дефиницията за енергийна бедност, тъй като най-уязвимите от гледна точка на енергийни ресурси, цени и доходи, са именно потребителите на дърва и електричество. Средният доход на потребителите на газ е на-висок както за страната, така и по райони и области.

В четвъртата част на доклада (глава 4) се прави оценка на инвестиционния разход за мерки за намаляване на енергийната бедност със следните допускания:

- Използване на различни целеви групи за различни мерки. Високоразходни мерки за самостоятелни къщи – могат да се предоставят на домакинствата с 3, 4 лица и с 5 и повече лица, средноразходни - да обхванат и домакинства с 3 лица, а нискоразходните да са за всички домакинства, вкл. с 1 или 2 лица.
- Остойносттаване на мярка за цялостно саниране по брой членове на домакинство (вж. таблица 13) – 14 хил. лв. за домакинство с 3 лица, 16 хил. лв. за 4 лица и 20 хил. лв. за домакинства с 5 и повече лица.

В тази част освен приблизителна оценка на инвестиционния разход за четири вида мерки, се прави и анализ на особеностите на различните инвестиции според спецификите на домакинствата и ползваните енергийни ресурси по области. Допълнени са и данни за сградите и жилищата за удобство и ползване при разработка на програми за намаляване на енергийната бедност в България.

Сред по-важните **изводи и препоръки**, които могат да се имат предвид при разработката на Социалния климатичен план и на други програми за енергийна бедност, са следните:

- Налице са значителни различия в енергийната уязвимост на домакинствата между районите и два пъти по-големи различия между областите, тъй като често в един район са разположени области с различни климатични особености, различно потребление на енергийни ресурси, различни нива на доходите и на социалната уязвимост.
- Енергийната бедност, изразена със субективните индикатори от изследването EU-SILC, е най-неравномерно разпределена (коефициентът на вариация между областите е 29,59%). Социалната уязвимост на ниво NUTS3, изразена чрез индикаторите за доходи, безработица, дял на лицата в бедност и прекомерна зимна смъртност, също варира значително (коефициент на вариация 23,73%), което подчертава разликите в икономическото и социално състояние на отделните области.
- Междубластните различия между енергийните нужди и общата енергийна уязвимост са по-балансиранни (коефициентите на вариация са съответно 17,51% и 15,38%), което показва, че те са по-малко податливи на екстремна диференциация.
- Енергийната бедност в България е по-тясно свързана с ползването на твърдо гориво за отопление, ниските доходи, високия дял на лица с доход под линията на бедност, с

липсата на мерки за енергийна ефективност и много по-малко - с равнището на безработица и с ползването на газ.

- Общият индекс, комбиниращ горепосочените три категории, заема стойности от 1,92 (София - столица) до 3,69 (област София). От гледна точка на енергийната бедност най-уязвимите области са София, Разград, Велико Търново, Видин и Добрич.
- Числеността на уязвимите групи и групите в риск от бедност не може самостоятелно да покаже вида на уязвимостта, нейните специфики и да гарантира адекватност на мерките, избрани само по този критерий. Необходимо е приложение и на индексите според техните специфики.
- Крайната цел на мерките може да е намаляване на дела на разхода за енергия с минимум 20-30% за засегнатите групи, а при участие и в саниране – намаляване до 50%.
- Т.нар. „Извеждане от енергийна бедност“ не би следвало да означава спад на разхода на енергия до нула, а да позволява отчет и на единични мерки, намаляващи разхода ѝ с 20-30% или с 50%, при повече инвестиции. Затова е добре да се ползва лексикални значения като „намаляване на енергийната бедност“, „смекчаване“, или „ограничаване“ на енергийната бедност. Процесът трябва да е на етапи и да обхваща достатъчно голям брой домакинства.
- Финансирането трябва да се координира от различни източници, но с цел покриване на уязвимите групи в най-голяма степен с нискоразходни мерки и предоставяне на най-висок интензитет на грант за тях при участие във високоразходни мерки (като саниране).
- Мерките за директно подпомагане имат ограничен ефект, достигат до сравнително малък брой уязвими домакинства и са ресурсоемки. Например, при подпомагане с 500 лв. са необходими близо 1 милиард лева за покритие на около 30% от населението. Това е огромен разход, който не помага за трайно ограничаване на енергийната бедност или намаляване на зависимостта от изкопаеми горива.

В заключение, най-големият проблем при справянето с енергийната бедност в България е високото ниво на социална и енергийна уязвимост в определени области. Ключовите стратегии трябва да включват персонализирани мерки за подпомагане на домакинствата в най-засегнатите области, като същевременно се акцентира върху социалната интеграция и модернизация на жилищния фонд.

Методология

За целите на изследването са използвани методи на количествения и качествения анализ като: 1) събиране и анализ на статистически данни на регионално и областно ниво, свързани с енергийната и социалната уязвимост на домакинствата; 2) провеждане на фокус-групи с експерти за създаване на регионален индекс, който да предоставя възможност за подбор на мерки спрямо енергийната бедност според спецификите на областта; 3) изчисления на инвестиционни разходи по области за извеждане на най-уязвимите групи от енергийна бедност.

Задачите на проекта включват:

Задача 1. Операционализиране на националната дефиниция за енергийна бедност на ниво NUTS2 (април 2023 г. – май 2024 г.):

- Събиране на факти и анализ на данни относно основните нужди от изолация и декарбонизация в домакинствата по: район, тип домакинство, тип отопление, ниво на изолация, тип сграда.
- Оценка на бъдещите потребности на Националния социален климатичен фонд/национални фондове на ниво район (NUTS2), въз основа на данни от проучването на Евростат за доходите и условията на живот (EU-SILC) - модул за енергийна ефективност от 2023 г. Това включва

създаване на база от данни за енергийна бедност през 2022 -2023 г. и приблизителна оценка на необходимите инвестиционни разходи за следните дългосрочни мерки:

- частична подмяна на дограма и изолация на външни ограждащи елементи на индивидуални жилища (ефективна изолация на прозорци и стени);
- саниране на многофамилни сгради;
- монтаж на покривни фотоволтаични панели/слънчеви колектори;
- подмяна на отоплителен уред.

•Източници на данни: Изследването на доходите и условията на живот на Евростат (EU-SILC), с данни от допълнителните променливи по специалната тема на фокус „Енергийна ефективност на домакинствата“ от 2023 г. с въпроси за жилищните условия на домакинството.

Задача 2: Провеждане на фокус-групи за разработване на регионален индекс и подходящи мерки с водещи инженери/експерти по енергийна ефективност и битови източници на възобновяема енергия.

Проведени бяха две фокус-групи, всяка със 7 експерти от организации, предоставящи услуги, които са свързани с енергийната ефективност или в сферата на енергетиката, експерти с инженерен и/или икономически профил. За целите на дискусиата бяха ползвани въпросник с набелязани 10 основни теми за разговор и представени наличните данни от НСИ. Във всяка група имаше 5 външни експерти и 2 участници от WWF България. Външните експерти бяха поканени да попълнят и таблица с индикатори, в която да отбележат важността и необходимостта от включването на индикатори в общ съставен индекс на енергийната бедност по области, както и в индекси за оценяване на нуждите от финансиране на саниране, инсталиране на ВЕИ, а също и единични мерки за повишаване на енергийната ефективност.

Задача 3: Избор и изготвяне на инвестиционни мерки – създаване на ръководство въз основа на данни, получени в първата проектна фаза и по време на груповите дискусии с инженери.

Задача 4: Оценка на инвестиционните разходи (по текущи цени през август 2024 г.): Проектна оценка на инвестиционните разходи въз основа на резултатите от дейностите в Стъпка 2 и Стъпка 3 – дискусии във фокус-групи с инженери/експерти на ръководство за инвестиционни мерки на национално ниво.

Краен резултат: Създаден аналитичен документ с подробни данни за енергийната уязвимост по райони и области и съдържащ препоръчани мерки за декарбонизация. Национално ръководство за дългосрочни мерки за енергийно бедните домакинства в България (ръководен документ, който съдържа разпределение на финансовите нужди на ниво NUTS2 и описание и аргументация на конкретните мерки за финансиране, които да бъдат предложени).

Законова рамка и теоретични аспекти на оценката на енергийната уязвимост на домакинствата

Законова рамка в България и политически контекст

България приема официална дефиниция за енергийната бедност през ноември 2023 г.¹, като съпътстващата Наредба към чл.38д на ЗЕ включва методика за оценка на домакинствата според

¹ Дефиницията в чл.38д на ЗЕ гласи: Домакинство в положение на енергийна бедност“ е домакинство, което при действащите цени на енергийните носители е с разполагаем средномесечен доход на член от домакинството за предходната година, по-малък или равен на официалната линия на бедност (ОЛБ), след като е намален с разхода му за определеното спрямо енергийните характеристики на жилището типово потребление на енергия, и което поради това няма достъп до основни енергийни услуги за адекватно отопление, охлаждане, осветление и осигуряване на енергия за домакинските уреди.

техните доходи и типово потребление на енергия, определено от сградните характеристики на жилището им, структурата на домакинството и уязвимостта на членовете на домакинството². Определена е и методика за мониторинг на енергийната бедност, според която в края на март 2024 г. Агенцията за устойчиво и енергийно развитие (АУЕР) за първи път публикува официални данни на енергийно бедните домакинства. Методиката включва изчисления на линия на бедност с отразен разход за енергия, ползвайки официалната линия на бедност за 2023 г. и осреднената стойност на енергийния разход на домакинствата на национално ниво през същата година (ползваща показатели за среден брой членове на домакинствата в България, количество енергия на кв.м. за сгради с най-ниска енергийна ефективност и цена на електроенергия за бита в отношение 70% дневна тарифа и 30% нощна тарифа).

Чрез тази методика се изчислява броят на лицата с разполагаем доход под изчисления праг от 728 лв. на месец средно за 2023 г., но не се генерират данни за разпределението на тези домакинства по области и не се дава информация за спецификата на жилищата и за членовете на домакинствата в тях. Това поражда необходимост от създаване на национална база данни, която да може да подпомогне прилагането на обективен подход за отразяване на местните специфики на домакинствата по отношение на тяхното потребление на енергия, жилищни характеристики, социално-икономическо състояние и социална уязвимост. За да се подпомогнат институциите и политиките при вземане на решения за разработване на дългосрочни и краткосрочни мерки в помощ на енергийно бедните домакинства, е необходимо операционализиране на националната дефиниция на регионално и на областно ниво.

Прилагането на социални критерии при разработване и реализация на финансови механизми е основно изискване и принцип за справедлив преход към климатично неутрална икономика в Европейския съюз. В Регламент (ЕС) 2023/955 относно Социалния фонд за климата са определени три уязвими групи като значително засегнати от въздействието на разходите на новата търговия с емисии за сгради и автомобилен транспорт³. Изисква се националните планове да обхващат мерки и инвестиции за справяне с въздействието на таксите от въглеродните емисии в сградите и автомобилния транспорт върху уязвимите домакинства, микропредприятията и ползвателите на транспорт. Съгласно преработените Директива (ЕС) 2024/1275 относно енергийните характеристики на сградите и Директива (ЕС) 2023/1791 за енергийна ефективност, се изисква прилагане на социални критерии и фокус (или приоритет) на мерките върху уязвимите и енергийно бедни домакинства. Правителството има задължение да транспонира директивата до края на 2025 г. и да въведе Схеми за задължения за енергийни спестявания на енергийните доставчици с фокус върху енергийно бедни домакинства⁴.

Опит от други страни

² Закон за енергетиката, чл. 38д и съпътстваща Наредбата за критериите, условията и реда за определяне на статут на домакинства в положение на енергийна бедност и на статут на уязвими клиенти за снабдяване с електрическа енергия (ДПЕБУКСЕЕ)

³ Групите се отнасят до: 1) уязвими домакинства, които изпитват енергийна бедност, включително тези с ниски и средни доходи, и които не разполагат със средства за обновяване на обитаваната от тях сграда; 2) уязвими микропредприятия, които не разполагат със средства за обновяване на сградата, която обитават, за закупуване на превозни средства с нулеви и ниски емисии или за преминаване към алтернативни устойчиви начини на транспорт, включително обществен транспорт; 3) уязвими ползватели на транспорт, лица и домакинства, изпитващи транспортна бедност, включително тези с ниски и средни доходи, които не разполагат със средства за закупуване на превозни средства с нулеви и ниски емисии или за преминаване към алтернативни устойчиви видове транспорт, включително обществен транспорт.

⁴ За повече подробности виж Темата на фокус в [Годишния доклад](#) на ИИИ при БАН за 2024 г.

Картирането на енергийната бедност е практика в няколко държави членки на Европейския съюз като Ирландия, Полша, Испания, Португалия.

В Полша, например⁵, за картиране на енергийната бедност са използвани индикатори като: респираторни заболявания на 1000 жители, получатели на социални помощи на 10 000 души, уязвимост, свързана с ниски доходи и безработица, средни месечни брутни заплати, еднофамилни къщи на 1000 жители, 2011 г., дял на лицата в постпродуктивна възраст в проценти от общ брой, плътност на населението в души на кв.км. Решаваща е също степента на урбанизация и просрочени наеми на една къща/апартамент.

В Португалия⁶ картирането на енергийната бедност включва четири ключови компоненти: 1) експозиция – индикатори, пряко свързани с климатичните параметри (напр. температура, валежи); 2) чувствителност – степента на която системата се влияе от експозицията (напр. физически характеристики на системата, като характеристики на сгради); 3) потенциално въздействие – измерено чрез комбинацията между експозиция и чувствителност (напр. потенциалното въздействие върху топлинния комфорт, измерено чрез необходимите денградуси за отопление и денградуси за охлаждане за различни климатични зони, както и различните типове сгради, характеризиращи се със специфична конструкция материали и изчисление на количеството необходима енергия⁷); 4) адаптивен капацитет – способността на системата да се приспособи към изменението на климата по отношение на обществената среда (напр. демография, грамотност, социално-икономически условия). Индикаторите в тази част включват: дял на постоянното население на 65 или повече години; среден месечен доход в евро; мерки за намаляване на бедността, като придобиване и използване на технологии за отопление и охлаждане; дял на населението с висше образование; коефициент на безработица.

Картирането на енергийната бедност в Испания⁸ разделя индекса в три категории: 1) сградни характеристики (година на построяване, дял на сградите с нисък енергиен клас, дял на сгради без отоплителни системи); 2) високи разходи за енергия (от енергийните одити); 3) социално-икономически фактори като доходи и възраст на членовете на домакинството (дял на лицата над 65 г.), както и дял на лица с доход под линия на бедност.

В Ирландия за енергийни нужди също се използва базата данни от енергийните сертификати, като индексирването на риска или енергийната уязвимост се прави въз основа на количеството енергия, необходимо за отопление през зимата. Подобен тип анализ би могъл да се направи в България единствено за многофамилните сгради, преминали през националните програми за цялостно саниране, които представляват едва под 4% от общия сграден фонд.

Не само България е изправена пред липса на данни от сградни сертификати. В много страни от ЕС също не са налични такива, или са достъпни за малък процент от сградите. Това налага ползване на данни основно от ежегодните изследвания на Евростат, модулът за енергийна

⁵ Karpinska, L.; Śmiech, S.; Gouveia, J.P.; Palma, P. (2021). Mapping Regional Vulnerability to Energy Poverty in Poland. Sustainability 2021, 13, 10694. <https://doi.org/10.3390/su131910694> линк

⁶ Sofia G. Simoesa*, Vera Gregórioa, Júlia Seixasa. (2016). Mapping fuel poverty in Portugal. 1st Energy Economics Iberian Conference, EEIC | CIEE 2016, February 4-5, Lisbon, Portugal, APEEN (www.apeen.org) and AEEE (www.aeee.es). doi: 10.1016/j.egypro.2016.12.112.

⁷ В изчисленията се използва крайната консумация на енергия, свързана с идеалния топлинен комфорт, оценена от изчисленията, изискани съгласно Наредба от 2006 г. за характеристиките на топлинния комфорт на сградите (RCSTE) за комплект на типологичните на жилищния сграден фонд в Португалия. Разгледани са шест типа жилищни сгради за гражданските енории на всяка от 29-те общини и оценена полезната енергия нужди в kWh/m² за отопление и охлаждане на помещенията.

⁸ Jon Terés-Zubiaga, Iker González-Pino, Irantzu Álvarez-González, Álvaro Campos-Celador c. (2023). Multidimensional procedure for mapping and monitoring urban energy vulnerability at regional level using public data: Proposal and implementation into a case study in Spain. Sustainable Cities and Society. Volume 89, February 2023, 104301 [link](#)

ефективност, проведен през 2023 г., който ще се провежда веднъж на три години и преброяването на населението и жилищния фонд от 2021 г.

Опит в регионалните анализи в България

В България има солиден опит по отношение на регионалните анализи, особено в периода 2015-2020 г.

Разработките „Регионални профили: показатели за развитие” на Института за пазарна икономика⁹, издавани ежегодно след 2012 г., представят социално-икономическите характеристики на 28-те области в страната чрез анализ на над 65 индикатора, обхващащи доходи и условия на живот, пазар на труда, инвестиции, данъци и такси, администрация, демография, образование, здравеопазване, сигурност и правосъдие, околна среда и култура.

През 2015 г. Институтът за икономически изследвания на БАН разработва инструментариум за интегрална оценка на различията в жизнения стандарт между 6-те района от ниво NUTS2 и между 28-те области на страната, базиран на т.нар. метод на Бенет¹⁰. Интегралната оценка обединява обобщаващите оценки за териториалните различия в следните 6 тематични области на жизнения стандарт: материален жизнен стандарт (обединяващ оценки за различията в икономическо развитие, доходи и потребление, неравенство и бедност), пазар на труда, достъп до образователни услуги, достъп до здравни грижи, социални трансфери и миграция, които включват общо 22 единични показателя в тематични области (материален жизнен стандарт, трудов пазар, достъп до образователни услуги, достъп до здравни услуги, социални трансфери, миграция). Методологията на изследването се базира на сравнения на действителните стойности на избраните показатели за съответните териториални единици с най-добрата – „еталонна“ стойност на съответния показател. Анализът разпределя районите в две групи (над средното за страната равнище и под средното за страната равнище), а областите в три групи – високо равнище, средно равнище и изоставащи. Проследява се и изменението на броя на областите в отделните групи през годините в периода от 2010 до 2017 г. в други публикации по изследователския проект.

През 2018 г. Световната банка, съвместно с НСИ извършват картографиране на бедността в Република България¹¹. Изработен е модел на благосъстоянието за отделните райони, който включва дял на безработните възрастни, дял на децата, дял на лицата с основно образование, дял на лицата с начално образование, централно отопление, едночленно домакинство, двучленно домакинство, дял на домакинствата с работещи членове, дял на домакинства със заети в преработка, професионални и административни дейности, брой пенсионери, жилище с 1 стая, жилище с 2 стаи, средна заплата, домакинства с учаци.

Тези анализи еднозначно показват, че **бедността в България има ясно изразена регионална диференциация**. Различията в териториалното ѝ разпространение са значителни, като през годините се наблюдава тенденция към тяхното задълбочаване и сериозно изоставане на някои териториални единици. Изследванията също така са солидна база за методологически похвати и понятийни апарати на анализа на бедността, жизненото равнище и благосъстоянието.

⁹ ИПИ (2018). Регионални профили: показатели за развитие. [IPI (2018). Regionalni profili: pokazateli za razvitie]. <https://www.regionalprofiles.bg/bg/news/>

¹⁰ Шопов, Г. (2020) Териториални различия в жизнения стандарт на населението (2010-2017). Списание на БАН. 6/2020 http://www.stil.bas.bg/journBAS/PDFs/SP_BAN-6-2020-PECHAT.pdf. В ИИИ-БАН системно се извършват изследвания, посветени на развитието на териториалните социално-икономически различия в България след 1995 година – вж. <https://www.iki.bas.bg/>.

¹¹ <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/povmap.pdf>

Опитът на ИИИ при БАН в съставянето на интегрален индекс също дава важна отправна точка за нормализиране на индикаторите.

Подбор на индикатори за картиране на енергийната уязвимост

Подборът на индикатори за картиране на енергийната уязвимост на домакинствата в България е осъществен след теоретичен преглед на съществуващите карти на енергийна бедност в другите страни, на регионални анализи в България като изходна база, на националните специфики на България и след експертни дискусии с инженери и специалисти по енергийна ефективност от българския бизнес, от неправителствения и правителствения сектор.

Тези дискусии са проведени също след преглед на наличните данни в националната статистика, техните специфики и честота на публикуване. Картирането на енергийната бедност е важно да се осъществи не само еднократно, а да има възможности за актуализиране. От тази гледна точка, в момента са налични три бази данни, свързани с енергийната бедност:

- „Статистика на доходите и условията на живот“ - данни на НСИ от **ежегодното изследване** за доходите и условията на живот (SILC), извършвано от отдел „Статистика на условията на живот“¹².
- Модул "Енергийна ефективност" на EU-SILC от 2023 г., допълнителен тематичен модул към изследването, провеждан **веднъж на три години**.
- Данни от преброяването през 2021 г. на населението и жилищния фонд, провеждано **веднъж на 10 години**.

Подробни индикатори са представени в Таблица 1 по-долу. Ежегодното изследване е разделено в две части, за да се открие отделната част от въпросника свързана конкретно с енергийната бедност и субективното усещане на домакинствата за възможността да поддържат нормална температура в жилищата и други.

Таблица 1: Налични данни, свързани със социалната и енергийната уязвимост на домакинствата

<i>Изследване</i>	<i>Индикатори</i>
Изследване на доходите и условията на живот (SILC)	<ul style="list-style-type: none"> • Относителен дял на бедните по пол и възрастови групи • Относителен дял на бедните преди социалните трансфери (с вкл. пенсии) • Население в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция • Относителен дял на работещи бедни (за лица във възрастова група 18-64 г.) • Относителен дял на бедните сред възрастните хора • Неравенство в разпределението на дохода • Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от домакинствата • Неравенство в разпределението на дохода - коефициент на Джини • Дял от населението, живеещо с тежки материални и социални лишения • Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност

¹² <https://www.nsi.bg/bg/content/8252/социално-включване-и-условия-на-живот>

Изследване на доходите и условията на живот (SILC)	<ul style="list-style-type: none"> • Позволява ли Вашето финансово състояние да поддържате нормална температура в жилището си? • Има ли домакинството проблеми с течаш покрив, влажни стени, основи, разбити или изгнили дограма, врати, под? • Затруднения при плащането навреме на разходи свързани с жилището.
Модул "Енергийна ефективност" на изследването на доходите и условията на живот (SILC), 2023 г.	<ul style="list-style-type: none"> • С какво основно се отоплява жилището? • Какъв е основният източник на енергия за отопление на жилището • През последните 5 години, правили ли сте подобрения на жилището, в което живеете по отношение на топлоизолация, прозорци или отоплителна система? • Какъв тип прозорци имате в жилището си? • Година на построяване/основен ремонт. • Тип на жилището
Преброяване на населението и жилищния фонд, 2021 г.	<ul style="list-style-type: none"> • Жилища по наличие на външна изолация • Жилища по наличие на енергоспестяваща дограма • Жилища по вид - обитаеми и необитаеми • Жилища по енергия, използвана за отопление • Жилища по начин на използване - постоянно/сезонно/ваканционно пребиваване • Жилища по наличие на канализация • Жилища по форма на собственост • Жилищни сгради по вид, по брой на етажите, по периоди на построяване, по вид на конструкцията

Таблица 2 показва първите по важност 20 индикатора, които българските експерти препоръчват за целите на комбинирания индекс на енергийната бедност, избрани след преглед на съществуващата база данни, анализ на спецификите и евристичната им способност, както и на техните предимства и недостатъци.

Таблица 2: Препоръчани индикатори за регионална оценка на енергийната бедност в България от енергийни експерти в групова дискусия

№	Индикатор	№	Индикатор
1	Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за областта	11	Относителен дял на лицата получаващи целеви помощи за отопление
2	Линия на бедност за всяка област на лице	12	Коефициент на безработица
3	Домакинства обитаващи жилища с течаш покрив, влажни стени, основи, разбити или изгнили дограма, врати, под	13	Брой домакинства
4	Брой лица в домакинства	14	Брой жилища общо
5	Брой деца до 18 г. в домакинството	15	Относителен дял на населението ползващо въглища и дърва за огрев
6	Брой на възрастни над 65 г.	16	Дял от населението
7	Общ доход средно на домакинство	17	Дял на жилища по наличие на енергоспестяваща дограма
8	Възможност за поддържане на нормална температура в жилището	18	Дял от населението, живеещо в градове
9	Затруднения при плащането навреме на разходи свързани с жилището	19	Дял на жилища без мерки за енергийна ефективност последните 5 години
10	Прекомерна зимна смъртност (excess winter death)	20	Среден брой лица в домакинството

Източник: Фокус-групи с експерти, проведени за целите на проекта.

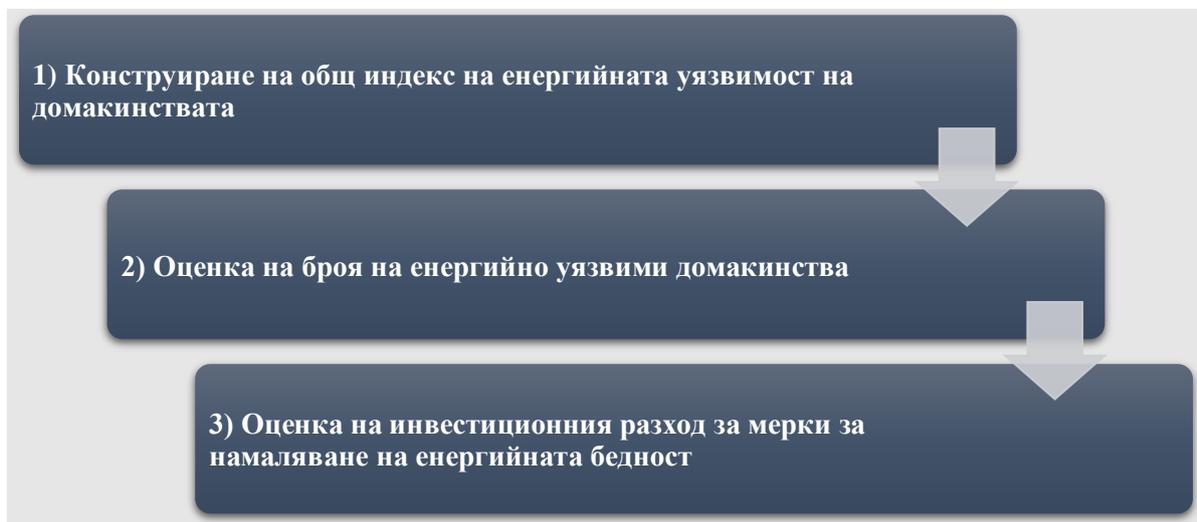
1. Картографиране на енергийната уязвимост на домакинствата по области

Подход за картографиране на енергийната уязвимост на домакинствата

Картографирането на енергийната уязвимост на домакинствата в България е извършено на две нива – ниво на региони (NUTS2) и ниво на области (NUTS3), на три стъпки (Фигура 1):

- При първата стъпка се разработва общ индекс на енергийната уязвимост на домакинствата в три основни категории – енергийни нужди, социална уязвимост и субективно усещане за енергийна бедност или т.нар. по-долу „енергийна бедност по SILC“. Обобщават се в **общ индекс на енергийната уязвимост на домакинствата в България**. Използвани са общо 11 индикатора, част от които специално подготвени от НСИ за целите на проекта, вкл. данни от модул „Енергийна ефективност“ от 2023 г. от Изследването за доходите и условията на живот на Евростат (EU-SILC).
- При втората стъпка се оценява броя на лицата в риск по всеки индикатор на всеки от индексите, като се определя техният размер, включително на лицата, получаващи целеви помощи за отопление, на лицата в бедност и на лицата в риск от бедност по региони и по области, както и на броя домакинства, ползващи дърва, въглища, газ по области и райони. Използвани са данни от запитвания до АСП, публикации на НСИ за „Индикатори за бедност и социално включване през 2023 година“, както и поръчани за целите на проекта данни на НСИ от изследването за доходите и условията на живот по методология на Евростат (EU-SILC) за 2023 г.
- При третата стъпка се изчислява инвестиционният разход за мерки за намаляване на енергийната бедност, при зададени фиксирани стойности на мерките за домакинство според вида на домакинството и сградата.

Фигура 1: Подход за картографиране на енергийната уязвимост на домакинствата

Общ индекс на енергийната уязвимост на домакинствата - конструирание и анализ по области

Съставянето на този индекс е първата стъпка описана в подхода за картографиране и една от задачите на проекта. Общият индекс представлява сбор от стойностите на трите подиндекса, който е всъщност сума от стойностите на всички индикатори.

$$EV=A+B+C$$

Където:

EV – енергийна уязвимост

A – Подиндекс за енергийни нужди, съставен от 4 индикатора

B – Подиндекс за социална уязвимост, съставен от 4 индикатора

C – Подиндекс за субективно възприятие на енергийната бедност, съставен от 3 индикатора

Или:

$$EV=A_1+A_2+A_3+A_4+ B_1+B_2+B_3+B_4+C_1+C_2+C_3,$$

Където:

A₁ – Денградуси за енергия (отнесени към област с най-ниски нужди)

A₂ – ЕТС 2 (дял на домакинствата ползващи газ, нефта или въглища в скала от 0 до 1)

A₃ – Дял на домакинствата ползващи дърва за огрев (в скала от 0 до 1)

A₄ – Енергийна ефективност на жилището (дял на домакинствата без мерки за енергийна ефективност последните 5 години в скала от 0 до 1)

B₁ – Коефициент на безработица (в скала от 0 до 1)

B₂ – Общ доход на домакинство (отнесен към област с най-висок доход и отразяващ разликата в проценти в скала от 0 до 1)

B₃ – Дял на домакинствата с доход под линия на бедност (в скала от 0 до 1)

B₄ – Прекомерна зимна смъртност (коефициент в скала от 0 до 1)

C₁ – Дял на домакинствата обитаващи жилища с проблеми с течаш покрив, стени, основи, разбити/изгнили дограма, врати, под (в скала от 0 до 1)

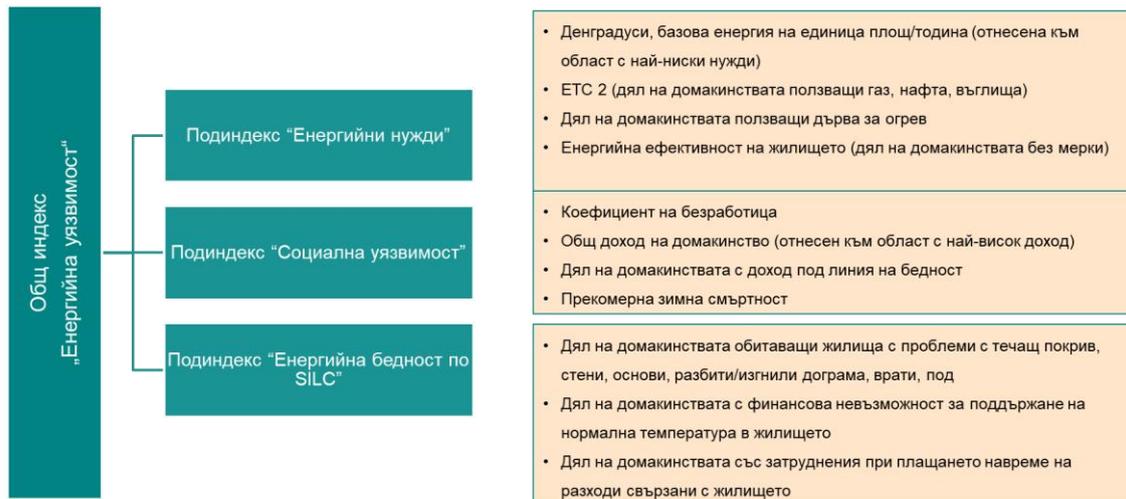
C₂ – Дял на домакинствата във финансова възможност за поддържане на нормална температура в жилището (в скала от 0 до 1)

C₃ – Дял на домакинствата със затруднения при плащането навреме на разходи свързани с жилището (в скала от 0 до 1)

Включените индикатори са представени във Фигура 2.

Извършва се нормализация на индикаторите, за да се гарантира, че всеки отделен индикатор се измерва в сравнима мерна единица, така че да могат да бъдат обединени в съставен измерител за уязвимост (OECD 2008). Нормализацията на индикаторите е направена като относителните дялове от домакинствата по съответния признак са приведени в скала от 0 до 1, а само два индикатора (климат и доходи) се индексират към стойностите на областите в най-нисък риск и се представя разликата до базовата стойност в скала от 0 до 1. След това индикаторите се разпределят и обобщават в три подиндекса. Обобщените групи от индикатори (също така наричани подиндекси, категории) представляват различен тип уязвимост и предполагат различен тип мерки за справяне.

Фигура 2: Индекс на енергийната уязвимост на домакинствата по 11 индикатора

7

Подиндекс „Енергийни нужди“

Нуждите за отопление на едно домакинство оказват голямо влияние върху риска от енергийна бедност. Националната ни статистиката не поддържа данни за енергийно потребление по области или райони. За съставянето на подиндекса се използват основно данни от модул „Енергийна ефективност“ на НСИ от изследването за доходите и условия на живот на Евростат за 2023 г. Използват се данни за различните териториални единици за необходимото количество енергия, свързано с необходимите денградуси за отопление и охлаждане; за вида на енергийния източник и произтичащите от това настоящи и потенциални рискове, както и за броя на предприятиите през последните 10 години мерки за енергийна ефективност.

Категорията „енергийни нужди“ е предназначена да улесни мониторинга на това как специфични промени в определени променливи ще повлияят на нивата на риск от енергийна бедност. Например, ако енергийната ефективност на домовете в малък град се подобри с частични мерки и домакинствата имат възможност да инвестират, как тази намеса се отразява на риска от енергийна бедност? Или - ако цената на някой енергиен източник се увеличи (напр. при въвеждане на разширената схема за търговия с емисии и промяна на цената на газа и от там на твърдото гориво или на нафтата и въглищата), как това се отразява на риска от енергийна бедност, дали домакинствата успяват бързо да сменят вида отопление или не? Дали се увеличава дялът на домакинствата с най-евтин енергиен източник при ръст на цените на електроенергията, парното и газа?

Към момента в България липсва мониторинг на цените на енергийните ресурси по области, което е пропуск в статистическата система и би следвало този индикатор да се допълни впоследствие с действителни цени, а оттам и с остойностен разход за енергия. Все още пазарът за електроенергия за бита е регулиран, а доставките на газ са ограничени до 7% от населението. С либерализацията на пазара на електроенергия има вероятност регионалното разпределение на цените да се промени и да има нужда да се проследяват разликите в цените на различно териториално ниво. В момента не е налично, но е възможно да се проследява цената на дърва за отопление по области, и евентуално въглища, нафта, петролни горива.

За конструирането на този подиндекс се използват следните индикатори:

1. **Денградуси за енергия**, налични за 108 града в Наредба № РД-02-20-3 от 9 ноември 2022 г. за техническите изисквания към енергийните характеристики на сградите¹³ и съотнесени към областта с най-ниски енергийни нужди (Бургас). Този индикатор е включен като определящ количеството необходима енергия на кв.м. за година при равни други условия. Той показва къде са най-високи нуждите от енергия, и колкото по-висок е този индикатор, толкова по-важни за домакинствата са инвестициите в мерки за енергийна ефективност.
2. **ЕТС 2**¹⁴, това е дялът на домакинствата, ползващи газ, нафта и въглища. Стойността на индикатора е от 0 до 1, като например 0,08 означава 8% от домакинствата. Този измерител е включен, поради потенциалния ръст в цените на изкопаемите горива от 1 януари 2027 г.¹⁵ Той показва ясно какъв дял представляват всички директно засегнати от новата схема за търговия с емисии в сградите домакинства.
3. **Дял на домакинствата, ползващи дърва за огрев**. Този индикатор е включен, тъй като това са най-уязвимите домакинства, с най-ниски средни доходи и с най-неефективно оборудване. Тази група има най- голяма необходимост от дългосрочни мерки за намаляване на топлинните загуби в дома и за повишаване на енергийната ефективност на уредите и оборудването. Важен аргумент за включването на тази група при подпомагане от Социалния план за климата е покачването на цената на дървата за огрев с ръста в цената на газа.
4. **Дял на домакинствата без енергоспестяващи мерки** през последните 5 години. Стойността на индекса е от 0 до 1, като например 0,49 означава 49% от домакинствата. Високият дял на домакинствата без мерки е предпоставка за по-интензивна подкрепа в тези места, където домакинствата сами не успяват.

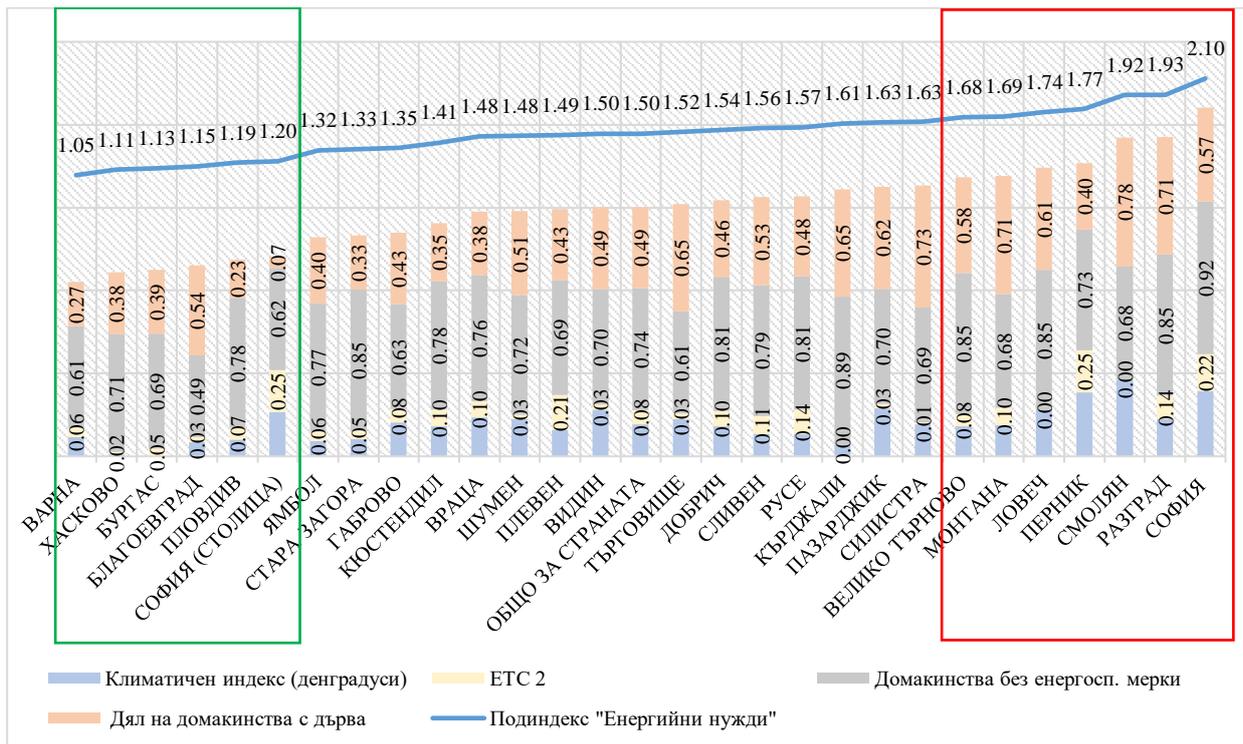
Обобщаването на тези четири индикатора в един общ подиндекс на енергийните нужди е представено по области във фигура 3. Това позволява да се открият най-уязвимите области от гледна точка на енергийни източници и енергийна ефективност. Ако се разглеждат директно стойностите на подиндекс „Енергийни нужди“, би могло да се каже, че област София има два пъти повече енергийни нужди в сравнение с област Варна (със съвкупна стойност на индекса 2,10 срещу 1,05) – тъй като има два пъти по-голям процент домакинства, ползващи дърва, близо 30% повече домакинства без нито една мярка за енергийна ефективност, 3 пъти по-високи денградуси за отопление и охлаждане и над три пъти по-голям дял на домакинствата, които потенциално ще бъдат засегнати при въвеждане на въглеродни емисии в сградите и транспорта. Подреждането на областите по този подиндекс е представено на следващата фигура.

¹³ [Наредбата](#)

¹⁴ Схема за търговия с емисии 2 – има се предвид разширената схема за търговия с емисии в сградите и транспорта, предвидена да започне на 1 януари 2027 г.

¹⁵ Към февруари 2025 г. в ЕС се обсъжда отлагането на срока на въвеждане на схемата.

Фигура 3: Подиндекс „Енергийни нужди“, 2023г.

- 1) Области със сравнително ниски енергийни нужди (със стойности на подиндекса от 1,00 до 1,30) са: Благоевград, Хасково, Бургас, Варна, Пловдив и София (столица), където въпреки по-големите стойности на климатичния индекс, има по-малък процент домакинства без мерки за енергийна ефективност и по-малък дял домакинства ползващи дърва. При тези области, с изключение на София (столица), едва от 1% до максимум 7% от домакинствата ползват газ, нафта или въглища и около две трети средно не са предприели нито една мярка за енергийна ефективност (от 49% за Благоевград до 78% в Пловдив).
- 2) Области с умерени енергийни нужди (със стойности на подиндекса от 1,30 до 1,65) са: Габрово, Ямбол, Кърджали, Шумен, Стара Загора, Видин, Пазарджик, Сливен, Кюстендил, Плевен, Добрич, Русе и Враца. Климатичният индекс на тези области е много различен, като например Видин, Враца, Пазарджик, Шумен и Габрово са с по-големи енергийни нужди, но липсата на газифициране или ползване на въглища ги поставя на средни позиции спрямо останалите.
- 3) Области със сравнително големи енергийни нужди (със стойности на индекс от 1,66 до 2,10) са: София-област, която е с най-високи стойности по всички параметри, Перник, Разград, Смолян, Ловеч, Монтана и Велико Търново. В област София и в Разград конкретно принос има и високият дял на газификация, докато в област Перник има сравнително висок дял (22%) на домакинства, ползващи въглища.

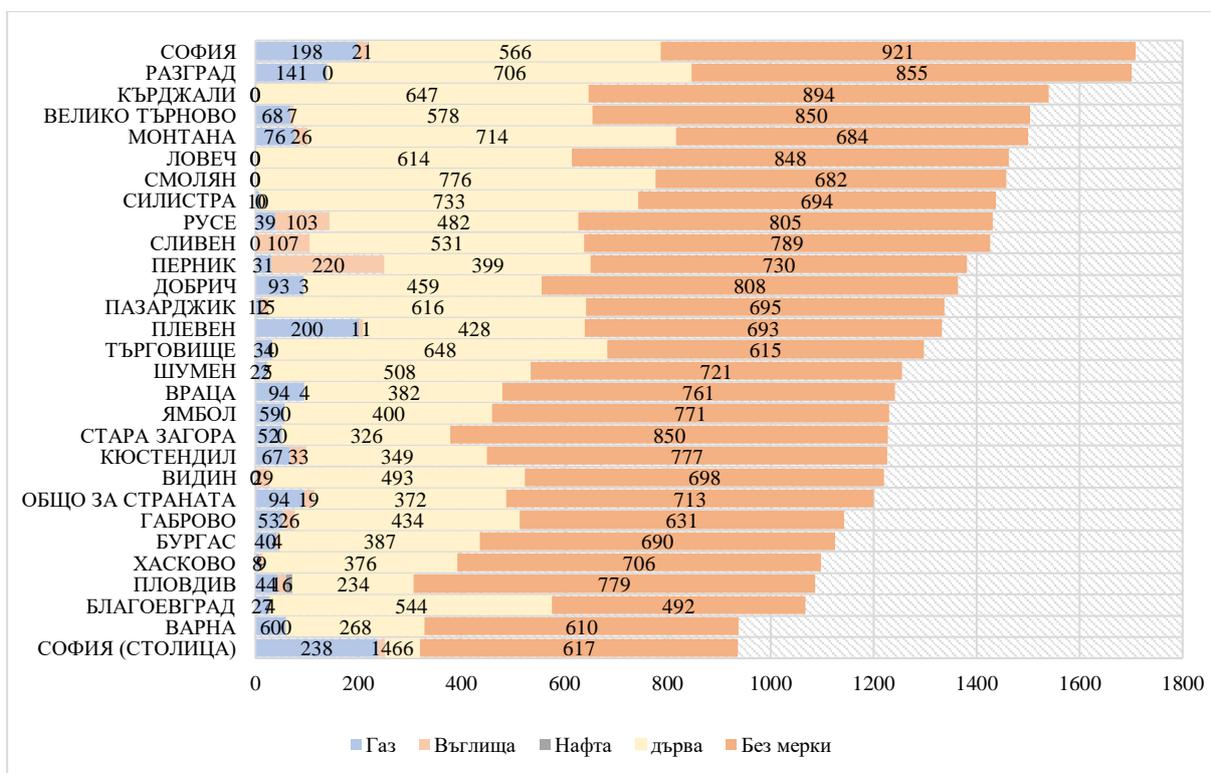
Изчислява се броят на домакинствата, използващи даден източник на енергия на всеки 1000 домакинства и се получават следните данни за разпределението на домакинствата, ползващи газ, въглища, нафта, дърва и без мерки на 1000 домакинства по области и средно за страната:

- Газ: варира от 0 (Видин, Кърджали, Ловеч и др.) до 238 на 1000 домакинства в София - град.
- Въглища: най-високо в Перник (220 на 1000), докато някои области като Варна и Ловеч нямат домакинства с въглища.

- Нафта: най-висок процент в Пловдив (13 на 1000), но в повечето области е 0.
- Дърва: най-високо потребление в Кърджали (647 на 1000), докато в София (столица) е само 66.
- Без мерки: най-много в област София (921 на 1000) и най-малко в Смолян (682 на 1000).

Данните се припокриват с горния подиндекс, като отсъствието на климатичен фактор позволява изкачването на област Кърджали нагоре към уязвимите области (Вж. Фигура 4). Ползването на въглища в Перник, Сливен, Русе, Кюстендил, Габрово, София (област) и Монтана изисква специални мерки, докато уязвими от гледна точка на ползване на дърва са всички области, позиционирани над средното за страната.

Фигура 4: Брой домакинства на всеки 1000 по вид енергиен източник и мерки за ЕЕ, 2023

Подиндекс „Социална уязвимост“

Уязвимите домакинства имат специфични социално-демографски характеристики, които оказват голямо влияние върху риска от енергийна бедност у нас. Тази категория присъства като самостоятелен подиндекс поради изрично изказаното мнение на българските експерти в груповата дискусия, които поставят по важност на първо място именно индикатори като доходи, дял от населението в бедност, линия на бедност, безработица.

Целта на този измерител е да оцени риска, причинен от чисто социално-икономически процеси. Риск, върху който влияят фактори на икономическата и социалната политика на страната и върху който енергийната политика няма намеса, но пък е възпрепятствана от нивата на благосъстояние на населението. В областите с висока социална уязвимост очевидно

енергийните нужди са по-големи, поради по-малък брой подобрения на жилищата и по-висок процент на домакинствата, ползващи евтини енергийни ресурси.

В изследванията за други страни, в този индекс обикновено се включват индикатори за заетост; възрастова уязвимост; домакинства с един родител; социална класа както и собственост на жилището. В Западна Европа домакинствата, живеещи под наем регистрират по-високи нива на енергийна бедност в сравнение с домакинствата, обитавани от собственици. За България обаче е характерен висок процент на собственост на жилищата (над 92%) и по време на експертните дискусии преобладаващо бе мнението, че за мерки за енергийна ефективност са задължени и отговарят само собствениците.

За конструирането на този подиндекс се използват следните индикатори, представени по области във Фигура 5:

Дял на лицата в бедност: Този индикатор е получен с данни от запитване по ЗДОИ от НСИ, и отразява дела на лицата под официалната линия на бедност за страната за 2023 г., а не за областта. Делът е изчислен, като е ползван общият брой на населението за 2023 г. Във Видин например, индикаторът е 0,34, което означава, че 34% от населението в областта е с доход под официалната линия на бедност за 2023 г. Този индикатор се използва, защото от него може да се изчисли броя на лица в бедност, а те със сигурност попадат в определението за енергийна бедност по официалната дефиниция. Колкото по-голям е делът на тази група в общото население на областта, толкова по-висока е необходимостта от целеви мерки за ограничаване на енергийната бедност.

Коефициент на безработица. Колкото по-висока е безработицата, толкова по-ниски са доходите на домакинствата в областта, по-високи са нивата на бедност и енергийна бедност. Този индикатор до голяма степен показва доколко домакинствата в съответната област са в неблагоприятно състояние да финансират мерки за ефективност през данъчни облекчения, кредити и други инструменти, изискващи постоянен доход. Безработицата за 2023 г. варира от 0.6% в Хасково до 12% във Видин, Силистра и Враца. Тези проценти са умножени по 10, за получаване на скала от 0 до 1. Най-високата стойност на индекса тук е 0,12.

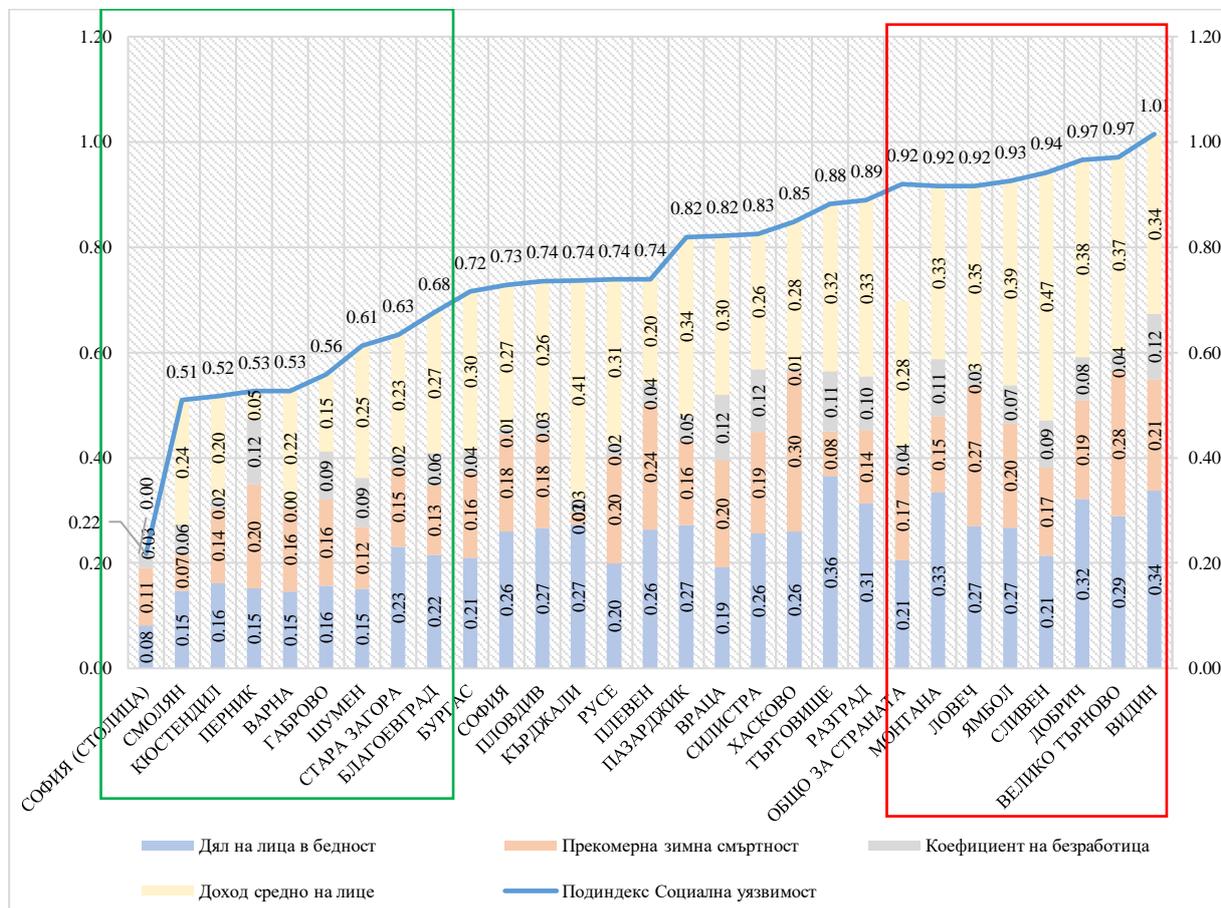
Доход средно на лице. Този показател ползва данни за общия доход на лице на НСИ за 2023 г. от изследването за доходите и условията на живот (EU-SILC). При него, предвид характера на подиндекса, първо се съотнасят доходите спрямо областта с най-висок доход (София (столица)) в скала от 0 до 1 и след това измерва разликата до базовия доход в проценти. В случая, София-град е със стойност 0,00, докато Велико Търново, например, е с 37% по-нисък доход на лице от този в София, Сливен с 47%, Ямбол с 39% и т.н. Този индикатор се включва, за да отрази разликата в средния доход на населението между отделните области. По-голямата стойност на този индикатор означава, че населението в областта е с по-голям процент по-ниски доходи от столицата, и съответно, в по-голяма невъзможност за инвестиции в дългосрочни мерки.

Прекомерна зимна смъртност. Този индикатор е изчислен на база на смъртните случаи през 2020 г. по области¹⁶ и той отразява процент смъртни случаи в повече през зимните месеци, от средните нива за останалите месеци. Например, във Видин това са с 21% повече смъртни случаи месечно през зимата, отколкото в останалите месеци, докато в София са 3%. Формулата за неговото изчисление е както следва:

¹⁶ Не се използват данни от 2022 г., поради отклоненията в данните през ковид пандемията. Прекомерната зимна смъртност през 2020 г., както и през предходните години, е на средно ниво за страната от 17-18%. Този процент се променя под влиянието на ковид през 2021г. и 2022г. и заема стойности, които са силно изменени. През 2021 г. тя спада до 0,9%, тъй като смъртността от ковид се покачва и в останалите месеци, а през 2022 г. стига до 40% през зимния период, след като лятото случаите на ковид спадат значително.

- Прекомерна зимна смъртност = средна смъртност през зимните месеци/средна смъртност през останалите месеци;
- средна смъртност през зимните месеци = среден брой умирация за периода декември-март минус среден брой умирация за периода април-ноември.

Фигура 5: Подиндекс „Социална уязвимост“, 2023 г.

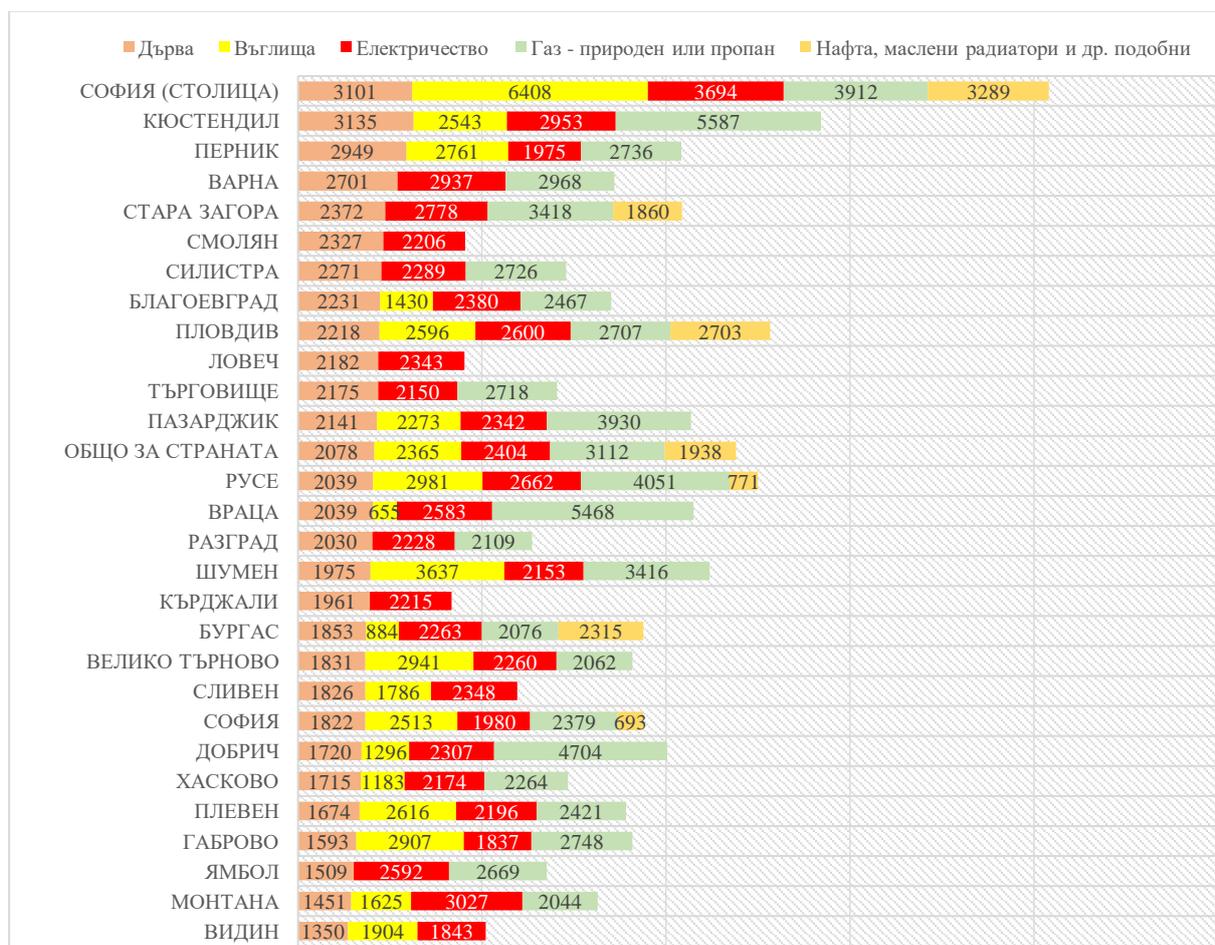
Подреждането на областите по този подиндекс, представено на предходната графика показва следното групиране:

- 1) Области със сравнително ниска социална уязвимост - със стойности на индекса от 0,30 до 0,75. В тази зона попадат областите София (столица), Смолян, Кюстендил, Варна, Габрово, Перник, Шумен. От тези области единствено Смолян и Шумен са със значителна разлика в доходите спрямо София, близо 25%, но поради ниските нива на безработица и на прекомерна зимна смъртност, социалната уязвимост тук е ниска.
- 2) Области в средна позиция на социална уязвимост спрямо останалите - със стойности на индекса от 0,76 до 1,05. В тази група влизат областите Кърджали, Стара Загора, Благоевград, Бургас, София област, Пловдив, Русе, Търговище, Плевен, Пазарджик, Силистра, Враца, Разград.
- 3) Области с високо ниво на социална уязвимост - със стойности на индекса от 1,06 до 1,25. Такива са областите Велико Търново, Видин, Ловеч, Хасково, Добрич, Ямбол и Сливен. При тях и делът на лицата в бедност е приблизително 30%, и нивата на зимна смъртност са най-високи, и изоставането от доходите в град София е най-голямо, с минимум 28% в Хасково до 47% в Сливен. Прекомерната зимна смъртност в Хасково, Ловеч и Велико

Търново е притеснителна, тъй като тя е на нива до близо 30% повече от отколкото в останалите месеци.

Засичане на горните параметри за социална уязвимост може да се провери и по вид енергиен източник, като се подредят областите по среден доход на домакинствата по вид енергиен източник (Фигура 6). Видни са много сходства с резултатите от социалния индекс. Този анализ се прави с цел да се покаже уязвимостта на потребителите на дърва и въглища, сред домакинствата с най-ниски доходи. Данните потвърждават твърдението, че за да се справят с енергийната бедност, домакинствата избират да се отопляват с най-евтиния енергиен ресурс.

Фигура 6: Среден разполагаем месечен доход на домакинствата по области и по основен източник на енергия за отопление на жилището през 2023 г., лв./месец

Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“

Тази категория включва най-пряко свързаните и отчитани към момента индикатори за енергийна бедност на европейско и национално ниво, без значение на националните дефиниции:

За конструирането на този подиндекс се използват следните индикатори:

Невъзможност за поддържане на нормална температура в жилището - отразява дела на домакинствата в такава невъзможност.

Затруднения при плащането навреме на разходи, свързани с жилището - отразява дела на домакинствата с такива затруднения.

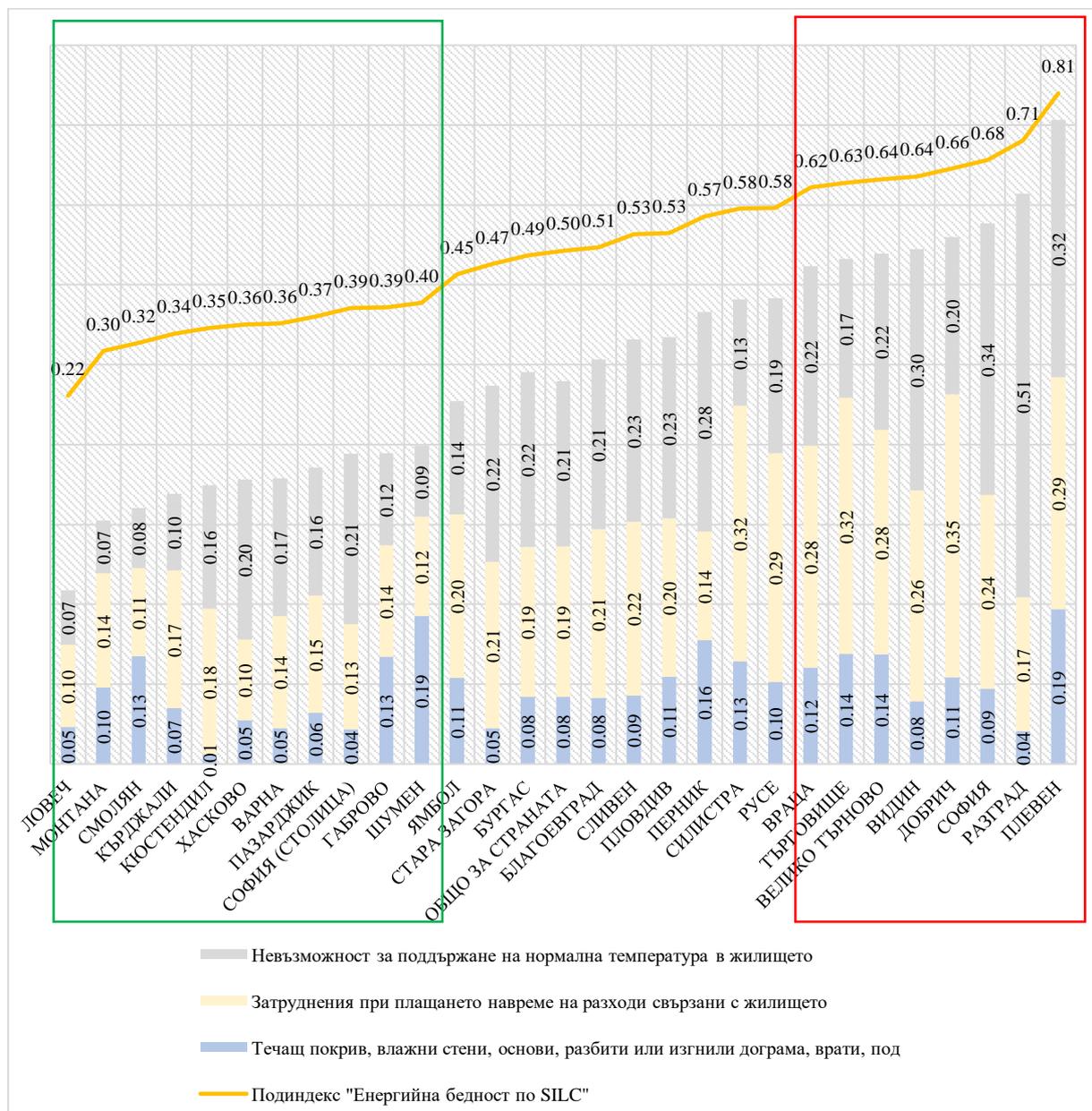
Течащ покрив, влажни стени, основи, разбити или изгнили дограма, врати, под - отразява дела на домакинствата, живеещи в такива жилища. Средната стойност за страната през

2023 г. е 8,1% от населението. Най-ниската стойност е отчетена във Варна с 5.3%, а най-високата - в Плевен (18.3%). Сходно е положението в Габрово и Велико Търново.

В областите с по-висока стойност на този индикатор, е необходимо да се приложат повече единични мерки, свързани с ремонт на покриви, смяна на дограма, частичен ремонт в по-голям мащаб.

Данните за тези индикатори са от изследването за доходите и условията на живот (EU SILC) и са представени по области във Фигура 7. Важно е да се отбележи, че в тази част на изследването се прилага т.нар. субективен подход за измерване на енергийната бедност и отразява отговори на анкетираните домакинства по зададените въпроси. По всеки въпрос са включени всички домакинства без оглед на техните доходи, като стойността на подиндекса е от 0 до 1 и отразява дела на тези домакинства в съответната област на страната.

Фигура 7: Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“, 2023 г.

Общ индекс „Енергийна уязвимост на домакинствата в България“

Така конструиран, общият индекс „Енергийна уязвимост на домакинствата в България“ има следните характеристики:

- Тежестта на отделните компоненти е приблизително 1:2:3, съответно за подиндекс „енергийна бедност по SILC“, подиндекс „социална уязвимост“ и подиндекс „енергийни нужди“. Най-голяма тежест има факторът енергийни нужди.
- Различията между областите са до два пъти при подиндекс „енергийни нужди“, над три пъти при под-индекс „социална уязвимост“ и до два пъти при подиндекс „енергийна бедност по SILC“.
- Коефициентът на вариация (изразен в проценти) измерва степента на разсейване на данните спрямо средната стойност. Високият коефициент означава по-големи различия между областите¹⁷:

Статистическият анализ на подиндексите по райони показва следната информация, представена в Таблица 3:

- Вариациите са ниски за два подиндекса (със стойности между 11-29%) и много ниски за подиндекс „Енергийни нужди“ (под 11%).
- Подиндекс "Социална уязвимост" (15,1%) показва най-голямо отклонение от трите подиндекса, което означава, че има относително по-големите разлики между областите по отношение на социалната уязвимост, но все пак ниска вариация.
- Подиндекс "Енергийна бедност по SILC" (12,9%) също има сравнително по-големи вариации, което показва неравномерно регионално разпределение на енергийната бедност.
- Подиндекс "Енергийни нужди" (7,4%) и Общ индекс "Енергийна уязвимост" (7,8%) имат най-ниските вариации, което означава, че различията между районите по тези измерители са по-слабо изразени.

Таблица 3: Дескриптивна статистика на подиндексите за енергийна уязвимост на домакинствата в България по райони

	Подиндекс "Енергийна бедност по SILC"	Подиндекс "Социална уязвимост"	Подиндекс "Енергийни нужди"	Общ индекс "Енергийна уязвимост"
Северозападен район	0,52	1,09	1,58	3,19
Северен централен район	0,58	0,99	1,63	3,20
Североизточен район	0,51	0,88	1,40	2,79
Югозападен район	0,50	0,69	1,53	2,71
Южен централен район	0,38	0,88	1,49	2,75
Югоизточен район	0,49	0,97	1,34	2,80
БЪЛГАРИЯ	0,50	0,92	1,50	2,92
Коефициент на вариация	12,9	15,1	7,4	7,8
Стандартно отклонение	0,1	0,1	0,1	0,2
Средна аритметична	0,5	0,9	1,5	2,9
Минимум (райони)	0,38	0,88	1,49	2,75
Максимум (райони)	0,58	0,99	1,63	3,20
Минимум (области)	0,22	0,33	1,05	1,92
Максимум (области)	0,81	1,25	2,10	3,69

¹⁷За оценка на тези различия се използва следната скала: под 10% - много ниска вариация; 11-29% - ниска вариация; 30-59% - средна вариация; 60-80% - висока вариация; над 81%- много висока вариация.

Най-уязвими райони

- СЗР (Общ индекс = 3,19) и СЦР (3,20) са най-засегнати от енергийната уязвимост. Това се дължи на високите стойности в подиндекс "Енергийни нужди" (1,58 и 1,63).
- СЗР има и висока социална уязвимост (1,09), което допринася за по-високата енергийна уязвимост.

По-добре представящи се райони

- ЮЗР (Общ индекс 2,71) и ЮЦР (стойност 2,75 за същия индекс) са с най-ниска енергийна уязвимост.
- Това се дължи на по-доброто икономическо развитие, по-добрите климатични условия и полесния достъп до енергийни ресурси в тези райони.

Стойностите на общия индекс и съставните подиндекси са представени по области на Фигура 8, а дескриптивна статистика на същите е показана в Таблица 4.

Фигура 8: Общ индекс „Енергийна уязвимост на домакинствата в България“ по области, 2023 г.

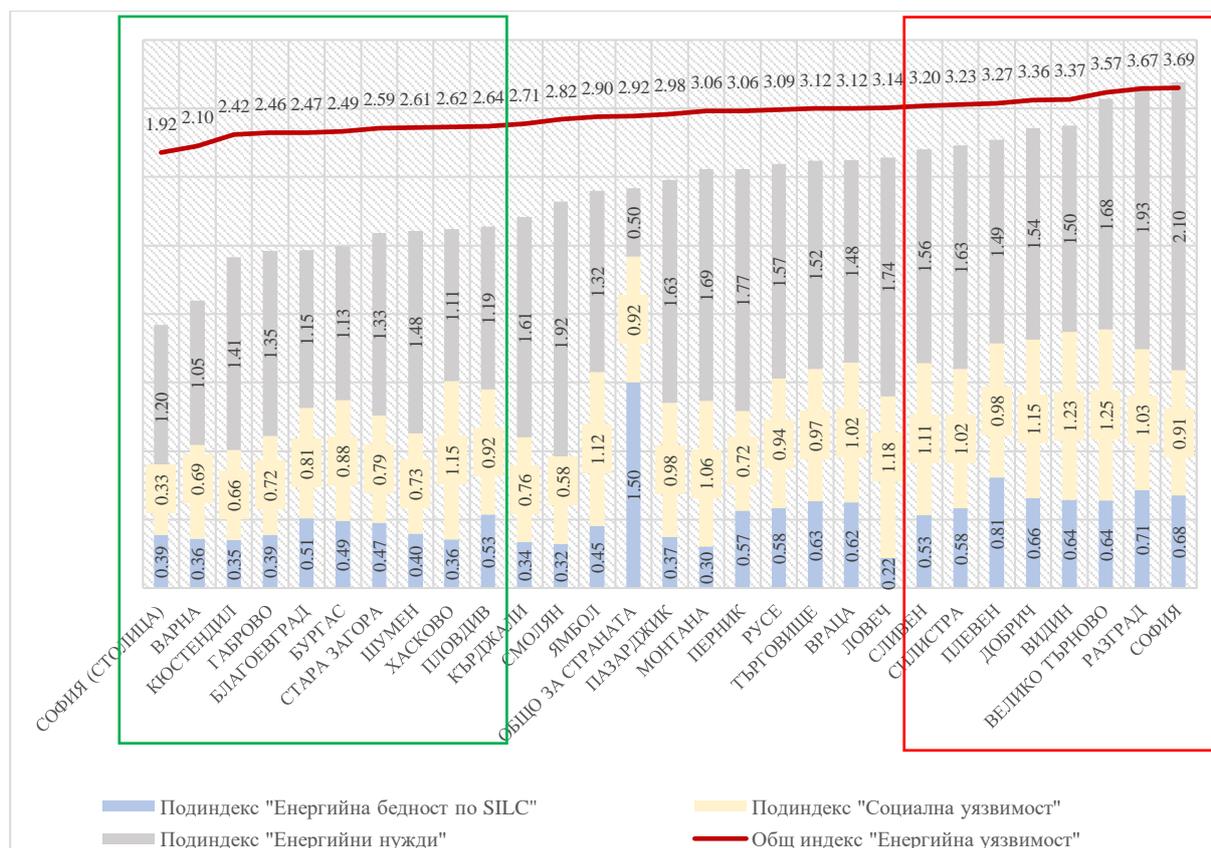

Таблица 4: Дескриптивна статистика на индексите за енергийна уязвимост на домакинствата в България по области

	Подиндекс "Енергийна бедност по SILC"	Подиндекс "Социална уязвимост"	Подиндекс "Енергийни нужди"	Общ индекс "Енергийна уязвимост"
Средна аритметична	0,50	0,92	1,50	2,92
Брой области	28,00	28,00	28,00	28,00
Минимум	0,22	0,33	1,05	1,92
Максимум	0,81	1,25	2,10	3,69
Стандартно отклонение	0,15	0,22	0,26	0,45
Коефициент на вариация	29,59	23,73	17,51	15,38

Основни изводи

- Енергийната бедност по SILC е най-неравномерно разпределена (коефициент на вариация 29,59%), което е средна вариация по скалата обозначена по-горе.
- Социалната уязвимост (коефициент на вариация 23,73%) е с ниска вариация под 29%, но близо до границата, показвайки разлики в социално-икономическото състояние между отделните области.
- Енергийните нужди и общата енергийна уязвимост са по-балансираны (коефициенти на вариация съответно 17,51% и 15,38%), което показва, че те са по-малко податливи на екстремни разлики.
- Разликите в енергийната бедност и социалната уязвимост показват, че някои области са много по-засегнати от социално-икономически проблеми и нямат възможност да компенсират високите си разходи за енергия.
- По-ниският коефициент на вариация за общата енергийна уязвимост (15,38%) означава, че разликите между областите са по-малко изразени, и въпреки това, относително по-високи спрямо различията по региони.

Най-големи разлики между областите има при подиндекс "Енергийна бедност по SILC" и подиндекс "Социална уязвимост". Енергийните нужди са по-балансираны, но все пак варират. Общата енергийна уязвимост е най-равномерна, но вътре в нея има големи разлики по отделни фактори. Политиките трябва да са териториално насочени – всяка област има различни причини за уязвимост.

Корелационен анализ

Най-силна връзка има между подиндекс "Социална уязвимост" и "Общ индекс на енергийната уязвимост" (0.718) и между подиндекс "Енергийни нужди" и "Общ индекс на енергийната уязвимост" (0.758), които попадат в категорията **силна корелация**¹⁸ (Фигура 9 и Таблица 5). Стойността на корелацията между подиндекс "Енергийна бедност по SILC" и Общ индекс "Енергийна уязвимост" (0.632) е в категорията **умерена корелация** (между 0,5 и 0,7). По-слаби са корелациите между "Енергийна бедност по SILC" и другите индекси, с най-ниска корелация между "Енергийна бедност по SILC" и "Енергийни нужди" (0.227). Въпреки по-малката тежест на подиндекс "Социална уязвимост" в сравнение с тази на подиндекс "Енергийни нужди", интересното е, че първият подиндекс все пак проявява силна корелация с общия индекс.

¹⁸ За оценка на корелационните връзки се използва следната скала: 0 – липсва зависимост, до 0,3 – слаба, от 0,3 до 0,5 – умерена, от 0,5 до 0,7 – значителна, от 0,7 до 0,9 – голяма, над 0,9 – много голяма, 1 – функционална зависимост.

Фигура 9: Топлинна карта на корелационната матрица на индексите

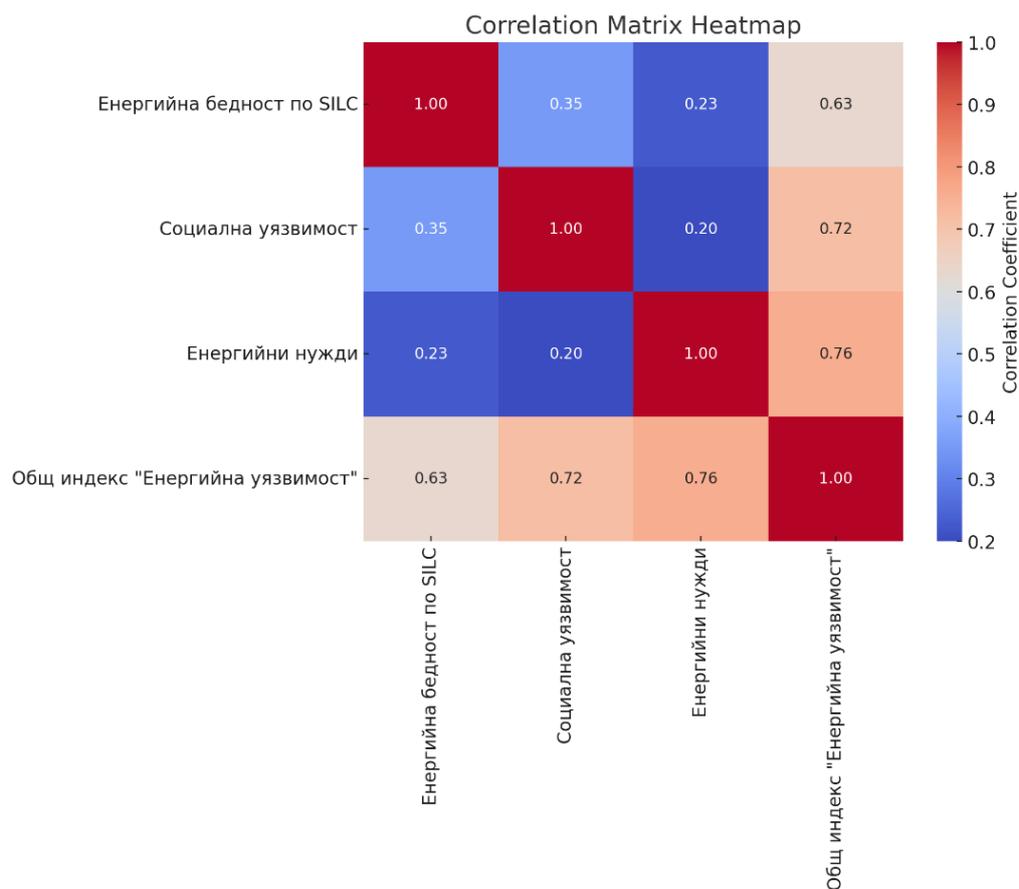

Таблица 5: Корелационна матрица на индексите и индикаторите

Индекси и индикатори	Подиндекс "Енергийна бедност по SILC"	Подиндекс "Социална уязвимост"	Подиндекс "Енергийни нужди"	Общ индекс "Енергийна уязвимост"
Подиндекс "Енергийна бедност по SILC"	1,00			
Подиндекс "Социална уязвимост"	0,35	1,00		
Подиндекс "Енергийни нужди"	0,23	0,20	1,00	
Общ индекс "Енергийна уязвимост"	0,63	0,72	0,76	1,00
Денградуси -индекс	0,05	-0,20	0,72	0,34
Дял на домакинства, отопляващи се с въглища, газ или нефта	0,44	-0,27	0,20	0,13
Дял на домакинства без мерки за ЕЕ	0,16	0,34	0,53	0,53
Дял на домакинства, отопляващи се с дърва	0,03	0,37	0,71	0,60
Дял на лица в бедност	0,36	0,78	0,28	0,66
Прекомерна зимна смъртност	0,24	0,64	-0,07	0,35
Коефициент на безработица	0,32	0,25	0,28	0,39
Доход средно на лице	0,09	0,74	0,21	0,51

Течащ покрив, влажни стени, основи, разбити или изгнили дограма, врати, под	0,42	0,09	0,21	0,30
Затруднения при плащането навреме на разходи, свързани с жилището	0,78	0,43	0,10	0,53
Невъзможност за поддържане на нормална температура в жилището	0,76	0,17	0,17	0,43

Резултатите показват, че силни връзки на индикаторите с индексите се проявяват само при подиндексите, при това, с малки изключения. От всички индикатори, най-слаба връзка с общия индекс „Енергийна уязвимост“ има този за дял на домакинствата, отопляващи се с въглища, газ или нефта (0,13). Това е очаквано, тъй като ползвателите на газ имат по-високи доходи, но също и поради факта, че тези групи са с малки дялове в населението.

Общият индекс няма силна корелационна връзка с нито един от индикаторите, но умерена има с 5 индикатора, сред които най-силна връзка е с дела на лица в бедност (0,66), следван от дял на домакинствата, отопляващи се с дърва (0,60). Еднакво умерена връзка с общия индекс имат домакинствата със затруднения да заплащат навреме разходите, свързани с жилището и тези без мерки за енергийна ефективност (0,53). Едва след тях (с 0,43) идва индикаторът за домакинства в невъзможност да поддържат нормална температура в жилището (най-често цитираният от медиите, политиците и в аналитичните и регулаторни документи на Европейската комисия индикатор) и след тях е коефициентът за безработица. Интересно е, че този индикатор има по-слаби връзки с отделните подиндекси, вкл. "Социална уязвимост", но проявява по-силна връзка с общия индекс за енергийна уязвимост.

Тези резултати показват, че: (1) общият индекс е един сравнително добре балансиран набор от индикатори; (2) енергийната бедност в България е по-тясно свързана с ползването на дърва, с ниските доходи, с високия дял на лица с доход под линия на бедност, както и с липсата на мерки за енергийна ефективност.

Оценките за диференциацията на енергийната уязвимост на домакинствата по области на страната са онагледени в географските карти, представени по- долу.

Карти на енергийната уязвимост на домакинствата в България по области

Легенда:	Подиндекс "Енергийни нужди"
Нисък риск	1,05-1,30
Умерен риск	1,31-1,65
Висок риск	1,66-2,10

Подиндекс „Енергийни нужди“

Легенда:	Подиндекс "Социална уязвимост"
Нисък риск	0,30-0,75
Умерен риск	0,76-1,05
Висок риск	1,06-1,25

Подиндекс „Социална уязвимост“

Легенда:	Подиндекс "Енергийна бедност по SILC"
Нисък риск	0,22-0,40
Умерен риск	0,41-0,60
Висок риск	0,61-1,00

Легенда:	Общ индекс "Енергийна уязвимост"
Нисък риск	1,92-2,60
Умерен риск	2,61-3,30
Висок риск	3,31-3,70

2. Регионален анализ на целевите групи енергийно уязвими домакинства

Оценката на броя на енергийно уязвимите групи е втората стъпка описана в подхода за картографиране и една от задачите на проекта.

Общият индекс на уязвимост не може да покаже еднозначна бройка на енергийно бедните лица. Той може да се комбинира с броя на уязвимите лица и домакинства от всеки индикатор, който е включен в индекса, за да даде представа за размера на групата по съответния критерий. В края на март 2024 г. Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) публикува свои данни за прогнозния брой на лицата в енергийна бедност, възлизащ на 1,809 млн. души през 2023 г., който се определя въз основа на:

- статистически данни за среден брой лица в домакинство общо за страната, предоставени от Националния статистически институт по данни от изследването "Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)";
- типовата площ на домакинство, определена пропорционално според броя лица и посочена в чл. 6, ал. 4 от Наредбата за критериите, условията и реда за определяне на статут на ДПЕБУКСЕЕ;
- годишен разход на крайна енергия за жилищните сгради с най-лоши енергийни характеристики, посочени в чл. 6, ал. 1 от Наредбата за критериите, условията и реда за определяне на статут на ДПЕБУКСЕЕ.

По този метод може да се изчисли среден необходим разход за енергия за всяка област и съответно - линия на бедност с отразен разход за енергия (линия на енергийна бедност) за всяка област, но **не** и да се определи броят на лицата под тази линия, тъй като НСИ не предоставя анонимизирани данни за доходи на ниво област. Затова, за да се картографира енергийната бедност, в настоящата част на изследването се използват следните индикатори към всеки индекс:

Фигура 10: Брой домакинства към индикаторите на отделните подиндекси¹⁹

Енергийни нужди	Социална уязвимост	Енергийна бедност по SILC
<ul style="list-style-type: none"> Брой домакинства, ползващи дърва Брой домакинства, ползващи въглища и нафта Брой домакинства, ползващи газ Брой домакинства без мерки за ЕЕ 	<ul style="list-style-type: none"> Брой получатели на целеви помощи за отопление Относителен дял на бедните спрямо официалната линия на бедност Брой лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии) Брой лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция 	<ul style="list-style-type: none"> Брой лица в невъзможност да подържат нормална температура в жилищата си поради финансово състояние Брой лица, живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени, основи, разбити или изгнили дограма, врати, под Брой лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комунални услуги

За да се оцени броят на уязвимите лица и/или домакинства към всеки подиндекс се използват номиналните стойности на числеността на групата към всеки показател. Според препоръка на Европейската комисия за оценка на енергийно бедните домакинства е възможно да се ползват няколко индикатора. В случая, размерът на групите в индикатор № 3 в категория „Социална уязвимост“ е най-близък до размера на енергийно бедните лица по данни на АУЕР от 2023 г. Но след ръст цените на електроенергията от януари 2025 г., обхватът на индикатор №4 е

¹⁹ Население в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция ** Индикаторът включва три показателя:
 - риск от бедност;
 - нисък интензитет на икономическа активност - нова дефиниция;
 - материални и социални лишения.

по-актуален, като освен това, той комбинира и индикатори за нисък интензитет на икономическа активност и материални и социални лишения. Въпреки това, към момента, изцяло отговарящи на дефиницията в Закона за енергетика са първите две групи в категория „Социална уязвимост“. Сред групите в третата категория има и лица с доход над линия на бедност.

Северозападен район

Таблица 6: Целеви групи за СЗР, съставени по данни на НСИ

Северозападен район	Видин	Враца	Ловеч	Монтана	Плевен	СЗР	България	Дял на СЗР/разлика от БГ
Домакинства, ползващи дърва	18765	25740	30103	38500	42628	155736	1065303	14,6%
Домакинства, ползващи въглища и нефта	1116	238	0	1428	1103	3885	54758 +6016	7,1%
Домакинства, ползващи газ	0	6342	0	4126	19962	30430	269822	11,3%
Домакинства без мерки за ЕЕ	26544	51322	41552	36903	69106	225427	2042649	11,0%
Общ брой домакинства	38026	67396	49010	53956	99677	308065	2865708	10,8%
Подиндекс „Енергийни нужди“	1,50	1,48	1,74	1,69	1,49	1,58	1,50	+0.08
Лица - получатели на целеви помощи за отопление през сезон 2023/2024, хил.души	17,8	27,8	16,3	21,0	27,6	110,5	579,3	19,1%
Лица под линия на бедност за страната за 2023 г., хил.души	24,5	28,6	30,5	38,8	58,1	180,6	1325,9	13,6%
Лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии), хил.души	18,0	45,0	36,0	34,0	54,0	187,0	1717,0	10,9%
Лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция, хил.души	29,0	49,0	31,0	26,0	75,0	210,0	1933,0	10,9%
Лица на възраст над 65 г., хил.души	16,8	28,7	20,6	27,9	48,7	142,6	1253,7	11,4%
Деца на възраст под 18 г., хил.души	8,6	14,9	11,7	12,1	25,6	72,7	740,2	9,8%
Общ брой лица	71,8	147,6	112,2	114,5	217,9	664,0	6445,5	10,3%
Подиндекс „Социална уязвимост“	1,23	1,02	1,18	1,06	0,98	1,09	0,70	+0.11
Лица в невъзможност да поддържат нормална t° в жилищата си, хил.души	22,0	33,4	7,7	7,7	71,0	141,8	1335,1	10,6%
Лица, живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени и т.н., хил.души	5,7	18,0	5,3	11,1	42,7	82,8	544,6	15,2%
Лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комун. услуги, хил.души	19,2	41,3	11,7	16,6	64,0	152,8	1213,9	12,6%
Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“	0,64	0,62	0,22	0,30	0,81	0,52	0,50	+0.02
Общ индекс „Енергийна уязвимост“	3,37	3,12	3,14	3,06	3,27	3,19	2,92	+0.21

Основни изводи за района:

Северозападният район на България е най-засегнат от енергийна бедност, което се вижда ясно от високия дял на домакинствата, използващи твърди горива за отопление и липсата на енергийно ефективни мерки. От общо **308 065 домакинства** в района, **155 736 (14,6% от всички в България)** разчитат на дърва за отопление, което е признак на нисък достъп до по-модерни и ефективни енергийни източници. Въглища и нефта използват само 3 885 домакинства (7,1% от

общия дял в страната), докато газ ползват само 30 430 домакинства (11,3%), което е значително по-ниско от националните нива.

Друг критичен индикатор е липсата на мерки за енергийна ефективност – **225 427** домакинства в района не са предприели такива в последните 5 години, което повишава разходите за отопление и задълбочава енергийната бедност. В допълнение, населението на СЗР е сред най-зависимите от помощи за отопление – **110,5 хил. души (19,1% от всички получатели в страната)** разчитат на такива помощи през 2023/2024 г.

Социално-икономическите фактори също показват тежка ситуация – **180,6 хил. души (13,6%)** от населението на района са под линията на бедност, а **210 хил. души** са в риск от бедност или социално изключване. Възрастните хора (над 65 г.) съставляват **11,4% от всички възрастни в България**.

Общо населението на района е **664 хил. души** (10,3% от населението на страната), но енергийната му уязвимост е над средните стойности за България. Високата зависимост от твърди горива, ниската енергийна ефективност и високият дял на хората под прага на бедността създават сериозни предизвикателства пред устойчивото развитие и социалната стабилност на Северозападния район.

Североизточен район

Таблица 7: Целеви групи за СИР, съставени по данни на НСИ

Североизточен район	Варна	Добрич	Търговище	Шумен	СИ Район	България	Дял на СИ/разлика от БГ
Домакинства, ползващи дърва	49828	30000	26841	34847	141516	1065303	13,3%
Домакинства, ползващи въглища и нефта	0	175	0	325	500	54758 +6016	0,8%
Домакинства, ползващи газ	11232	6093	1428	1476	20229	269822	7,5%
Домакинства без мерки за ЕЕ	113537	52772	25463	49428	241200	2042649	11,8%
Общ брой домакинства	186096	65308	41416	68593	361413	2865708	12,6%
Подиндекс „Енергийни нужди“	1,05	1,54	1,52	1,48	1,40	1,50	-0,10
Лица - получатели на целеви помощи за отопление през сезон 2023/2024, хил.души	24,5	11,1	14,4	25,9	75,9	579,3	13,1%
Лица под линия на бедност за страната за 2023 г., хил.души	63,0	47,3	35,3	22,5	168,1	1325,9	12,7%
Лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии), хил.души	116,0	42,0	26,0	27,0	211,0	1717,0	12,3%
Лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция, хил.души	126,0	45,0	32,0	27,0	230,0	1933,0	11,9%
Лица на възраст над 65 г., хил.души	56,5	31,7	21,3	27,9	137,3	1253,7	11,0%
Деца на възраст под 18 г., хил.души	53,5	16,7	9,2	18,8	98,2	740,2	13,3%
Общ брой лица	434,2	146,6	95,6	149,7	826,1	6445,5	12,8%
Подиндекс „Социална уязвимост“	0,69	1,15	0,97	0,73	0,88	0,92	-0,03
Лица в невъзможност да поддържат нормална t° в жилищата си, хил.души	74,3	29,0	16,8	13,4	133,4	1335,1	10,0%
Лица, живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени и т.н., хил.души	19,5	16,0	13,4	27,7	76,5	544,6	14,1%

<i>Лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комун. услуги, хил. души</i>	60,5	52,2	30,9	18,6	162,2	1213,9	13,4%
Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“	0,36	0,66	0,63	0,40	0,51	0,50	0,02
Общ индекс „Енергийна уязвимост“	2,10	3,36	3,12	2,61	2,79	2,92	-0,12

Основни изводи за района:

СИР също е засегнат от енергийна бедност, но с известни различия спрямо СЗР. В разглеждания район има **361 413 домакинства (12,6% от всички в България)**, като **141 516 от тях** разчитат на дърва за отопление – значителен дял (**13,3% от всички домакинства ползващи дърва**), но по-нисък от този в СЗР. Използването на въглища и нефта е незначително – само **500 домакинства (0,8% от ползващите въглища и нефта домакинства)**, което показва ограничена зависимост от тези горива. Газификацията също е слабо развита - само **20 229 домакинства (7,5%)** използват газ.

Проблемът с енергийната ефективност е сериозен – **241 200 домакинства** не са прилагали енергийно ефективни мерки, което допринася за високите разходи за енергия, което е близо 12% от всички такива домакинства в страната. Получателите на целеви помощи за отопление в района са **75,9 хил. души (13,1% от всички получатели в страната)** и разчитат на социална подкрепа за справяне с разходите за енергия.

В социален аспект, **168,1 хил. души** са под линията на бедност, а 230 хил. души са в риск от бедност или социално изключване, което е 12,7% и 11,9% от съответните съвкупности в страната. Делът на възрастните хора (над 65 г.) е **11% от всички лица от тази възрастова група в България**, докато децата под 18 г. съставляват **13,3% от всички деца у нас, което е над средното за страната.**

Други индикатори за енергийна уязвимост също са тревожни – **133,4 хил. души** не могат да поддържат нормална температура в жилищата си (**10% от всички такива в страната**), а **76,5 хил. души** живеят в домове с течове, влажни стени и други структурни проблеми (**14,1% от всички такива в страната**). Освен това **162,2 хил. души** изпитват затруднения с плащането на сметките за комунални услуги (**13,4% от всички такива в страната**).

Общо населението на СИР е **826,1 хил. души (12,8% от населението на България)**, като индексът за енергийна уязвимост е **2,92 (малко под средното за страната)**. Въпреки, че районът има по-добри икономически показатели в сравнение със средните за страната, високата енергийна бедност и социалната уязвимост са сериозни предизвикателства, **особено в по-слабо развитите области като Търговище и Шумен.**

Северен централен район

Таблица 8: Целеви групи за СЦР, съставени по данни на НСИ

Северен централен район	Велико Търно- во	Габро- во	Разград	Русе	Сили- стра	СЦР	Бълга- рия	Дял на СЦР/ разлик а от БГ
Домакинства, ползващи дърва	52723	21849	31059	42461	30198	178290	1065303	16,7%
Домакинства, ползващи въглища и нафта	681	1300	0	9047 +234	0	1981	54758 +6016	18,5%
Домакинства, ползващи газ	6197	2668	6201	3431	411	18908	269822	7,0%
Домакинства без мерки за ЕЕ	77467	31771	37591	70922	28618	246369	2042649	12,1%
Общ брой домакинства	91147	50373	43982	88095	41208	314805	2865708	11,0%
Подиндекс „Енергийни нужди“	1,68	1,35	1,93	1,57	1,63	1,63	1,50	1,68
Лица -получатели на целеви помощи за отопление през сезон 2023/2024, хил.души	19,6	8,7	16,3	18,9	13,4	77,0	579,3	13,3%
Лица под линия на бедност за страната за 2023 г., хил.души	58,9	15,1	31,8	37,8	24,6	168,1	1325,9	12,7%
Лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии), хил.души	50,0	18,0	29,0	56,0	21,0	174,0	1717,0	10,1%
Лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция, хил.души	79,0	19,0	39,0	59,0	24,0	220,0	1933,0	11,4%
Лица на възраст над 65 г., хил.души	46,9	27,5	18,9	38,4	21,7	153,3	1253,7	12,2%
Деца на възраст под 18 г., хил.души	25,0	12,0	11,2	19,5	10,9	78,7	740,2	10,6%
Общ брой лица	202,2	94,9	100,7	187,8	94,7	680,4	6445,5	10,6%
Подиндекс „Социална уязвимост“	1,25	0,72	1,03	0,94	1,02	0,99	0,92	1,25
Лица в невъзможност да подържат нормална t° в жилищата си, хил.души	44,9	11,1	51,2	36,7	12,7	156,7	1335,1	11,7%
Лица, живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени и т.н., хил.души	28,0	12,9	4,2	19,5	12,3	76,9	544,6	14,1%
Лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комун. услуги, хил.души	57,4	13,4	17,0	54,4	30,7	172,8	1213,9	14,2%
Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“	0,64	0,39	0,71	0,58	0,58	0,58	0,50	0,64

Северен централен район	Велико Търново	Габрово	Разград	Русе	Силистра	СЦР	България	Дял на СЦР/ разлика от БГ
Общ индекс „Енергийна уязвимост“	3,57	2,46	3,67	3,09	3,23	3,20	2,92	3,57

Основни изводи за района:

СЦР е един от най-засегнатите от енергийна бедност в страната. В района има **314 805** домакинства (**11% от всички в България**), като **178 290** от тях (**16,7% от всички**) използват дърва за отопление – най-висок дял сред всички разгледани райони, което показва силна зависимост от традиционните и по-малко ефективни източници на енергия. Въглища и нефта се използват в **1 981** домакинства (**18,5% от общия брой битови потребители на въглища и нефта в страната**), което е значително над средното за България. Газификацията и тук е слабо развита – само **18 908** домакинства разчитат на газ за отопление (**7% от всички битови потребители на газ в страната**), което е под националното средно ниво.

Липсата на енергийна ефективност е сериозен проблем – **246 369** домакинства (**12,1% от всички такива домакинства в страната**) не са прилагали енергоспестяващи мерки, което увеличава разходите за отопление и намалява достъпа до устойчиви енергийни решения. Получателите на целеви помощи за отопление в района са **77 хил. души (13,3% от всички получатели в страната)**, което отразява необходимостта от социална подкрепа за справяне с енергийните разходи.

Социалната уязвимост също е висока – **168,1 хил. души** са под линията на бедност, а **220 хил. души** са в риск от бедност или социално изключване, това са 12,7% и 11,4% от съответните съвкупности в страната. Делът на възрастните хора (над 65 г.) е **12,2% от всички възрастни лица над 65г. в България**, което е над средното за страната, а децата под 18 г. съставляват **10,6% от всички деца в страната**, което е близо до средните стойности.

Допълнителни индикатори показват сериозни проблеми с енергийната сигурност за около 12% до 14% от съответните съвкупности за страната – **156,7 хил. души** не могат да поддържат нормална температура в домовете си, а **76,9 хил. души** живеят в жилища с течащ покрив, влажни стени и други подобни сериозни проблеми. Освен това **172,8 хил. души** изпитват затруднения с плащането на сметките за комунални услуги, което е тревожен знак за финансовата нестабилност на домакинствата.

Общо населението на СЦР е **680,4 хил. души (10,6% от населението на България)**, а **индексът на енергийна уязвимост е 3,20**, което е над средното за страната. Това показва, че районът е сред особено уязвимите в България по отношение на енергийната бедност, като зависимостта от дърва и въглища, ниската енергийна ефективност и високата социална уязвимост представляват основни предизвикателства.

Югозападен район

Таблица 9: Целеви групи за ЮЗР, съставени по данни на НСИ

Югозападен район	Благоев град	Кюстен дил	Перник	София (столица)	София-област	ЮЗР	България	Дял на ЮЗР/разлика от БГ
Домакинства, ползвачи дърва	63409	16249	20388	39511	59651	199208	1065303	18,7%
Домакинства, ползвачи въглища и нафта	482	1555	11235	8193 + 1408	2177 +297	13272	54758 +6016	41,7%
Домакинства, ползвачи газ	3149	3133	1605	142463	20871	171221	269822	63,5%
Домакинства без мерки за ЕЕ	57385	36134	37272	369647	97105	597543	2042649	29,3%
Общ брой домакинства	116556	46532	51048	599026	105420	918582	2865708	32,1%
Подиндекс „Енергийни нужди“	1,15	1,41	1,77	1,20	2,10	1,53	1,50	0,02
Лица - получатели на целеви помощи за отопление през сезон 2023/2024, хил.души	41,4	15,0	8,2	21,0	22,5	459,5	579,3	18,7%
Лица под линия на бедност за страната за 2023 г., хил.души	62,2	17,5	16,9	104,2	59,5	119,3	1325,9	19,6%
Лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии), хил.души	77,0	34,0	36,0	342,0	60,0	320,5	1717,0	32,0%
Лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция, хил.души	70,0	37,0	34,0	337,0	59,0	116,1	1933,0	27,8%
Лица на възраст над 65 г., хил.души	52,0	22,1	25,5	51,3	221,1	343,3	1253,7	29,7%
Деца на възраст под 18 г., хил.души	34,7	11,7	12,1	19,9	158,9	144,2	740,2	32,1%
Общ брой лица	287,1	107,7	111,0	1287,0	226,4	1413,7	6445,5	31,3%
Подиндекс „Социална уязвимост“	0,81	0,66	0,72	0,33	0,91	0,69	0,92	-0,23
Лица в невъзможност да подържат нормална t° в жилищата си, хил.души	61,2	16,8	30,8	77,7	273,0	1335,1	1335,1	34,4%
Лица, живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени и т.н., хил.души	24,0	1,3	17,3	21,5	55,2	544,6	544,6	21,9%
Лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комун. услуги, хил.души	60,9	19,8	15,2	55,4	169,3	1213,9	1213,9	26,4%

Югозападен район	Благоев град	Кюстен дил	Перник	София (столица)	София- област	ЮЗР	България	Дял на ЮЗР/ разлика от БГ
Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“	0,51	0,35	0,57	0,39	0,68	0,50	0,50	0,00
Общ индекс „Енергийна уязвимост“	2,47	2,42	3,06	1,92	3,69	2,71	2,92	-0,21

Основни изводи за района:

Въпреки, че ЮЗР е икономически най-развитият в страната и се характеризира с най-добри показатели по отношение на енергийната бедност, в него се намират две от областите с най-високи индекси на енергийна уязвимост в България – Перник и София-област. Тази енергийна уязвимост се дължи на високата зависимост от твърди горива, ниската енергийна ефективност на жилищата и високия дял на домакинства, изпитващи затруднения с разходите за отопление в тези две области. Това на свой ред показва, че „най- добрите“ средни за ЮЗР показатели за енергийна бедност се дължат на значителното „компенсиращо“ влияние на столицата не само в тази област, но и по отношение на цялостното социално- икономическо състояние на ЮЗР.

ЮЗР е с най-висок дял на домакинства, използващи газ за отопление – 63,5% от всички такива в страната, главно благодарение на София (столица), където **над 142 000 домакинства ползват газ (при почти 270 хил. такива домакинства в страната)**. В същото време, районът има и най-висок относителен дял на домакинства, използващи **въглища и нефта – 41,7% от всички битови потребители на въглища и газ в България**. Това е особено видимо в Перник и Кюстендил, където употребата на въглища е много висока и обхваща голяма част от домакинствата.

Повече от **597 000 домакинства (29,3% от всички такива в страната)** не са прилагали мерки за енергийна ефективност, като този проблем е най-изразен в Област София и в Перник.

Районът има сравнително висок дял на лица, получаващи целеви помощи за отопление – 18,7% от всички получатели в страната. Въпреки това, индексът на социална уязвимост е 0,69, което е под средното за България (0,92). Това (отново) се дължи главно на по-добрите условия в София (столица), които компенсират по-неблагоприятните показатели в останалите области.

Възможността за поддържане на нормална температура в жилищата е значителен проблем, особено в София-област, където **273 000 души изпитват затруднения** – най-високият абсолютен брой в страната.

Въпреки икономическите предимства на ЮЗР, общият индекс на енергийна уязвимост тук (2,71) остава висок. **Перник (3,06) и Област София (3,69) са сред областите с най-висока енергийна уязвимост в страната.**

Югозападният район е силно хетерогенен по отношение на енергийната бедност – докато София (столица) има относително добри показатели, останалите области (особено Перник и София-област) изпитват сериозни затруднения, сходни с тези в по-бедните райони на страната. Политики, насочени към подобряване на енергийната ефективност и намаляване на зависимостта от твърди горива в тези области, биха могли значително да намалят енергийната бедност в района.

Южен централен район

Таблица 10: Целеви групи за ЮЦР, съставени по данни на НСИ

Южен централен район	Кърджали	Пазарджик	Пловдив	Смолян	Хасково	ЮЦР	България	Дял на ЮЦР/разлика от БГ
Домакинства, ползвачи дърва	35944	55436	59154	35637	34842	221013	1065303	20,7%
Домакинства, ползвачи въглища и нафта	0	1348	4032 +3392	0	792	2140	54758 +6016	15,7%
Домакинства, ползвачи газ	0	1040	11096	0	696	12832	269822	4,8%
Домакинства без мерки за ЕЕ	49641	62600	197196	31302	65531	406270	2042649	19,9%
Общ брой домакинства	55557	90021	253021	45907	92785	537291	2865708	18,7%
Подиндекс „Енергийни нужди“	1,61	1,63	1,19	1,92	1,11	1,49	1,50	-0,01
Лица - получатели на целеви помощи за отопление през сезон 2023/2024, хил.души	21,3	30,8	50,8	14,0	21,6	138,4	579,3	23,9%
Лица под линия на бедност за страната за 2023 г., хил.души	39,0	61,6	167,7	13,7	53,9	336,0	1325,9	25,3%
Лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии), хил.души	30,0	66,0	177,0	22,0	50,0	345,0	1717,0	20,1%
Лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция, хил.души	35,0	83,0	219,0	14,0	58,0	409,0	1933,0	21,2%
Лица на възраст над 65 г., хил.души	23,3	37,9	116,7	25,7	41,4	244,9	1253,7	19,5%
Деца на възраст под 18 г., хил.души	16,6	24,4	78,1	6,9	23,7	149,7	740,2	20,2%
Общ брой лица	146,6	225,3	633,6	92,1	207,1	1304,6	6445,5	20,2%
Подиндекс „Социална уязвимост“	0,76	0,98	0,92	0,58	1,15	0,88	0,92	-0,04
Лица в невъзможност да поддържат нормална t° в жилищата си, хил.души	13,7	36,3	143,3	7,0	41,6	241,9	459,5	18,1%
Лица живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени и т.н., хил.души	10,0	14,5	69,1	12,6	11,4	117,5	119,3	21,6%
Лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комун. услуги, хил.души	24,7	33,2	125,3	10,3	20,9	214,5	320,5	17,7%

Южен централен район	Кърджали	Пазарджик	Пловдив	Смолян	Хасково	ЮЦР	България	Дял на ЮЦР/разлика от БГ
Подиндекс „Енергийна бедност по SILC“	0,34	0,37	0,53	0,32	0,36	0,38	0,50	-0,11
Общ индекс „Енергийна уязвимост“	2,71	2,98	2,64	2,82	2,62	2,75	2,92	-0,16

Основни изводи за района:

ЮЦР е сред районите в България с малко по-ниска енергийна уязвимост. В района има **537 291 домакинства**, което представлява около **18,7% от всички домакинства в страната**. Районът е интересен поради комбинацията от области с по-студен климат, като Смолян и Пазарджик, и относително по-топли райони като Пловдив, Кърджали и Хасково. Смолян има най-високи енергийни нужди в страната (**индекс 1,92**), което отразява високото потребление на енергия за отопление и нуждата от енергийни помощи. Климатът Смолянска област е основна причина за високия енергиен индекс, тъй като тя е известна със своите сурови зимни условия, които водят до по-високи разходи за отопление.

Сред най-забележителните показатели в района е високият дял на домакинствата, които използват дърва за отопление – 221 013 домакинства (20,7% от всички такива домакинства в страната). Това показва сериозна зависимост от традиционни и не толкова ефективни източници на енергия, което води до по-високи нужди от отопление и намален комфорт за жителите на района. Използването на въглища и нефта е по-малко разпространено в района, като само **2 140 домакинства** разчитат на тези източници на енергия (15,7% от всички такива домакинства в страната), а газификацията остава слабо развита – **едва 12 832 домакинства (4,8% от всички такива в страната) разчитат на газ за отопление**.

Липсата на енергийна ефективност е сериозен проблем за района, като **406 270 домакинства (19,9% от всички такива в страната)** не са прилагали мерки за подобряване на енергийната ефективност, което води до по-високи разходи за отопление и по-малка устойчивост на енергийните системи. Получателите на целеви помощи за отопление в района са **138 400 души (23,9% от всички такива в България)**, което отразява необходимостта от социална подкрепа за справяне с високите разходи за енергия в зимния период.

Социалната уязвимост в района е значителна. Близо **336 000 души** са под линията на бедност (**25,3% от всички такива в България**), а **409 000 души** са в риск от бедност или социално изключване (**21,2% от всички такива в страната**). Делът на възрастните хора (над 65 години) в района е висок, с 244 900 души (19,5% от всички такива в страната), което е над средното ниво за страната. Това означава, че възрастните хора, живеещи в ЮЦР са изложени на сериозни рискове от енергийна бедност, поради по-високите си разходи за отопление и ограничените възможности за енергийна ефективност.

Допълнителни индикатори показват сериозни проблеми с енергийната бедност в района. Над **241 900 души** не могат да поддържат нормална температура в домовете си, което е сериозен показател за енергийна бедност (18% от всички такива в страната). Освен това, **117 500 души** живеят в жилища с течачи покриви, влажни стени и други подобни сериозни структурни проблеми, което допълнително влошава условията за живот. Затрудненията с плащането на сметките за комунални услуги са също типични за немалко жители на ЮЦР – **214 500 души**

(17,7% от всички със същите затруднения в страната) изпитват трудности да покрият разходите си за електрическа енергия, вода и отопление.

Смолян изпъква като областта с най-високи енергийни нужди в България. Въпреки, че Пловдив и Хасково се намират в по-топъл климат, значителен брой домакинства в тези области също изпитват сериозни трудности, свързани с финансовите им възможности за поддържане на топлина в дома или за заплащане на сметки.

Общо в ЮЦР живеят **1 304 600 души (20,2%** от населението на България). Индексът на енергийна уязвимост за района е 2,75, което е под националния среден индекс от 2,92. Въпреки, че индексът на енергийна уязвимост е под средното ниво за страната, ЮЦР остава уязвим по отношение на енергийна бедност, като зависимостта от дърва и въглища, липсата на енергийна ефективност и социалната уязвимост представляват сериозни предизвикателства.

Югоизточен район

Таблица 11: Целеви групи за ЮИР, съставени по данни на НСИ

Югоизточен район	Бургас	Сливен	Стара Загора	Ямбол	ЮИР	България	Дял на ЮИР/ разлика от БГ
Домакинства ползващи дърва	65192	43779	40981	19587	169539	1065303	15,9%
Домакинства ползващи въглища и нефта	719 +569	8814	0 +117	0	10219	54758 +6016	16,8%
Домакинства ползващи газ	6795	0	6539	2872	16206	269822	6,0%
Домакинства без мерки за ЕЕ	116094	65094	106930	37722	325840	2042649	16,0%
Общ брой домакинства	168287	82494	125847	48924	425552	2865708	14,8%
Индекс „Енергийни нужди“	1,13	1,56	1,33	1,32	1,34	1,50	-0,17
Лица получатели на целеви помощи за отопление през сезон 2023/2024, хил.души	20,6	21,1	18,8	9,0	69,5	579,3	12,0%
Лица под линия на бедност за страната за 2023 г., хил.души	79,8	36,5	67,5	28,9	212,7	1325,9	16,0%
Лица под линия на бедност преди соц. трансфери (с вкл. пенсии), хил.души	96,0	38,0	98,0	20,0	252,0	1717,0	14,7%
Лица в риск от бедност или социално изключване - нова дефиниция, хил.души	115,0	54,0	96,0	32,0	297,0	1933,0	15,4%
Лица на възраст над 65 г., хил.души	76,3	46,5	57,7	23,1	203,5	1253,7	16,2%
Деца на възраст под 18 г., хил.души	40,6	15,6	37,0	10,4	103,6	740,2	14,0%
Общ брой лица	384,4	170,1	290,4	106,3	951,2	6445,5	14,8%

Югоизточен район	Бургас	Сливен	Стара Загора	Ямбол	ЮИР	България	Дял на ЮИР/разлика от БГ
Индекс „Социална уязвимост“	0,88	1,11	0,79	1,12	0,97	0,92	0,06
Лица в невъзможност да поддържат нормална t° в жилищата си, хил.души	83,1	39,0	64,6	15,3	201,9	459,5	15,1%
Лица живеещи в жилище с течащ покрив, влажни стени и т.н., хил.души	32,1	14,6	13,2	11,7	71,5	119,3	13,1%
Лица, изпитващи затруднение с плащането на сметките за комун. услуги, хил.души	71,1	37,2	60,7	22,1	191,1	320,5	15,7%
Индекс „Енергийна бедност по SILC“	0,49	0,53	0,47	0,45	0,49	0,50	-0,01
Общ индекс „Енергийна уязвимост“	2,49	3,20	2,59	2,90	2,80	2,92	-0,12

Основни изводи за района:

ЮИР (включващ Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол) обхваща **425 552 домакинства, което представлява 14,8% от всички домакинства в България.** Това е сравнително топъл, но социално уязвим район.

Индексът за енергийни нужди на района (1,34) е по-нисък от средното за страната (1,50). Енергийното потребление в ЮИР показва значителна зависимост от традиционни източници на енергия. През 2023 година, **169 539 домакинства в него** използват дърва за отопление, което е над средното за страната (15,9% от всички отопляващи се с дърва). Въглища и нефта са използвани от **10 219 домакинства (16,8% от всички ползващи въглища и нефта в България),** които са почти изцяло в Сливен и Стара Загора. Газификацията е слабо развита - само **16 206 домакинства (6% от всички битови потребители на газ в страната)** разчитат на газ.

Друг сериозен проблем е липсата на енергийна ефективност. Над 325 840 домакинства не са приложили мерки за енергийна ефективност последните 5 години, което допринася за високите разходи за отопление и намалява достъпа до устойчиви енергийни решения. Това са 19,9% от всички такива домакинства в страната.

Над **212,7 хил. души** живеят под линията на бедност, а **252 хил. души** са под прага на бедността (съответно 16% и 15% от съответната съвкупност за страната), но без да се отчита влиянието на социалните трансфери. Това показва нуждата от допълнителна социална подкрепа за справяне с бедността и енергийната уязвимост.

Над **297 хил. души** са в риск от социално изключване, което е 15,4% от всички такива в страната. Делът на възрастните хора (над 65 г.) и децата под 18 г. е значителен, като тези групи съставляват съответно 16,2% и 14% от съответните възрастови групи в страната. Тези демографски групи са сред най-уязвимите от гледна точка на енергийна бедност.

През 2023 г. в района **459,5 хил. души** не могат да поддържат нормална температура в жилищата си. Това е знак за сериозни проблеми с жилищната енергийна сигурност. Освен това, 119,3 хил. души живеят в жилища с течащ покрив, влажни стени или други сериозни подобни проблеми.

Затрудненията със сметките за комунални услуги засягат 320,5 хил. души, което сочи към финансови затруднения на домакинствата в Югоизток.

Югоизточният район на България има сериозни предизвикателства за намаляване на енергийната бедност и свързани със социалната уязвимост. Високата зависимост от дърва и въглища за битови нужди, ниската степен на газификация и липсата на енергийни мерки в много домакинства, водят до увеличени енергийни разходи и енергийна бедност. Социалната уязвимост е висока, като значителен процент от населението е под линията на бедност или в риск от социално изключване.

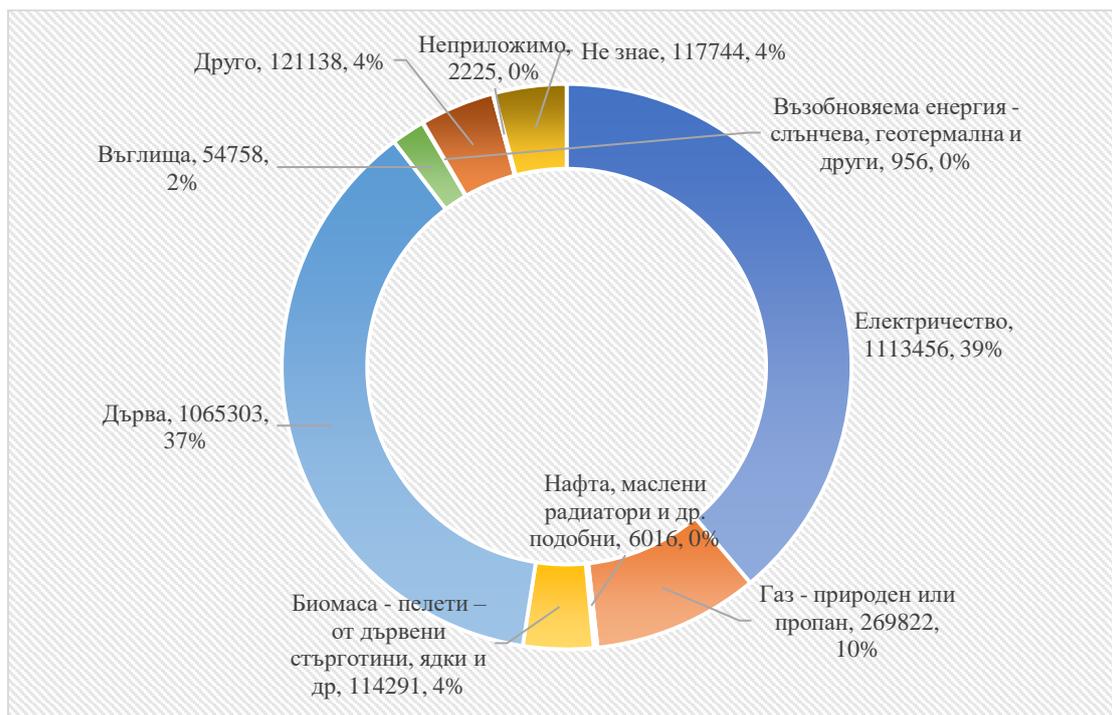
Потребността от социални и енергийни мерки е ясна, а усилията трябва да се насочат към увеличаване на енергийната ефективност, развитие на газификацията и социална подкрепа за домакинствата в нужда.

3. Засегнати от ETS 2 групи по вид ползван енергиен ресурс

Данни на НСИ от модул „Енергийна ефективност“ от изследването на Евростат (EU-SILC) показват, че през 2023 г. в България общо 330 596 домакинства (около 11,54% от всички) са засегнати от новата схема за търговия с емисии (ETS 2) (Вж. Фигура 11). Най-голям е дялът на домакинствата, които използват електричество и дърва, докато засегнатите от ETS 2 са около 3 пъти по-малко.

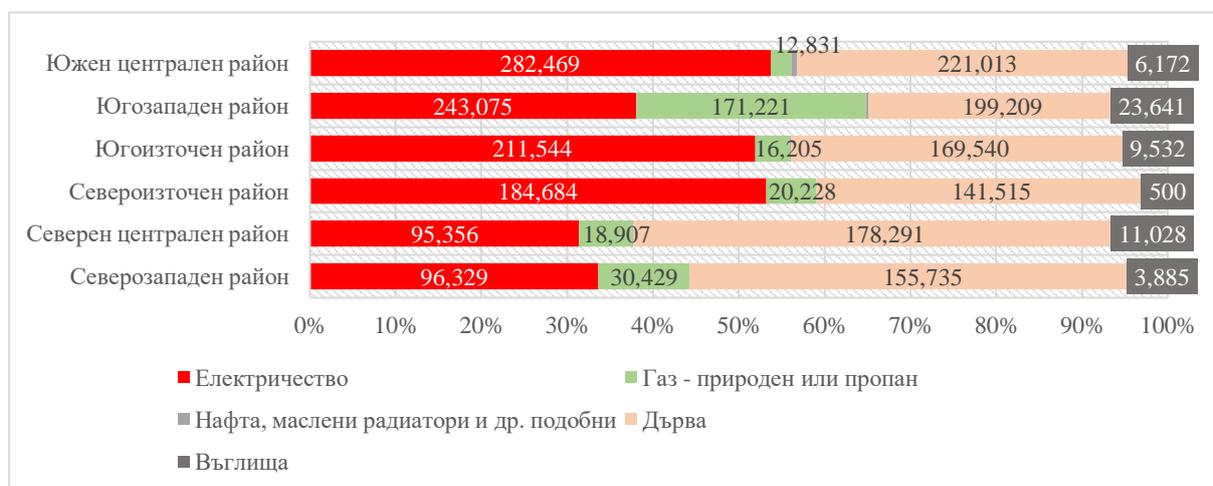
- Засегнати от ETS 2 (газ, нафта, въглища): 330 596 домакинства (около 11.54%).
- Дърва: 1 065 303 домакинства (около 37.17%).
- Електричество: 1 113 456 домакинства (около 38.85%).

Фигура 11: Брой и дял на домакинствата по вид използван енергиен ресурс в България през 2023 г.

Ползван вид отопление по райони

Фигура 12: Брой домакинства по вид използван енергиен ресурс и по райони

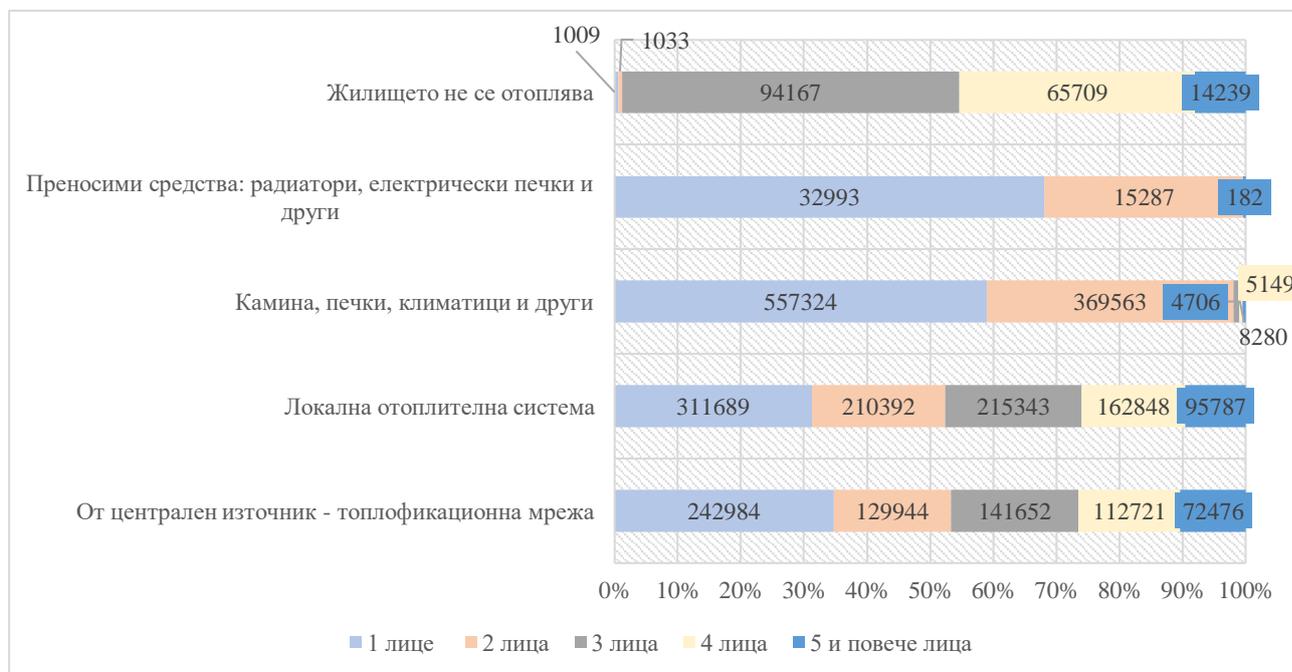
Въз основа на разпределението на домакинствата, използващи газ, нафта и въглища, могат да се открият няколко ключови тенденции в регионален разрез:

- В СЗР домакинствата, използващи газ са **30 429** (най-много след ЮЗР), а тези на въглища – **3 885**, което е по-малко в сравнение с почти всички райони, с изключение на СИР. Нафтата практически не се използва. Това показва, че районът разчита основно на **дърва (155 735 домакинства)** и **електричество (96 329 домакинства)** за отопление.
- СЦР има **11 028** домакинства, използващи въглища. Домакинствата на газ са **18 907**, а тези, разчитащи на нафта – **234**. Въпреки, че дървата остават основен енергиен източник (**178 291 домакинства**), значителният брой домакинства, използващи въглища и газ предполага, че новата схема ще засегне повече жители на този район.
- В СИР район употребата на въглища е ниска (**500 домакинства**), но **20 228** домакинства използват газ. Нафтата не се използва, което прави района по-малко засегнат от новата схема спрямо други части на страната. Основните източници на отопление тук са електричество (**184 684 домакинства**) и дърва (**141 515 домакинства**).
- В ЮИЗ район има **9 532 домакинства, ползващи въглища и 16 205 - газ**, което означава умерена засегнатост от ЕТС 2. Отново като използван енергиен ресурс преобладават дървата (**169 540 домакинства**) и електричеството (**211 544 домакинства**). Разпределението показва, че районът използва разнообразни източници на отопление, но дялът на газифицираните домакинства е по-нисък в сравнение с други райони.
- ЮЗР е най-засегнатият от новата схема поради огромния брой домакинства, използващи газ (**171 221 домакинства**). Освен това, **23 641 домакинства разчитат на въглища (основно в Перник)**, което е **най-високият дял** в страната. Отоплението с дърва е също значително (**199 209 домакинства**). Предвид силното присъствие на домакинства, ползващи газ и въглища, може да се очаква, че този регион ще понесе сериозни последици от схемата.
- В ЮЦР се наблюдава умерен обхват на засегнатите домакинства – **12 831 на газ и 6 172 на въглища**. Основният начин на отопление остават дървата (**221 013 домакинства**), следван от електричеството (**282 469 домакинства**). В сравнение с ЮЗР, този район е по-слабо зависим от газ и въглища.

Тези данни показват, че политиките за компенсирание на засегнатите домакинства ще трябва да бъдат регионално адаптирани, с фокус върху ЮЗР, СЦР и СЗР.

Ползван вид отопление по структура на домакинството

Фигура 13: Брой домакинства по вид отопление и по структура

Новата схема за търговия с емисии (ETS 2) ще засегне основно домакинствата, използващи **газ, въглища и нефта**, като влиянието ѝ ще бъде различно в зависимост от броя на лицата в домакинството.

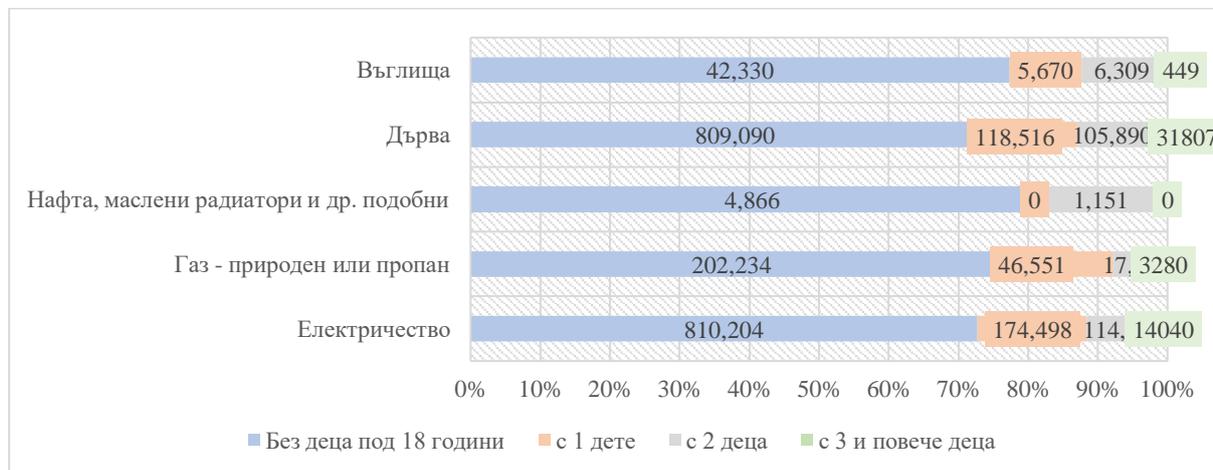
- Най-засегнати ще бъдат едночленните и двучленните домакинства, тъй като те са най-много сред потребителите на газ (съответно 118 168 и 65 440 домакинства) и на въглища (съответно 21 247 и 16 208 домакинства). Това означава, че сред засегнатите ще бъдат най-вече възрастни хора, лица, живеещи сами или с партньор, както и работещи двойки с по-ниски доходи, които разчитат на газ за отопление. Особено уязвими ще бъдат самотно живеещите пенсионери, използващи въглища, тъй като те имат ограничени финансови възможности да преминат към алтернативни източници.
- Домакинствата с 3 и 4 лица също ще бъдат значително засегнати, но в по-малка степен. Те съставляват съответно 49 007 и 28 079 сред потребителите на газ и 7 147 и 8 094 сред ползващите въглища. Това предполага, че основно млади семейства с деца, които са инвестирали в газови инсталации, ще бъдат изправени пред по-високи разходи за отопление.
- Многодетните семейства (5 и повече лица) са по-слабо засегнати, тъй като малък брой от тях използват газ (9 128 домакинства) или въглища (2 062 домакинства). В тези домакинства основните източници на отопление са дърва и биомаса, които не попадат в обхвата на ETS 2, което ги прави по-малко уязвими спрямо домакинствата на газ и въглища.

В обобщение, най-засегнатите от ETS 2 домакинства ще бъдат едночленните и двучленните, особено тези с ниски доходи, използващи въглища и газ. По-малък, но значителен дял от

семействата с 3-4 лица също ще изпита финансов натиск, докато по-големите домакинства ще бъдат сравнително по-слабо засегнати.

Ползван вид отопление по наличие на уязвими групи

Фигура 14: Брой домакинства по вид отопление и наличие на деца под 18 г.

Домакинствата без деца под 18 години са най-голямата група сред засегнатите, особено тези, използващи газ (202 234 домакинства) и въглища (42 330 домакинства). В тази категория попадат предимно пенсионери и работещи възрастни, които ще понесат значителни финансови затруднения, особено ако разчитат на въглища – най-евтиния, но и най-замърсяващ източник.

Домакинствата с 1 или 2 деца също ще бъдат силно засегнати, като 46 551 и 17 757 домакинства използват газ, а 5 670 и 6 309 разчитат на въглища. Тези семейства често са млади работещи родители, които са инвестирали в газови отоплителни системи за удобство, но сега ще се сблъскат с нарастващи разходи.

Многодетните семейства (3 и повече деца) са по-слабо засегнати, тъй като малко от тях използват газ (3 280 домакинства) или въглища (449 домакинства). По-голямата част от тях разчитат на дърва или биомаса, което ги прави по-малко уязвими спрямо ETS 2.

Фигура 15: Брой домакинства по вид отопление и наличие на лица над 65 г.

В групата на самотните възрастни попадат 46 551 домакинства, ползващи газ и 5 670, които ползват въглища, а в групата с двама възрастни – 17 757 на газ и 6 309 на въглища. Тези домакинства обикновено са с по-ниски доходи и с ограничени възможности за преход към по-екологични източници, което ги прави особено уязвими.

Домакинствата без лица на 65+ години, ползващи газ са 202 234.

Големите домакинства с 3+ възрастни лица на 65+ години, ползващи газ са 3 280, а въглища ползват 449 такива домакинства.

Уязвими групи по официалната дефиниция за енергийна бедност

Извън тези индикатори, се прави оценка на типовото потребление на енергия за домакинствата за всички нужди на ниво област чрез формулата от чл.16 и чл. 17 на Наредбата за ДПЕБУКСЕЕ (Таблица 11), с изменения обвързващи количеството енергия на квадратен метър с предприетите мерки за енергийна ефективност от домакинствата.

- Изчисление на средната типова площ на домакинствата от среден брой членове на домакинство за всяка област.
- Умножаване на средната типова площ по количество потребна енергия на единица площ за два вида сгради: **1) тип 1 жилищни сгради от Наредбата** (с първична енергия 400 КВтч и крайна потребна енергия 233,341 КВтч/кв.м., претеглена чрез дела на жилищата без мерки, с една или две приложени мерка за енергийна ефективност; и **2) тип 2 жилищни сгради от Наредбата** (с първична енергия 235 КВтч и крайна потребна енергия 137,087 Квтч/кв.м), претеглена през дела на жилищата с три приложени мерки за енергийна ефективност.
- Отнасяне на денградусите за съответната област спрямо средната за страната стойност и прилагане на индекса към средното количество енергия за всички нужди за областта.
- Осредненото количество енергия за областта се умножава по цената за електроенергия на регулирания пазар за периода от 1 юли 2023 г. в съотношение 70% дневна тарифа и 30% нощна тарифа, за получаване на левова равностойност на разхода за енергия.

Таблица 11: Типово потребление на енергия по области и райони, 2023 г.

Област	Ден-градуси	Разход Квтч/кв.м/год	Ден-градуси	Разход Квтч/кв.м/год	
СЗР	2812	218	ЮИР	2478	210
Видин	2933	224	Бургас	2289	194
Враца	2825	230	Сливен	2600	221
Ловеч	2925	217	Стара Загора	2525	216
Монтана	2725	228	Ямбол	2500	211
Плевен	2650	191	ЮЦР	2717	231
СЦР	2719	219	Кърджали	2450	209
Велико Търново	2725	230	Пазарджик	2950	251
Габрово	2760	226	Пловдив	2520	214
Разград	2525	216	Смолян	3350	282
Русе	2500	212	Хасково	2317	198
Силистра	2450	209	ЮЗР	2889	243
СИР	2713	229	Благоевград	0480	207
Варна	2550	216	Кюстендил	2700	227
Добрич	2700	230	Перник	3175	270
Търговище	2800	234	София (столица)	2900	240
Шумен	2800	235	София-област	3189	273

Горепосочените данни може да се съчетаят с официалната линия на бедност за 2023 г. в размер на 638 лв./месец и да се получи т.нар. „линия на бедност с отразен разход за енергия“ по области, след което да се изчисли броят на лицата под тези линии за съответните области (таблица 12):

Таблица 12: Линия на бедност с отразен разход за енергия по области и райони през 2023 г.

Район/ Област	Ср. брой чле- нове	Тип- ова площ кв.м	Разход на домак. Лв./год.	Линия на ЕБ, лв./мес. /лице	Район/ Област	Ср. брой чле- нове	Типова площ кв.м	Разход на домак. Лв./год.	Линия на ЕБ, лв./мес./ лице
СЗР					ЮИР				
Видин	2,16	51,56	1193	737	Бургас	2,26	52,58	1006	722
Враца	2,30	52,97	1181	736	Сливен	2,37	53,70	1115	731
Ловеч	2,28	52,84	1118	731	Стара Загора	2,25	52,45	1124	732
Монтана	2,20	51,96	1202	738	Ямбол	2,19	51,92	1113	731
Плевен	2,24	52,40	995	721	ЮЦР				
СЦР					Кърджали	2,42	54,25	1042	725
Велико Търново	2,19	51,94	1213	739	Пазарджик	2,42	54,19	1252	742
Габрово	2,13	51,26	1214	739	Пловдив	2,32	53,21	1093	729
Разград	2,40	54,03	1082	728	Смолян	2,23	52,32	1472	761
Русе	2,16	51,61	1128	732	Хасково	2,33	53,27	1010	722
Силистра	2,36	53,58	1058	726	ЮЗР				
СИР					Благоевград	2,50	55,04	1014	722
Варна	2,19	51,95	1139	733	Кюстендил	2,23	52,29	1186	737
Добрич	2,26	52,63	1192	737	Перник	2,27	52,73	1395	754
Търговище	2,28	52,79	1207	739	София (столица)	2,05	50,51	1316	748
Шумен	2,30	53,02	1206	738	София-област	2,34	53,42	1387	754

Цената на електроенергия е усреднената стойност на дневна тарифа от 0,24966 лв./КВтч и нощна от 0,144080 лв./КВтч за периода до 1 юли 2023 г. и след 1 юли дневна: 0,26055 лв./КВтч и нощна от 0,150400 лв./КВтч, при съотношение 70% дневна и 30% нощна тарифа.

Препоръки за изчисления на уязвимите групи:

За оценка на броя на уязвими лица и енергийно бедни лица, попадащи в критериите на официалната дефиниция за енергийна бедност по области и райони може да се ползват следните варианти:

1. Оценка на броя лица с разполагаем доход на лице под изчисления по методиката по-горе за всяка област, или под обявената от АУЕР оценка по методиката в Наредбата за ДПЕБУКСЕЕ в размер на 738 лв./месец/лице.
2. Оценка на броя лица под официална линия на бедност – наличен и в момента, уязвима група № 2 в социалния индекс, в данните по райони.
3. Оценка на броя лица, получаващи помощи за отопление – наличен в регионалния анализ по-горе, заедно с броя лица под официална линия на бедност в размер на 638лв. за 2023г.

Възможно е на тази база да се направи съкратен индекс за тази цел по области, който би могъл да включва и данни за:

1. Брой получатели на помощи за отопление по области.
2. Брой лица обитаващи жилище с течачи покриви, стени с влага, мухъл и т.н., по данни от EU-SILC, с разполагам доход под линията на бедност.
3. Брой лица в невъзможност да поддържат нормална температура в дома си, с разполагам доход под линията на бедност.
4. Брой лица със затруднения в сметките, с разполагам доход под линията на бедност.

4. Оценка на инвестиционния разход за мерки за намаляване на енергийната бедност

Оценката на инвестиционния разход за мерки за намаляване на енергийната бедност е третата стъпка описана в подхода за картографиране и една от задачите на проекта. Оценката е направена за четири вида мерки:

- Повишаване на енергийната ефективност на сградната обвивка
- Преодоляване на зависимост от изкопаеми горива
- Инсталиране на системи, ползващи възобновяеми източници на енергия
- Подкрепа с директни плащания при въвеждане на въглероден данък за сгради и транспорт.

Повишаване на енергийната ефективност на сградната обвивка

Тази мярка е препоръчителна за индивидуални къщи, които са обитавани минимум от 3 лица. Делът на енергийно бедните в тези домакинства е по-висок от средния за страната²⁰. Високоразходни мерки за самостоятелни къщи могат да се предоставят на домакинства с 3, с 4 и с 5 и повече лица, средноразходни мерки - да обхванат и домакинства с 3 лица, а нискоразходните - да са за всички домакинства, вкл. и 1 или 2 лица.

Мониторингът на такива програми е възможно да проследява дали след прилагане на мерки и на конкретните индекси за разпределение на ресурс по мерките, се получава сближаване на осреднените дялове за области за:

- жилища без мерки за енергийна ефективност;
- жилища по вид дограма – с покачване на дела на високоефективни дограми.

Максималните параметри на разхода за енергоспестяваща мярка на сградна обвивка с ограничен размер на гранта според броя на членовете в домакинството са представени в Таблица 13.

²⁰ Пенева, Т. 2019. [Ще имат ли ефект мерките от Зелената сделка](#) върху енергийната бедност в България

Таблица 13: Максимални параметри на разхода за мярка ЕСМ на сградна обвивка с ограничен размер на гранта*

	<i>Апартаменти, всички домакинства</i>		<i>Къщи, домакинства с над 3 лица</i>	
	<i>Брой жилища</i>	<i>Разход, млн. лв.</i>	<i>Брой жилища</i>	<i>Разход, млн. лв.</i>
<i>Благоевград</i>	34 601	692	23 693	580
<i>Бургас</i>	78 514	1570	23 478	564
<i>Варна</i>	114 784	2296	4 730	172
<i>Велико Търново</i>	31 595	632	1 423	68
<i>Видин</i>	16 599	332	0**	17
<i>Враца</i>	25 987	520	0**	30
<i>Габрово</i>	24 119	482	1 181	34
<i>Добрич</i>	21 393	428	1 961	44
<i>Кърджали</i>	17 105	323	183	30
<i>Кюстендил</i>	12 191	244	2 780	61
<i>Ловеч</i>	13 172	263	1 277	30
<i>Монтана</i>	10 998	206	0**	15
<i>Пазарджик</i>	17 493	350	3 793	91
<i>Перник</i>	15 112	302	1 620	91
<i>Плевен</i>	37 286	746	448	31
<i>Пловдив</i>	106 268	2063	7 313	334
<i>Разград</i>	8 063	161	551	23
<i>Русе</i>	44 655	893	1 579	31
<i>Силистра</i>	7 937	159	218	3
<i>Сливен</i>	25 212	504	2 273	39
<i>Смолян</i>	8 479	165	4 741	70
<i>София-област</i>	16 316	311	5 226	95
<i>София (столица)</i>	439 270	8783	12 502	667
<i>Стара Загора</i>	58 080	1156	3 333	117
<i>Търговище</i>	10 851	213	892	17
<i>Хасково</i>	31 947	639	1 140	33
<i>Шумен</i>	25 229	505	3 083	48
<i>Ямбол</i>	15 676	314	760	22
<i>Общо за страната</i>	1 268 930	25 251	110 178	3 357

1. *Мярката е остойностена спрямо брой членове на домакинство в предходната таблица – 14 хил. лв. за домакинство с 3 лица, 16 хил. лв. за 4 лица и 20 хил. лв. за домакинства с 5 и повече лица.
2. **В трите области Видин, Враца и Монтана къщите са основно населени с 1 или 2 лица и затова тук теоретично няма домакинства, отговарящи на критериите за тази мярка.

Особености на тази инвестиция при индивидуалните къщи: 1) при приложение на Наредбата за критериите, условията и реда за определяне на статут на домакинства в положение на енергийна бедност и на статут на уязвими клиенти за снабдяване с електрическа енергия (ДПЕБУКСЕЕ), при тази инвестиция се обхващат 100% уязвими лица; 2) има възможност да се даде приоритет на областите, при които има много многочленни домакинства в къщи – например Ямбол, Търговище, Добрич, Разград; 3) Областите Монтана, Враца, Видин нямат потенциални бенефициенти по този критерий, тъй като в къщи обитават предимно 1 или 2 лица, но затова пък какъвто и ресурс за каквито и мерки да се отдели в тези области, ще се обхване сериозен дял от

уязвимите групи (независимо коя). Добре е в тези области да се предвидят мерки за същия бюджет, но за частична изолация и дограма, за да бъдат обхванати повече уязвими лица.

Особености на тази инвестиция при апартаменти в многофамилни сгради: 1) при нея се обхващат само частично уязвими лица, тъй като в тези сгради социалният микс е разнороден и би следвало да се прогнозира резултати на база дела на целевата група в общия брой лица или домакинства; 2) инвестицията засяга потенциално поне два пъти по-малко уязвими лица в многофамилни сгради.

Преодоляване на зависимост от изкопаеми горива

За преодоляване на зависимост от изкопаеми горива, се прилага индекс „енергийни нужди“ за домакинства, ползващи въглища, дърва за огрев, нефта, маслени радиатори. Максималните параметри при 3000 лева инвестиция в ново оборудване са представени в следната таблица 14:

Таблица 14: Инвестиционен ресурс за мярка за подмяна на отоплителни уреди

Област	Ползватели на дърва, нефта, въглища		Инвестиционен ресурс		Обща инвестиция само за енергийно бедните домакинства ²¹		
	Жилища брой	Лица брой	при 3000 лв. подкрепа Млн.лв.	при 5000 лв. подкрепа Млн.лв.	Обхват на група №4 - СУ ²² подиндекс, хил.души	При 3000 лв. Млн.лв.	При 5000 лв. Млн.лв.
БЛАГОЕВГРА Д	163 170	116 556	490	816	70,0	294	490
БУРГАС	150 371	168 287	451	752	115,0	308	514
ВАРНА	132 300	186 096	397	662	126,0	269	448
ВЕЛИКО ТЪРНОВО	114 441	91 147	343	572	79,0	298	496
ВИДИН	35 678	38 026	107	178	29,0	82	136
ВРАЦА	60 151	67 396	180	301	49,0	131	219
ГАБРОВО	42 821	50 373	128	214	19,0	48	81
ДОБРИЧ	66 360	65 308	199	332	45,0	137	229
КЪРДЖАЛИ	94 602	55 557	284	473	35,0	179	298
КЮСТЕНДИЛ	40 271	46 532	121	201	37,0	96	160
ЛОВЕЧ	61 480	49 010	184	307	31,0	117	194
МОНТАНА	77 518	53 956	233	388	26,0	112	187
ПАЗАРДЖИК	147 614	90 021	443	738	83,0	408	681
ПЕРНИК	71 759	51 048	215	359	34,0	143	239
ПЛЕВЕН	97 994	99 677	294	490	75,0	221	369
ПЛОВДИВ	166 196	253 021	499	831	219,0	432	719
РАЗГРАД	67 660	43 982	203	338	39,0	180	300
РУСЕ	115 436	88 095	346	577	59,0	232	387
СИЛИСТРА	71 705	41 208	215	359	24,0	125	209
СЛИВЕН	106 594	82 494	320	533	54,0	209	349
СМОЛЯН	72 600	45 907	218	363	14,0	66	111
СОФИЯ	132 191	105 420	397	661	59,0	33	55
СОФИЯ-СТОЛИЦА	111 216	599 026	334	556	337,0	1 268	2 113

²¹ Тук са включени всички бедни лица с допускане за 100% ползване на дърва/въглища. Реално има известен процент енергийно бедни домакинства, които ползват електроенергия за отопление.

²² СУ- Социална уязвимост

Област	Ползватели на дърва, нефта, въглища		Инвестиционен ресурс		Обща инвестиция само за енергийно бедните домакинства ²¹		
	Жилища брой	Лица брой	при 3000 лв. подкрепа Млн.лв.	при 5000 лв. подкрепа Млн.лв.	Обхват на група №4 - СУ ²² подиндекс, хил.души	При 3000 лв. Млн.лв.	При 5000 лв. Млн.лв.
СТАРА ЗАГОРА	93 921	125 847	282	470	96,0	215	358
ТЪРГОВИЩЕ	57 386	41 416	172	287	32,0	133	222
ХАСКОВО	72 415	92 785	217	362	58,0	136	226
ШУМЕН	77 659	68 593	233	388	27,0	92	153
ЯМБОЛ	39 614	48 924	119	198	32,0	78	130
Всички	2 541 125	2 865 708	7 623	12 706	1 903	5 062	8 437

Инсталиране на системи, ползващи възобновяеми източници на енергия

За подпомагане на нискодоходни групи за намаляване на текущия разход за енергия чрез инсталиране на системи, ползващи възобновяеми източници на енергия, може да се приложи подиндекс „Социална уязвимост“ директно за уязвими домакинства, при подкрепа на жилище в размер на 2000 лв. Възможно е за останалите домакинства да се приложи по-нисък размер на подкрепа, до 1000-1500 лв. например, и да се изчисли инвестиционен ресурс при диференциран подход. В таблица 15 по-долу е предоставена информация за всички домакинства по вид сгради и обитаемост.

Таблица 15: Инвестиционен ресурс за мярка за ВЕИ с грант 2000 лв./домакинство

Област	Брой домакинства в самостоятелна къща	Брой домакинства в къща близнак или част от къща	Брой домакинства в апартамент в сграда с <10 жилища	Брой домакинства в апартамент в сграда с >10 жилища	Инвестиционен ресурс, млн.лв.	Обща инвестиция само за енергийно бедните домакинства ²³	
						Обхват на група №4 - СУ ²⁴ подиндекс, хил.души	Инвестиционен ресурс Млн.лв
БЛАГОЕВ-ГРАД	54 547	27 408	7 695	26 906	233	70,0	196
БУРГАС	62 706	27 068	15 746	62 768	337	115,0	206
ВАРНА	45 318	13 085	12 908	114 784	372	126,0	179
ВЕЛИКО ТЪРНОВО	45 626	5 604	8 322	31 595	182	79,0	198
ВИДИН	18 103	925	2 399	16 599	76	29,0	54
ВРАЦА	34 348	2 205	4 856	25 987	135	49,0	87
ГАБРОВО	16 846	5 720	3 688	24 119	101	19,0	32
ДОБРИЧ	35 836	5 220	2 859	21 393	131	45,0	91
КЪРДЖАЛИ	35 324	1 601	1 528	16 150	109	35,0	119
КЮСТЕНДИЛ	21 809	9 772	2 760	12 191	93	37,0	64
ЛОВЕЧ	31 543	2 280	2 015	13 172	98	31,0	78
МОНТАНА	38 457	2 578	1 923	10 306	107	26,0	75
ПАЗАРДЖИК	52 500	13 662	6 366	17 493	180	83,0	272
ПЕРНИК	27 752	4 736	3 448	15 112	102	34,0	96
ПЛЕВЕН	50 397	7 422	4 573	37 286	199	75,0	147
ПЛОВДИВ	94 322	26 995	25 436	103 143	500	219,0	288

²³ Тук са включени всички бедни лица с допускане за 100% ползване на дърва/въглища. Реално има известен процент енергийно бедни домакинства, които ползват електроенергия за отопление.

²⁴ СУ- Социална уязвимост

РАЗГРАД	34 010	1 113	796	8 063	88	39,0	120
РУСЕ	36 233	3 800	3 407	44 655	176	59,0	155
СИЛИСТРА	31 206	2 065	0	7 937	82	24,0	84
СЛИВЕН	47 354	6 985	2 943	25 212	165	54,0	140
СМОЛЯН	18 884	17 721	824	8 242	91	14,0	44
СОФИЯ ОБЛ.	62 694	46 130	50 933	439 135	1198	59,0	845
СОФИЯ (СТОЛИЦА)	65 518	21 425	2 160	15 573	209	337,0	22
СТАРА ЗАГОРА	53 748	6 649	7 370	57 783	251	96,0	143
ТЪРГОВИЩЕ	27 141	1 210	2 215	10 636	82	32,0	89
ХАСКОВО	53 226	4 795	2 816	31 947	186	58,0	91
ШУМЕН	33 357	8 632	1 374	25 229	137	27,0	61
ЯМБОЛ	29 166	2 619	1 463	15 676	98	32,0	52
Всички	1 157 971	279 425	182 824	1 239 091	5 719	1 903	3 375

Подкрепа с директни плащания при въвеждане на въглероден данък за сгради и транспорт

При директните плащания, водещи критерии би следвало да са за уязвимост поради доходно състояние, възраст, майчинство, увреждания. Покритието по-долу е направено на база на две уязвими групи – комбиниран индекс за лица в риск от бедност (Група № 4 от подиндекс „Социална уязвимост“), най-близък до броя на енергийно бедните лица и броя лица под националната линия на бедност по области (Група №2 от подиндекс СУ).

Таблица 16: Финансов ресурс за директни плащания в две уязвими групи

Области	Група № 4 от СУ	Разход при различен размер на подкрепата в млн.лв.						Група № 2 от СУ	Разход при различен размер на подкрепата, млн.лв.					
		50 лв.	100 лв.	200 лв.	300 лв.	400 лв.	500 лв.		50 лв.	100 лв.	200 лв.	300 лв.	400 лв.	500 лв.
Благоевград	70	3,5	7,0	14,0	21,0	28,0	35,0	62,2	3,1	6,2	12,4	18,6	24,9	31,1
Бургас	115	5,75	11,5	23,0	34,5	46,0	57,5	79,8	4,0	8,0	16,0	23,9	31,9	39,9
Варна	126	6,3	12,6	25,2	37,8	50,4	63,0	63,0	3,2	6,3	12,6	18,9	25,2	31,5
Велико Търново	79	3,95	7,9	15,8	23,7	31,6	39,5	58,9	2,9	5,9	11,8	17,7	23,5	29,4
Видин	29	1,45	2,9	5,8	8,7	11,6	14,5	24,5	1,2	2,5	4,9	7,4	9,8	12,3
Враца	49	2,45	4,9	9,8	14,7	19,6	24,5	28,6	1,4	2,9	5,7	8,6	11,5	14,3
Габрово	19	0,95	1,9	3,8	5,7	7,6	9,5	15,1	0,8	1,5	3,0	4,5	6,0	7,5
Добрич	45	2,25	4,5	9,0	13,5	18,0	22,5	47,3	2,4	4,7	9,5	14,2	18,9	23,7
Кърджали	35	1,75	3,5	7,0	10,5	14,0	17,5	39,0	2,0	3,9	7,8	11,7	15,6	19,5
Кюстендил	37	1,85	3,7	7,4	11,1	14,8	18,5	17,5	0,9	1,8	3,5	5,3	7,0	8,8
Ловеч	31	1,55	3,1	6,2	9,3	12,4	15,5	30,5	1,5	3,1	6,1	9,2	12,2	15,3
Монтана	26	1,3	2,6	5,2	7,8	10,4	13,0	38,8	1,9	3,9	7,8	11,6	15,5	19,4
Пазарджик	83	4,15	8,3	16,6	24,9	33,2	41,5	61,6	3,1	6,2	12,3	18,5	24,7	30,8
Перник	34	1,7	3,4	6,8	10,2	13,6	17,0	16,9	0,8	1,7	3,4	5,1	6,8	8,5
Плевен	75	3,75	7,5	15,0	22,5	30,0	37,5	58,1	2,9	5,8	11,6	17,4	23,3	29,1
Пловдив	219	10,95	21,9	43,8	65,7	87,6	109,5	167,7	8,4	16,8	33,5	50,3	67,1	83,9
Разград	39	1,95	3,9	7,8	11,7	15,6	19,5	31,8	1,6	3,2	6,4	9,5	12,7	15,9
Русе	59	2,95	5,9	11,8	17,7	23,6	29,5	37,8	1,9	3,8	7,6	11,4	15,1	18,9
Силистра	24	1,2	2,4	4,8	7,2	9,6	12,0	24,6	1,2	2,5	4,9	7,4	9,8	12,3
Сливен	54	2,7	5,4	10,8	16,2	21,6	27,0	36,5	1,8	3,7	7,3	11,0	14,6	18,3
Смолян	14	0,7	1,4	2,8	4,2	5,6	7,0	13,7	0,7	1,4	2,7	4,1	5,5	6,9

София (столица)	337	16,85	33,7	67,4	101,1	134,8	168,5	104,2	5,2	10,4	20,8	31,3	41,7	52,1
София-област	59	2,95	5,9	11,8	17,7	23,6	29,5	59,5	3,0	5,9	11,9	17,8	23,8	29,7
Стара Загора	96	4,8	9,6	19,2	28,8	38,4	48,0	67,5	3,4	6,8	13,5	20,3	27,0	33,8
Търговище	32	1,6	3,2	6,4	9,6	12,8	16,0	35,3	1,8	3,5	7,1	10,6	14,1	17,6
Хасково	58	2,9	5,8	11,6	17,4	23,2	29,0	53,9	2,7	5,4	10,8	16,2	21,6	26,9
Шумен	27	1,35	2,7	5,4	8,1	10,8	13,5	22,5	1,1	2,3	4,5	6,8	9,0	11,3
Ямбол	32	1,6	3,2	6,4	9,6	12,8	16,0	28,9	1,4	2,9	5,8	8,7	11,5	14,4
Всички	1933	96,65	193,3	386,6	579,9	773,2	966,5	1325,9	66,3	132,6	265,2	397,8	530,4	663,0

Очевидно компенсациите и директните плащания са с краткотраен ефект, но пък много ресурсоемки. При директни плащания е възможно да се следят или приоритизират и други критерии - за възраст, увреждане, майчинство.

5. Препоръки за подбор на мерки

Критерии за подбор на мерки според особеностите на групите

Критериите за подбор на мерки са избрани след анализ на резултатите от две фокус-групи с експерти в сферата на енергийната ефективност и енергетиката. Според експертите, участвали във фокус-групите, видът на сградите и особеностите на населението определят както вида на мерките, така и интензитета на гранта – по-висок в сгради с повече енергийно бедни домакинства. Необходимо е да има мерки не само за отопление, но и за охлаждане, не само за смяна на отоплителни системи, но и за изграждане на зони за охлаждане през лятото, за инсталиране на климатици и др. Изразени са следните мнения за разпределение на мерки:

- Според вида на населеното място.** В големи градове по-лесно може да се предложи съфинансиране в програмите за цялостно саниране, с цел обхващане на по-голям дял от населението с определения ресурс, докато в градовете с влошена демография и по-ниски доходи са по-подходящи другите мерки с висок интензитет на гранта. Концентрация на сгради, строени по индустриален способ има в градовете, докато в селата по правило няма многофамилни сгради. Работоспособното население се изтегли в големите градове и в чужбина. В малките селища най-големият работодател обикновено е общината или държавни институции, а населението е по-застаряващо. В малките населени места са по-подходящи единични мерки, като повече тежест е добре да имат доходите като социален критерий.

- Според брой лица в домакинствата.** Единичните мерки са приложими за домакинства с един човек, като това ще изисква и по-малка инвестиция. В домакинства с деца, енергийната консумация е по-голяма и е икономически обосновано да се предвидят мерки с по-дълъг период на отплащане като например саниране. Средният брой лица в домакинството е важен критерий. Има необходимост от насърчаване на единичните мерки в райони с висока социална уязвимост съобразно тези критерии.

- Според вида на сградата.** Цялостни, а не единични решения за многофамилни сгради. В индивидуалните къщи живеят повече енергийно бедни. В еднофамилните къщи са подходящи ВЕИ или единични мерки. Единични мерки е препоръчително да се предоставят под формата на ваучери, и за домакинства с едно или две лица. При малките домакинства цялостно саниране и полза от инвестицията са икономически обосновани.

•**Според вида на енергоспестяващите мерки.** Ако в дадена сграда има повече жилища със сменени дограми или с изолация, може да се даде по-нисък интензитет²⁵ - 20%, 30%, и с по-малко инвестиции да се постигне по-голям ефект.

•**Таргетиране на специфични групи.** Ако една група участва във формулата за енергийна бедност от официалната дефиниция, то тя трябва да участва и в другата, в съставния индекс при картирането на енергийна бедност. Възрастта и друг тип статус – здравен – дават коефициент на тежест, но не са основни атрибути във формулата. Хора над 65 г. възраст ползват повече енергия и във формулата за енергийна бедност са с 30% увеличен коефициент за потребление. За домакинства с двама млади е необходимо да се подсигурят два фактора: първо, техническа помощ чрез услуги на едно гише и второ, по-важно, достъп до кредитен ресурс, за да могат те да си обезпечат своята част при по-нисък интензитет на гранта. Когато в дадена област има по-висок процент лица над 65 г. възраст, се препоръчва да бъдат подпомогнати и с инструментите на социалната политика, при това не само за текущ разход, а и при нужда за ремонт на покрив или стая.

На тази база е дефиниран следният подход за избор на мерки, според възможните цели на програмите и според критериите (фигура 16):

Фигура 16: Подход за избор на мерки

В Таблица 16 по-долу са направени **допускания за подходящия размер за финансиране** на мерките - прилагат се осреднени разходи като максимални суми за грантово финансиране според броя на членовете в домакинството.

- Възможно е допълнително да се прилагат критерии за уседналост на членовете в домакинството, като продължителност на регистрацията на дадения адрес и отказ от предоставяне на грантова подкрепа на лица на друг адрес в рамките на определен период.

Възможно е допълнително да се прилагат и критерии за финансиране само на едно основно жилище. Варианти на остойносттаване на мерките са представени в Таблица 17.

²⁵ Интензитет на грант или безвъзмездно финансиране е процентът безвъзмездно финансиране, който се предоставя по процедури от държавата, от стойността на допустимите разходи на кандидата.

Таблица 17: Възможно остойностяване на мерките в лева през 2024 г., лв.

<i>Брой членове на домакинство</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Типова площ, кв.м.	40	50	60	70	80
1. ЕСМ по сградната обвивка на индивидуални къщи	10 000	12 000	14 000	16 000	20 000
2. Подмяна на дограма	До 1700	До 3500	До 45 00	До 5 000	До 5500
3. Частична подмяна на дограма (1-2 прозореца)	600	800	1000	1200	1400
4. Дост и инсталация на климатици/термопомпи/камини с пелети	2000	2400	3000	3600	4800
5. ФВИ в/у покрив	7000	9000	11000	12000	15000
6. Слънчева инсталация Plug-in	2000	2000	2000	2000	2000
Допустимост на мерките според вида на домакинството					
1. ЕСМ по сградната обвивка на индивидуални къщи			√	√	√
2. Подмяна на дограма			√	√	√
3. Частична подмяна на дограма (1-2 прозореца)	√	√			
4. Дост и инсталация на климатици/термопомпи/камини с пелети	√	√	√	√	√
5. ФВИ в/у покрив			√	√	√
6. Слънчева инсталация Plug-in		√	√	√	√

Приложение на индексите

Индексите за енергийна уязвимост служат като основа за насочване на ресурси и приоритизиране на финансирането, като често се използват **диференцирани ставки и стъпаловидни модели за разпределение на средства**. Това гарантира, че районите и домакинствата с по-високи нива на нужда получават, съответно, по-целено, по-голямо или по-персонализирано финансиране.

В зависимост от спецификата на района или областта, **разликите могат да варират от 5% до 30% повече** средства Основното обаче е, че тези индекси дават възможност за по-ефективно и справедливо разпределяне на финансирането, като се отчита както енергийният риск, така и социалната уязвимост на населението.

Ако район има много малко население, но то е с висока енергийна бедност или социална уязвимост, финансирането може да се изчислява процентово по-високо в сравнение с район със същото ниво на енергийна бедност, но с по-голямо население.

При определяне на подходящите мерки за подкрепа и разпределение на финансови ресурси е необходимо да се вземат предвид различни фактори, които гарантират ефективност, целенасоченост и по-висока справедливост. Основните параметри, които следва да бъдат анализирани, включват дефинирането на целеви групи, определянето на интензивността и границите на помощта, както и обвързването на разпределението на средствата с конкретни социално-икономически индикатори.

В обобщение, може да се анализират варианти, свързани с:

- **Избор на целева група.** Предвид високите нива на бедност и енергийна бедност, разпределението на мерките следва да бъде съобразено както със социално-икономическите характеристики на населението, така и със състоянието на сградния

фонд. Целта е да се постигне балансирано подобрене на жилищния сектор, като се намалят диспропорциите между различните райони чрез целенасочени интервенции.

- **Определяне на минимален интензитет на помощта.** Той може да бъде дефиниран на база конкретен показател, например определена стойност на субсидията на глава от населението (например 6 евро на човек). Това би позволило приоритизиране на финансирането в зависимост от специфичните нужди на отделните целеви групи, като се отчита въздействието на различните политики в конкретните райони.
- **Фиксиране на горна граница на помощта.** За да се избегнат прекомерни дисбаланси в разпределението на ресурсите, е необходимо да бъде въведена горна граница на финансовата помощ за всяка област. Това ще позволи ефективно управление на бюджета и ще гарантира, че средствата ще бъдат насочени към районите с най-голяма нужда.
- **Обвързване на средствата с целевите групи и териториалните характеристики.** Размерът на финансирането за всяка област следва да бъде пропорционален на дела на съответната целева група в национален мащаб. Това означава, че областите с по-голям брой уязвими домакинства или сгради в лошо състояние, ще получават по-голям дял от общите средства, като по този начин се осигурява справедливо и целенасочено разпределение.
- **Методи за разпределение на средствата.** Възможно е прилагането на подходи, базирани на съществуващите механизми за разпределение на средствата от структурните фондове на Европейския съюз. Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейският социален фонд (ЕСФ) и Кохезионният фонд предоставят доказани модели за финансиране по години и държави, които могат да бъдат адаптирани към националния контекст.

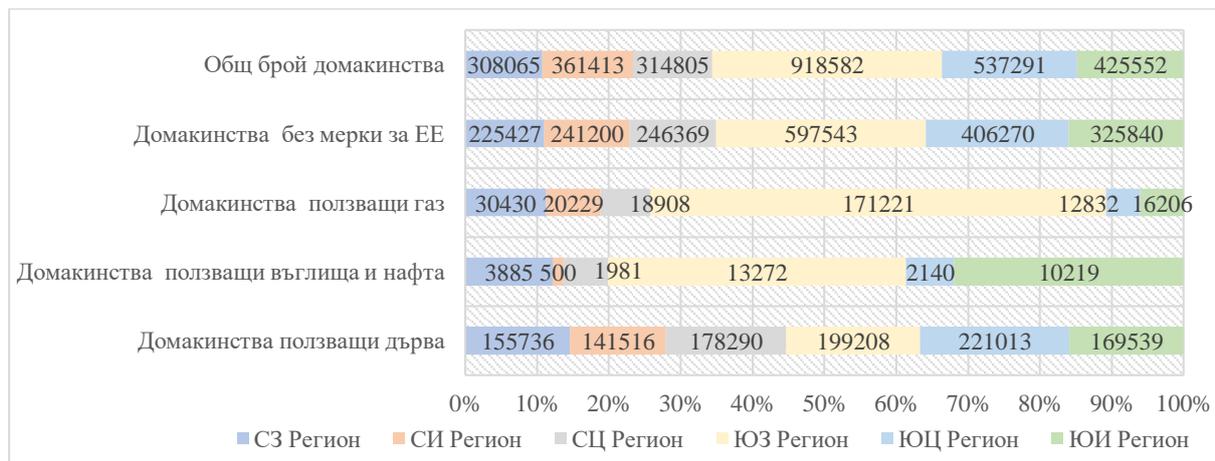
Възможен избор на целева група по индекси, вид сгради и цели на политиките е представен в таблица 18:

Таблица 18: Възможен избор на целева група по индекси, вид сгради и цели на политиките

Цели	Подходящи индекси/ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ	Вид ЖИЛИЩЕ
Повишаване на енергийната ефективност на сградната обвивка	Социална уязвимост	Индивидуална къща
	Енергийна уязвимост	Апартамент в многофамилна сграда
Преодоляване на зависимост от изкопаеми горива	Енергийни нужди	Домакинства ползващи въглища, дърва за огрев, нафта
	Социална уязвимост	Всички
Подкрепа с директни плащания при въвеждане на въглероден данък за сгради и транспорт	Социална уязвимост	Индивидуална къща
	Енергийна уязвимост	Апартаменти в многофамилни сгради

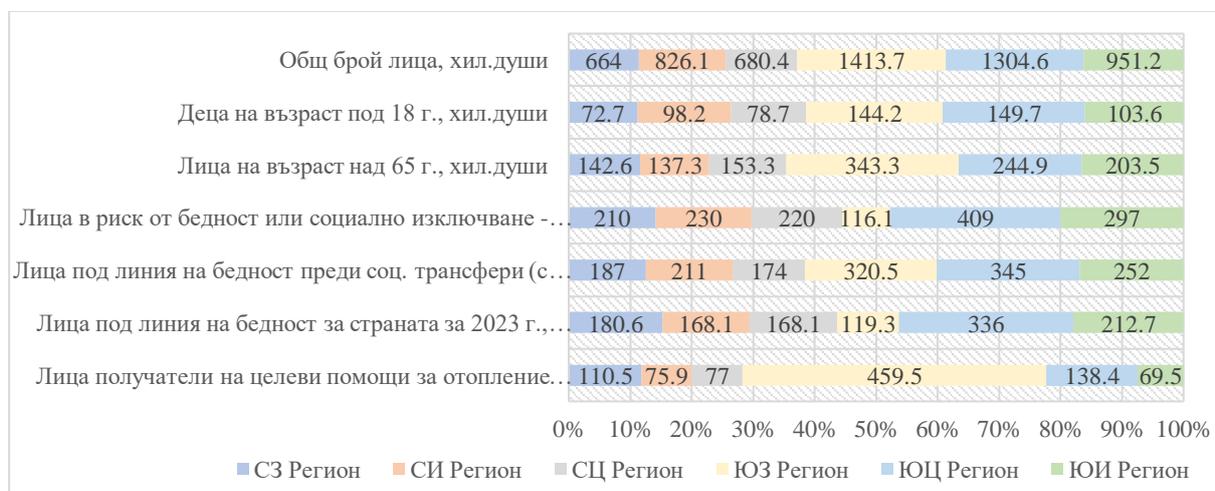
Процесът на разпределение на финансови ресурси за справяне с енергийната бедност следва да отчита социално-икономическите характеристики на целевите групи, състоянието на сградния фонд и териториалните различия. **Възможно е и директно приложение на съответните индекси към определен минимален интензитет на помощта на глава от целевата група по области**, което би осигурило по-прецизно и справедливо разпределение на средствата. За целта, в следващите фигури 17-19 са представени броя лица по съответните индикатори в съответните райони.

Фигура 17: Разпределение на целевите групи към подиндекс „Енергийни нужди“ по райони, брой домакинства

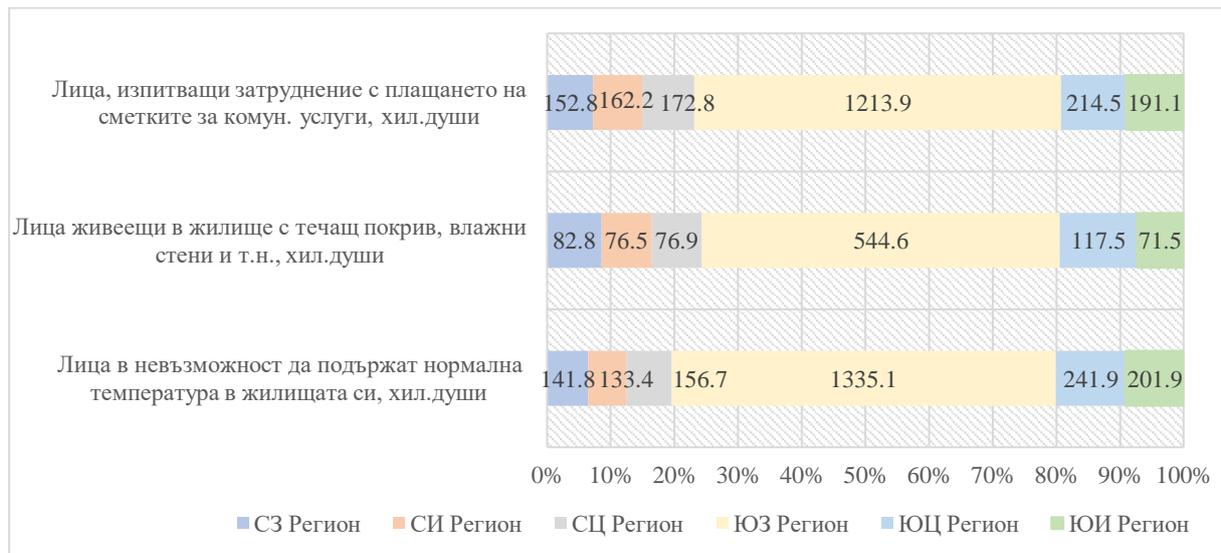

Целевите групи, определени по подиндекс "Енергийни нужди", не могат да се използват самостоятелно за разпределение на ресурсите. **Към този подиндекс трябва да се приложат социални критерии, които да отчетат различията в доходите и други видове уязвимост на домакинствата.** При разработката на мерки за подкрепа на енергийно бедни домакинства, е необходимо да се вземат предвид дяловете на уязвимите групи в съответните области, като бюджетът за мерки по енергийните нужди се разпределя съобразно тези дялове.

Фигура 18: Разпределение на целевите групи към подиндекс „Социална уязвимост“ по райони, хил. души

Фигура 19: Разпределение на целевите групи към подиндекс „Енергийна бедност по SILC“ по райони, хил. души

Заклучение

Процесът на разработване и прилагане на мерки за справяне с енергийната бедност изисква интегриран подход, който да обхваща социално-икономическите особености на целевите групи, спецификите на сградния фонд и регионалните различия. Прилагането на индексите за енергийни нужди е основа за насочване на ресурсите и приоритизиране на финансирането, но те не трябва да се използват самостоятелно. Към тях трябва да се добавят социални критерии, които да отчитат различията в доходите и социалната уязвимост на домакинствата, за да се постигне по-справедливо разпределение на средствата.

Наблюдения:

- Анализът на териториалните различия в енергийната бедност в България показва значителни диспропорции между различните области, които се отразяват в индексите за енергийна уязвимост и социална уязвимост. В същността си, тези различия са резултат от комбинацията на фактори като използване на енергийни източници, нива на доходите и жилищни условия.
- Най-високи нива на енергийна бедност по общ индекс за енергийна уязвимост се наблюдават в СИР и СЦР, докато най-многобройни са уязвимите групи в ЮЗР и в ЮИР, които съчетават високи дялове на домакинства, използващи въглища, дърва и нафта за отопление, както и множество домакинства без мерки за енергийна ефективност.
- В посочените в горния абзац райони, индексът за енергийни нужди показва над средните стойности за страната, като това е пряко свързано с големия брой домакинства в бедност и социална уязвимост, особено на възрастни хора и деца. Най-много лица, получаващи помощи за отопление има в най-слабо населения СЗР, където в риск от бедност е повече от една трета от населението. Най-много лица в риск от бедност има в най-гъсто населените ЮЗР и ЮЦР.
- Енергийната бедност, изразена със субективните индикатори от изследването на Евростат за доходите и условията на живот (EU-SILC) е най-неравномерно разпределена (коефициентът на вариация между областите е 29,59%). Социалната уязвимост, изразена чрез индикатори за доходи, безработица, дял на лицата в бедност и прекомерна зимна смъртност, също варира значително (коефициентът на вариация е 23,73%), което подчертава разликите в социално-икономическото състояние между отделните области.

- Енергийните нужди и общата енергийна уязвимост са по-балансираны (коэффициентите на вариация съответно са 17,51% и 15,38%), което показва, че те са по-малко податливи на екстремни разлики.
- Общият индекс, комбиниращ горепосочените три категории заема стойности от 1,92 (София-столица) до 3,69 (София-област). Най-уязвими (от гледна точка на енергийна бедност) области са София, Разград, Велико Търново, Видин и Добрич.
- Енергийната бедност в България е по-тясно свързана с ползването на дърва, с ниските доходи, високия дял на лица с доход под линия на бедност, с липсата на мерки за енергийна ефективност, но много по-малко - с ползването на газ и безработицата.
- Числеността на уязвимите групи и групите в риск от бедност не може самостоятелно да покаже вида на уязвимостта, нейните специфики и да гарантира адекватност на мерките, избрани само по този критерий. Необходимо е комбиниране на числеността на уязвимото население с други критерии и показатели от областта на енергията и сградните характеристики, с цел подбор на най-подходящи мерки.

Възможности за целеполагане при планиране:

- Размерите на целевите групи за отделните политики могат да бъдат ползвани за набелязване на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни цели за намаляване на енергийната бедност, като се вземат предвид следните факти и възможности:
- Бройката на енергийно бедните домакинства по официалната дефиниция, приета през 2023 г. е близо 1.8 млн. души. Като индикатор тя се движи в близост до броя на лицата в риск от бедност и лица с доход под линия на бедност – първият от двата индикатора е комбинация от три показателя за материални лишения, икономическа активност и доход.
- Реалното намаление на броя на енергийно бедните лица чрез дългосрочни мерки може да се постигне чрез намаляване на разхода за енергия, като се намалява постепенно разхода за КВтч на кв.м. на година за най-неефективните сгради и, съответно, понижаването на доходния праг и дела на енергийно бедните домакинства. Това означава, че крайната цел на мерките е да се намали дялът на разхода за енергия с минимум 20-30% за засегнатите групи, а при участие и в саниране – с възможност за намаляване с 50%.
- За намаляването на дела на населението в бедност (20-22%), водеща роля имат политиките за доходите, заетостта и икономическото развитие на страната, а не енергийната политика.
- Реалистично е да се говори за извеждане от енергийна бедност на около 600 хил. души до 2050 г, при равни други условия (цени на енергийните ресурси, обща база на населението и т.н.).
- Препоръки на ИИИ при БАН, публикувани в годишен доклад от 2024 г. за икономическото развитие на страната, в неговата тема на фокус се предлага целеполагане за намаляване на бройката с поне половина на този максимален „спад“ най-късно до 2050²⁶. Възможно е тази целева бройка да обхване на първо място най-нискодоходните получатели на целеви помощи за отопление, които се идентифицират от АСП. При втора стъпка, това може да са лица под линия на бедност, и при трета – лица в риск от бедност преди социалните трансфери или по новия комбиниран индекс за лица в риск от бедност.
- Т.нар. „Извеждане от енергийна бедност“ не би следвало да означава спад на разхода на енергия до нула, а да позволява отчет и на единични мерки, намаляващи разхода с 20-30%

²⁶ В [доклада](#) се предлага „намаляване на енергийната бедност със 180 хил. домакинства до 2030 г., допълнителни 250 хил. домакинства до 2040 г. и още 300 хил. до 2050 г.“

или 50%, но при повече инвестиции. За това е добре да се ползва лексика за „намаляване на енергийната бедност“, „смекчаване“, „ограничаване“ на енергийната бедност. Процесът трябва да е на етапи и да обхваща достатъчно голям брой домакинства.

Инвестиционен ресурс:

- Финансирането трябва да се координира от различни източници, но с цел покриване на уязвимите групи в най-голяма степен с нискоразходни мерки и предоставяне на най-висок интензитет на грант за тях при участие във високо разходни мерки.
- Най-ефективният подход изглежда инвестицията в повишаване на енергийната ефективност на сградната обвивка, тъй като тя е насочена към дългосрочно намаляване на разходите за енергия и обхваща специфични уязвими групи с ясни критерии за доход и размер на домакинството. Тази мярка обхваща и значителен дял от енергийно бедните домакинства в индивидуални къщи, осигурявайки устойчив ефект върху енергийната бедност. Въпреки, че е по-скъпа, тя предлага най-висок потенциал за реална промяна в качеството на живот, особено в области с голям дял многочленни домакинства. За да се увеличи обхватът ѝ, тя може да се комбинира с по-нискобюджетни мерки в райони с по-малко големи домакинства.
- Важни параметри при избора на мерки за подкрепа включват дефинирането на целевите групи, както и определянето на минимален интензитет на помощта/гранта, който да бъде различен в зависимост от нуждите на съответните райони. Освен това, трябва да бъде въведена горна граница на помощта/гранта за всяка област, за да се избегнат дисбаланси и неефективно разпределение на средствата. Обвързването на размерите на помощта с дяловете на уязвимите групи в различните области осигурява балансирано и целенасочено разпределение, като гарантира, че областите с по-голяма нужда получават адекватно финансиране.
- Методите за разпределение на средствата могат да бъдат адаптирани от съществуващите механизми за разпределение на средства от структурни фондове на ЕС, които са доказали своята ефективност в управлението на подобни програми. В допълнение, необходимостта от прилагане на комбинирани индекси и социални критерии позволява ефективно насочване на ресурсите към най-уязвимите домакинства, като същевременно се вземат предвид териториалните различия и социалната динамика.
- Прилагането на поиндексите „Социална уязвимост“ и „Енергийни нужди“ изглежда най-работещо, тъй като те са ясно насочени към идентифициране и подкрепа на най-уязвимите групи в обществото. Поиндексът „Социална уязвимост“ позволява обхващане на лица с ниски доходи, възрастни хора, домакинства с деца и други специфични категории, което осигурява максимално насочване на ресурса към тези, които най-много се нуждаят от подкрепа. От своя страна, поиндексът „Енергийни нужди“ отразява реалния разход за енергия в зависимост от типа жилище, което е ключово за ефективно намаляване на енергийната бедност. Общият индекс „Енергийна уязвимост“ предлага добро решение, тъй като съчетава различни критерии и е предпоставка за балансирано разпределение на ресурсите за максимално въздействие.
- Мерките за директно подпомагане показват ограничен ефект, тъй като те обикновено достигат до сравнително малък брой уязвими домакинства поради фиксираните размери на грантовете и недостатъчния общ ресурс за широко покритие. Например, при подпомагане с 500 лв. са необходими близо 1 милиард лева за обхващане на около 30% от населението, което е огромен ресурс, който обаче не помага за трайно преодоляване на енергийната бедност или за намаляване на зависимостта от изкопаеми горива. По-добър вариант би бил малко по-висок ресурс за фотоволтаични панели на терасата или стената за собствено ползване, или по-ефективна отоплителна печка. Директното подпомагане не осигурява

дългосрочни решения и не стимулира енергийна ефективност или преход към възобновяеми източници, което го прави по-малко устойчиво и значително по-ограничено по отношение на въздействието върху проблемите на уязвимите групи.

В заключение, най-големият проблем при справянето с енергийната бедност в България остава високото ниво на социална и енергийна уязвимост в определени райони. Ключовите стратегии трябва да включват персонализирани мерки за подпомагане на домакинствата в най-засегнатите райони, като същевременно се акцентира върху социалната интеграция и модернизация на жилищния фонд. Основният акцент в процеса на разпределение на финансови ресурси трябва да бъде справедливото и целенасочено подпомагане на енергийно бедните домакинства. Това може да се постигне чрез използването на комбинирани индекси, които вземат предвид както енергийните нужди, така и социалната уязвимост на населението, като се осигурява ефективно разпределение на средствата в съответствие с реалните нужди на различните райони и групи.

Методологически особености:

Проектът идентифицира множество методологически предизвикателства, свързани с подбора на данни, тяхното приложение, индексването и стандартизацията на резултатите от различните променливи. От съществено значение е тези методологически въпроси да бъдат систематизирани в последващи анализи или публикувани в отделни научни статии, с цел осигуряване на по-широка достъпност и възможност за използване от академичната общност и заинтересованите страни.

Литература

- ИПИ (2018). Регионални профили: показатели за развитие. [IPI (2018). Regionalni profili: pokazateli za razvitie]. <https://www.regionalprofiles.bg/bg/news/>
- ИИИ при БАН. (2024). Годишен доклад 2024. Икономическо развитие и политики в България 2024: оценки и очаквания. Тема на фокус: Енергийната бедност в България – развитие и политики. <https://www.iki.bas.bg/godishen-doklad-2024>
- Наредба № РД-02-20-3 от 9 ноември 2022 г. за техническите изисквания към енергийните характеристики на сградите [линк](#)
- Пенева, Т. (2019). Ще имат ли ефект мерките от Зелената сделка върху енергийната бедност в България. [линк](#)
- Шопов, Г. (2020) Териториални различия в жизнения стандарт на населението (2010-2017). Списание на БАН. 6/2020 http://www.stil.bas.bg/journBAS/PDFs/SP_BAN-6-2020-PECHAT.pdf
- НСИ, Световна Банка. (2018). Картографиране на бедността в България. <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/povmap.pdf>
- Ana Stojilovska, Rachel Guyet, Katherine Mahoney, João Pedro Gouveia, Raúl Castaño-Rosa, Lidija Živčič, Ricardo Barbosa, Tomislav Tkalec. (2022). Energy poverty and emerging debates: Beyond the traditional triangle of energy poverty drivers. Energy Policy. Volume 169, October 2022, <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2022.113181>

- Caroline L. Freund & Christine I. Wallich, 1996. The Welfare Effects of Raising Household Energy Prices in Poland. *The Energy Journal*, International Association for Energy Economics, vol. 0(Number 1), pages 53-77.
- C. Liddell (2009) Fuel poverty and human health: A review of recent evidence. *Energy Policy*. Volume 38, Issue 6, June 2010, Pages 2987-2997. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.01.037>
- F. Wright (2004). Old and Cold: Older People and Policies Failing to Address Fuel Poverty. *Social Policy Administration*. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2004.00403.x>
- Jon Terés-Zubiaga, Iker González-Pino, Irantzu Álvarez-González, Álvaro Campos-Celador c. (2023). Multidimensional procedure for mapping and monitoring urban energy vulnerability at regional level using public data: Proposal and implementation into a case study in Spain. *Sustainable Cities and Society*. Volume 89, February 2023, 104301 [link](#)
- Karpinska, L.; Śmiech, S.; Gouveia, J.P.; Palma, P. (2021). Mapping Regional Vulnerability to Energy Poverty in Poland. *Sustainability* 2021, 13, 10694. <https://doi.org/10.3390/su131910694> [линк](#)
- Sofia G. Simoesa*, Vera Gregórioa, Júlia Seixasa. (2016). Mapping fuel poverty in Portugal. 1st Energy Economics Iberian Conference, EEIC | CIEE 2016, February 4-5, Lisbon, Portugal, APEEN (www.apeen.org) and AEEE (www.aeee.es). doi: 10.1016/j.egypro.2016.12.112
- Thomson, H., Bouzarovski, S. (2017). Rethinking the measurement of energy poverty in Europe: A critical analysis of indicators and data. DOI: 10.1177/1420326X17699260

Приложение

Таблица 1: Стойности на подиндекс „Енергийни нужди“ и изходни данни, НСИ

Област	Стойности на подиндекса				Изходни данни			
	Климатичен индекс	ЕТС 2	Дял на домакин. без енергосп. мерки	подиндекс "Енергийни нужди"	Ден-градуси	ЕТС 2, брой домакинства	Брой домакинства без енергосп. мерки	Брой домакинства общо
БЛАГОЕВГРАД	0,08	0,03	0,49	0,61	2480	3631	57385	116556
БУРГАС	0,00	0,05	0,69	0,74	2289	8083	116094	168287
ВАРНА	0,11	0,06	0,61	0,78	2550	11232	113537	186096
В. ТЪРНОВО	0,18	0,08	0,85	1,10	2700	6878	77467	91147
ВИДИН	0,28	0,03	0,70	1,01	2933	1116	26544	38026
ВРАЦА	0,23	0,10	0,76	1,09	2825	6580	51322	67396
ГАБРОВО	0,21	0,08	0,63	0,92	2760	3968	31771	50373
ДОБРИЧ	0,18	0,10	0,81	1,08	2700	6268	52772	65308
КЪРДЖАЛИ	0,07	0,00	0,89	0,96	2450	0	49641	55557
КЮСТЕНДИЛ	0,18	0,10	0,78	1,06	2700	4688	36134	46532
ЛОВЕЧ	0,28	0,00	0,85	1,13	2925	0	41552	49010
МОНТАНА	0,19	0,10	0,68	0,98	2725	5554	36903	53956
ПАЗАРДЖИК	0,29	0,03	0,70	1,01	2950	2388	62600	90021
ПЕРНИК	0,39	0,25	0,73	1,37	3175	12840	37272	51048
ПЛЕВЕН	0,16	0,21	0,69	1,06	2650	21065	69106	99677
ПЛОВДИВ	0,10	0,07	0,78	0,95	2520	18520	197196	253021
РАЗГРАД	0,22	0,14	0,85	1,22	2800	6201	37591	43982
РУСЕ	0,14	0,14	0,81	1,09	2600	12712	70922	88095
СИЛИСТРА	0,19	0,01	0,69	0,90	2733	411	28618	41208
СЛИВЕН	0,14	0,11	0,79	1,03	2600	8814	65094	82494
СМОЛЯН	0,46	0,00	0,68	1,15	3350	0	31302	45907
СОФИЯ - ГРАД	0,27	0,25	0,62	1,14	2900	152064	369647	599026
СОФИЯ - ОБЛАСТ	0,39	0,22	0,92	1,54	3189	23345	97105	105420
СТАРА ЗАГОРА	0,10	0,05	0,85	1,01	2525	6656	106930	125847
ТЪРГОВИЩЕ	0,22	0,03	0,61	0,87	2800	1428	25463	41416
ХАСКОВО	0,01	0,02	0,71	0,73	2317	1488	65531	92785
ШУМЕН	0,22	0,03	0,72	0,97	2800	1801	49428	68593
ЯМБОЛ	0,09	0,06	0,77	0,92	2500	2872	37722	48924
Страната	0,19	0,12	0,71	0,37	2730	1065303	2042649	2865708

Таблица 2: Изходни данни за подиндекс „Социална уязвимост“, АСП, НСИ

	Брой лица, получаващи помощи за отопление 2023/2024	Доход на лице, лв. 2023 г.	Брой лица над 65г., 2023 г.	Брой деца под 18г., 2023 г.	Брой лица с доход под линия бедност 2023 г.	Общо лица, брой	Зимна смъртност 2020, %
Благоевград	41 363	10317	51980	34668	62164	287077	13,2%
Бургас	20 571	9804	76260	40603	79815	384446	16,2%
Варна	24 500	11001	56491	53527	63009	434191	16,0%
Велико Търново	19 558	8853	46871	24951	58865	202232	27,6%
Видин	17 834	9267	16786	8577	24549	71773	21,2%
Враца	27 796	9820	28656	14851	28629	147619	20,3%
Габрово	8 678	12006	27504	12047	15053	94862	16,4%
Добрич	11 133	8798	31688	16708	47320	146635	18,7%
Кърджали	21 268	8242	23270	16560	39037	146562	2,3%
Кюстендил	14 999	11320	22053	11697	17536	107673	14,3%
Ловеч	16 282	9150	20582	11659	30531	112225	26,7%
Монтана	20 971	9451	27870	12052	38760	114526	14,5%

	Брой лица, получаващи помощи за отопление 2023/2024	Доход на лице, лв. 2023 г.	Брой лица над 65г., 2023 г.	Брой деца под 18г., 2023 г.	Брой лица с доход под линия бедност 2023 г.	Общо лица, брой	Зимна смъртност 2020, %
Пазарджик	30 795	9293	37886	24419	61633	225261	15,9%
Перник	8 222	13333	25494	12097	16942	111032	19,8%
Плевен	27 619	11295	48745	25574	58131	217881	23,8%
Пловдив	50 779	10386	116667	78065	167726	633586	17,9%
Разград	16 329	9372	18868	11232	31758	100696	13,9%
Русе	18 947	9681	38426	19496	37835	187830	20,5%
Силистра	13 438	10461	21667	10942	24586	94739	19,3%
Сливен	21 085	7439	46532	15649	36539	170051	16,7%
Смолян	14 013	10756	25692	6941	13741	92107	6,9%
София - област	21 008	10246	51285	19939	104245	1286965	18,3%
София - град	22 469	14079	221103	158880	59456	226420	10,9%
Стара Загора	18 768	10878	57680	36998	67525	290350	15,2%
Търговище	14 364	9596	21253	9195	35282	95609	8,5%
Хасково	21 552	10162	41399	23696	53899	207114	30,5%
Шумен	25 870	10552	27900	18769	22520	149699	11,8%
Ямбол	9 042	8615	23057	10396	28862	106320	19,7%
Общо за страната	579253	284173	1253664	740186	1325948	6445481	16,7%

Таблица 3: Брой жилища по обитаемост, население и полезна жилищна площ, Преброяване 2021 г.

	Жилища	Обитавани	Население	Полезна жилищна площ в кв.м.
СЗР	519818	287007	664024	32311
Видин	74101	33062	71773	4719
Враца	116418	62743	147619	6700
Ловеч	92338	47151	112225	6075
Монтана	92742	50750	114526	5840
Плевен	144219	93301	217881	8977
СЦР	465178	293687	680359	28369
Велико Търново	145796	87364	202232	9069
Габрово	78316	43099	94862	4776
Разград	59408	40311	100696	3687
Русе	123440	84179	187830	7171
Силистра	58218	38734	94739	3666
СИР	537282	335346	826134	33650
Варна	279336	173091	434191	17536
Добрич	103296	60971	146635	6466
Търговище	65376	40007	95609	4130
Шумен	89274	61277	149699	5518
ЮИР	677040	375898	951167	42467
Бургас	325988	150826	384446	20329
Сливен	96282	63120	170051	6139
Стара Загора	183969	116507	290350	11671

	<i>Жилища</i>	<i>Обитавани</i>	<i>Население</i>	<i>Полезна жилищна площ в кв.м.</i>
<i>Ямбол</i>	70801	45445	106320	4329
ЮЦР	775196	504630	1304630	51720
<i>Кърджали</i>	81712	51829	146562	5969
<i>Пазарджик</i>	133785	84825	225261	9022
<i>Пловдив</i>	356810	245801	633586	23577
<i>Смолян</i>	74309	40868	92107	4677
<i>Хасково</i>	128580	81307	207114	8474
ЮЗР	1286940	807145	2019167	83913
<i>Благоевград</i>	162476	102213	287077	11984
<i>Кюстендил</i>	91915	46351	107673	5987
<i>Перник</i>	99665	46197	111032	5778
<i>София (столица)</i>	176995	85865	1286965	48603
<i>София-област</i>	755889	526519	226420	11562

Таблица 4: Брой домакинства по вид отопление и брой лица на 65 и повече години

		<i>Без лица на 65 + години</i>	<i>с 1 лице на 65 + години</i>	<i>с 2 лица на 65 + години</i>	<i>с 3 и >3 лица на 65 + г.</i>
<i>БЛАГОЕВГРАД</i>	Електричество	26826	12097	2597	0
	Газ - природен или пропан	1641	845	663	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	5807	1229	635	0
	Дърва	29976	24609	8619	205
	Въглища	0	0	482	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>БУРГАС</i>	Електричество	46651	31629	8410	0
	Газ - природен или пропан	3829	1355	1610	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	569	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	6299	1382	83	0
	Дърва	34236	22940	8016	0
	Въглища	443	276	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>ВАРНА</i>	Електричество	79210	28504	6684	0
	Газ - природен или пропан	8557	2259	416	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	5827	684	847	0
	Дърва	33219	12396	4212	0
	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	446	0	0	0
<i>ВЕЛИКО ТЪРНОВО</i>	Електричество	17698	11001	753	0
	Газ - природен или пропан	3600	2103	494	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	693	891	0	0
	Дърва	21198	23954	7572	0
	Въглища	578	103	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	509	0	0	0

		<i>Без лица на 65 + години</i>	<i>с 1 лице на 65 + години</i>	<i>с 2 лица на 65 + години</i>	<i>с 3 и >3 лица на 65 + г.</i>
<i>ВИДИН</i>	Електричество	10167	4366	933	0
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1953	590	136	0
	Дърва	8489	8830	1446	0
	Въглища	631	331	154	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>ВРАЦА</i>	Електричество	18696	9551	2119	68
	Газ - природен или пропан	3974	1990	377	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	3113	812	343	0
	Дърва	12736	9401	3604	0
	Въглища	0	238	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>ГАБРОВО</i>	Електричество	8957	10494	1146	0
	Газ - природен или пропан	1901	767	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	2230	1216	514	0
	Дърва	8605	10452	2793	0
	Въглища	1177	123	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>ДОБРИЧ</i>	Електричество	13668	12328	1251	0
	Газ - природен или пропан	4666	1288	139	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	372	942	0	0
	Дърва	14435	14045	1520	0
	Въглища	0	175	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>КЪРДЖАЛИ</i>	Електричество	11527	5507	2386	0
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	193	0	0	0
	Дърва	20567	10413	4964	0
	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>КЮСТЕНДИЛ</i>	Електричество	11615	7052	1592	88
	Газ - природен или пропан	2023	997	113	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	4098	844	305	0
	Дърва	5683	8446	2119	0
	Въглища	1059	207	289	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
<i>ЛОВЕЧ</i>	Електричество	7497	5057	264	0
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	4513	1512	65	0

		<i>Без лица на 65 + години</i>	<i>с 1 лице на 65 + години</i>	<i>с 2 лица на 65 + години</i>	<i>с 3 и >3 лица на 65 + г.</i>
<i>МОНТАНА</i>	Дърва	16418	10748	2937	0
	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	4530	3934	344	0
	Газ - природен или пропан	2582	753	790	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1095	0	0	0
<i>ПАЗАРДЖИК</i>	Дърва	16797	18165	3378	160
	Въглища	1083	345	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	16220	10786	1336	0
	Газ - природен или пропан	645	231	164	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	2469	144	881	54
<i>ПЕРНИК</i>	Дърва	32021	19160	4254	0
	Въглища	565	477	306	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	4534	7471	724	0
	Газ - природен или пропан	654	951	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1974	1816	442	0
<i>ПЛЕВЕН</i>	Дърва	11265	6105	3019	0
	Въглища	6829	3696	710	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	15369	10318	2834	284
	Газ - природен или пропан	9815	8634	1513	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	5426	1503	251	0
<i>ПЛОВДИВ</i>	Дърва	20322	17319	4986	0
	Въглища	0	811	292	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	95607	60090	14858	189
	Газ - природен или пропан	8865	1152	1078	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	1428	1139	825	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1455	1198	941	0
<i>РАЗГРАД</i>	Дърва	25970	25570	7614	0
	Въглища	2719	895	418	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	4404	1265	78	0
	Газ - природен или пропан	4387	1449	366	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	192	551	233	0
<i>РУСЕ</i>	Дърва	16132	11585	3341	0
	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	19537	8055	2275	212

		<i>Без лица на 65 + години</i>	<i>с 1 лице на 65 + години</i>	<i>с 2 лица на 65 + години</i>	<i>с 3 и >3 лица на 65 + г.</i>
<i>СИЛИСТРА</i>	Газ - природен или пропан	1627	1248	555	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	234	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	717	466	345	0
	Дърва	22598	14649	5214	0
	Въглища	4236	3895	916	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	4593	4077	811	0
	Газ - природен или пропан	411	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	446	419	252	0
	Дърва	14092	12441	3548	118
<i>СЛИВЕН</i>	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	12612	7724	3221	0
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	2664	771	393	0
	Дърва	15745	21344	6690	0
	Въглища	3030	4254	1529	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	4616	3560	285	0
	<i>СМОЛЯН</i>	Газ - природен или пропан	0	0	0
Нафта, маслени радиатори и др. подобни		0	0	0	0
Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др		1462	188	161	0
Дърва		14138	15682	5817	0
Въглища		0	0	0	0
Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други		0	0	0	0
Електричество		7127	3094	590	0
Газ - природен или пропан		12373	6853	1645	0
Нафта, маслени радиатори и др. подобни		0	297	0	0
Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др		7808	993	773	0
Дърва		25800	26250	7601	0
<i>СОФИЯ</i>	Въглища	1026	1024	127	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	119565	30574	7529	0
	Газ - природен или пропан	75577	55714	11171	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	1114	0	294	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	11019	8435	2747	0
	Дърва	25595	12122	1794	0
	Въглища	4519	3156	518	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	41893	26322	8151	0
	<i>СОФИЯ- СТОЛИЦА</i>	Газ - природен или пропан	5657	780	102
Нафта, маслени радиатори и др. подобни		0	0	117	0
Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др		780	964	101	0
Дърва		19838	17406	3638	99
Въглища		0	0	0	0
<i>СТАРА ЗАГОРА</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	41893	26322	8151	0
	Газ - природен или пропан	5657	780	102	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	117	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	780	964	101	0
Дърва	19838	17406	3638	99	

		<i>Без лица на 65 + години</i>	<i>с 1 лице на 65 + години</i>	<i>с 2 лица на 65 + години</i>	<i>с 3 и >3 лица на 65 + г.</i>
ТЪРГОВИЩЕ	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	6904	4326	787	0
	Газ - природен или пропан	734	598	97	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	843	0	288	0
	Дърва	11683	12694	2354	109
ХАСКОВО	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	34975	16035	4493	0
	Газ - природен или пропан	587	0	109	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	179	0	304	0
	Дърва	14558	15716	4569	0
ШУМЕН	Въглища	618	0	173	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	19235	10477	1310	0
	Газ - природен или пропан	1148	328	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	310	0	178
	Дърва	20310	11918	2618	0
ЯМБОЛ	Въглища	0	325	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0
	Електричество	15230	6906	2793	0
	Газ - природен или пропан	1549	996	327	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1536	0	0	0
	Дърва	7553	8572	3462	0
	Въглища	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0

Таблица 5: Брой домакинства по вид отопление и по брой лица в домакинството

	<i>Вид отопление</i>	<i>с 1 лице</i>	<i>с 2 лица</i>	<i>с 3 лица</i>	<i>с 4 лица</i>	<i>с 5 и >5 лица</i>
БЛАГОЕВГРАД	Електричество	17913	9354	8162	3964	2128
	Газ - природен или пропан	898	1415	182	0	654
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	527	2815	1997	918	1413
	Дърва	20749	15726	7212	10242	9481
	Въглища	0	482	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
БУРГАС	Електричество	29363	29486	13323	11759	2760
	Газ - природен или пропан	2939	2886	970	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	569	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1259	1078	2738	1979	710

	<i>Вид отопление</i>	<i>с 1 лице</i>	<i>с 2 лица</i>	<i>с 3 лица</i>	<i>с 4 лица</i>	<i>с 5 и >5 лица</i>
<i>ВАРНА</i>	Дърва	24615	18513	8163	7439	6462
	Въглища	276	0	443	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	51701	27939	21655	11927	1177
	Газ - природен или пропан	2655	3006	3637	1933	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	656	1355	2191	1218	1937
<i>ВЕЛИКО ТЪРНОВО</i>	Дърва	13959	13294	6359	8405	7812
	Въглища	0	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	446	0
	Електричество	9857	9292	5725	2018	2559
	Газ - природен или пропан	2762	1858	797	780	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	820	0	71	0	693
<i>ВИДИН</i>	Дърва	22657	14382	5744	5855	4086
	Въглища	0	103	578	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	509	0
	Електричество	7616	3838	1756	2256	0
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	1151	1459	69	0
<i>ВРАЦА</i>	Дърва	10503	4245	3125	119	772
	Въглища	0	746	0	370	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	18177	2968	4642	4646	0
	Газ - природен или пропан	2367	1044	2443	271	217
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1322	335	1600	526	485
<i>ГАБРОВО</i>	Дърва	9485	6780	3843	2821	2811
	Въглища	238	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	11506	4964	3004	417	706
	Газ - природен или пропан	571	0	1178	919	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1216	1014	1020	710	0
<i>ДОБРИЧ</i>	Дърва	10941	6259	2986	973	690
	Въглища	0	837	462	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	13752	6480	5002	1067	947
	Газ - природен или пропан	1916	588	143	3191	255
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	176	529	372	0	237
<i>КЪРДЖАЛИ</i>	Дърва	13361	6508	3347	4328	2456
	Въглища	0	175	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	5938	6022	5356	720	1384

	<i>Вид отопление</i>	<i>с 1 лице</i>	<i>с 2 лица</i>	<i>с 3 лица</i>	<i>с 4 лица</i>	<i>с 5 и >5 лица</i>	
<i>КЮСТЕНДИЛ</i>	Газ - природен или пропан	0	0	0	0	0	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	193	0	0	0	
	Дърва	7877	13335	4447	4712	5574	
	Въглища	0	0	0	0	0	
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0	
	Електричество	7733	5199	3332	3532	551	
	Газ - природен или пропан	1224	446	981	249	234	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1476	1801	0	777	1194	
<i>ЛОВЕЧ</i>	Дърва	7349	3699	1495	1560	2145	
	Въглища	541	341	0	518	155	
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0	
	Електричество	8005	2170	1358	1284	0	
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0	0	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	650	1065	3518	857	
	Дърва	13763	7946	4101	1943	2350	
	Въглища	0	0	0	0	0	
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0	
<i>МОНТАНА</i>	Електричество	2965	3501	1602	125	614	
	Газ - природен или пропан	560	987	1538	1040	0	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	0	0	643	452	
	Дърва	19293	10050	4300	3743	1114	
	Въглища	345	0	343	387	352	
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0	
	Електричество	15522	5659	3012	3362	788	
	Газ - природен или пропан	498	164	161	0	217	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
<i>ПАЗАРДЖИК</i>	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	691	1342	995	521	
	Дърва	16791	13885	7603	8672	8485	
	Въглища	477	463	0	311	98	
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0	
	Електричество	7367	3616	1023	723	0	
	Газ - природен или пропан	1282	0	0	0	323	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	949	1005	867	478	932	
	Дърва	7006	4306	2627	4757	1692	
	Въглища	6275	2538	461	1764	196	
<i>ПЕРНИК</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0	
	Електричество	13386	7586	4983	1082	1769	
	Газ - природен или пропан	7947	7207	3829	980	0	
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0	
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1379	1232	242	4327	0	
	Дърва	18958	9382	5941	2705	5641	
	Въглища	0	292	405	406	0	
	<i>ПЛЕВЕН</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
		Електричество	13386	7586	4983	1082	1769
		Газ - природен или пропан	7947	7207	3829	980	0
Нафта, маслени радиатори и др. подобни		0	0	0	0	0	
Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др		1379	1232	242	4327	0	
Дърва		18958	9382	5941	2705	5641	
Въглища		0	292	405	406	0	

<i>Вид отопление</i>		<i>с 1 лице</i>	<i>с 2 лица</i>	<i>с 3 лица</i>	<i>с 4 лица</i>	<i>с 5 и >5 лица</i>
<i>ПЛОВДИВ</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	61440	45669	27904	21492	14239
	Газ - природен или пропан	2408	1741	4237	1029	1681
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	386	1278	576	1151	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	1171	1107	369	946	0
	Дърва	19434	14235	9504	6588	9393
	Въглища	2400	667	403	561	0
<i>РАЗГРАД</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	2375	1061	1775	0	535
	Газ - природен или пропан	2255	1025	1704	1069	147
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	192	0	0	784
	Дърва	13918	8184	2016	3377	3563
	Въглища	0	0	0	0	0
<i>РУСЕ</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	11273	8682	7977	2059	88
	Газ - природен или пропан	2125	810	228	267	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	234	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	810	490	0	227
	Дърва	15481	10776	7681	5403	3120
	Въглища	4294	1952	1899	494	409
<i>СИЛИСТРА</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	4100	2269	2787	326	0
	Газ - природен или пропан	411	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	419	442	256	0	0
	Дърва	11595	6837	4831	2734	4202
	Въглища	0	0	0	0	0
<i>СЛИВЕН</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	12971	6143	2383	754	1307
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	357	1056	0	108	2307
	Дърва	20517	12865	3660	2508	4230
	Въглища	2773	3927	895	1218	0
<i>СМОЛЯН</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	4263	2401	319	1477	0
	Газ - природен или пропан	0	0	0	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	963	348	372	0	127
	Дърва	13202	13010	5229	3290	906
	Въглища	0	0	0	0	0
<i>СОФИЯ</i>	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	6641	1945	2036	189	0
	Газ - природен или пропан	6508	7979	4085	493	1805
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	297	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	3533	2047	1733	1810	451

	<i>Вид отопление</i>	<i>с 1 лице</i>	<i>с 2 лица</i>	<i>с 3 лица</i>	<i>с 4 лица</i>	<i>с 5 и >5 лица</i>
<i>СОФИЯ-СТОЛИЦА</i>	Дърва	24801	18575	4491	5308	6476
	Въглища	1624	426	127	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	54404	33957	29470	33628	6208
	Газ - природен или пропан	76423	30234	20303	12288	3215
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	585	823	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	4167	3913	3991	6074	4057
<i>СТАРА ЗАГОРА</i>	Дърва	16543	8931	5754	5795	2488
	Въглища	2004	2640	632	2065	852
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	29648	19321	15363	8044	3991
	Газ - природен или пропан	769	1187	1474	2729	380
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	117	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	524	0	77	780	464
<i>ТЪРГОВИЩЕ</i>	Дърва	16173	11030	5004	3543	5231
	Въглища	0	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	5261	755	2856	2833	312
	Газ - природен или пропан	256	830	0	342	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	0	843	0	288
<i>ХАСКОВО</i>	Дърва	10645	8194	3725	2207	2070
	Въглища	0	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	16992	17696	8602	9482	2730
	Газ - природен или пропан	0	0	696	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	182	179	0	122
<i>ШУМЕН</i>	Дърва	15329	9192	5520	3626	1176
	Въглища	0	618	173	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	13491	6125	6846	3825	734
	Газ - природен или пропан	0	1055	421	0	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	0	310	178	0	0
<i>ЯМБОЛ</i>	Дърва	11938	10493	6975	4369	1072
	Въглища	0	0	325	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0
	Електричество	7932	8499	2295	5275	929
	Газ - природен или пропан	1394	979	0	499	0
	Нафта, маслени радиатори и др. подобни	0	0	0	0	0
	Биомаса - пелети – от дървени стърготини, ядки и др	735	325	475	0	0
	Дърва	9285	5348	1919	1299	1736
	Въглища	0	0	0	0	0
	Възобновяема енергия - слънчева, геотермална и други	0	0	0	0	0

Таблица 6: Брой жилища по тип на жилището и брой лица в домакинствата, 2023 г., НСИ

Област	Тип на жилището	Брой домакинства по брой лица в домакинството				
		с 1 лице	с 2 лица	с 3 лица	с 4 лица	с 5 и повече лица
БЛАГОЕВГРАД	Самостоятелна къща	15938	14916	6444	7030	10219
	Къща близък или част от къща	10764	5624	5305	3894	1821
	Апартамент в сграда < 10 жилища	3771	1481	1457	823	164
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	9941	7771	4347	3377	1471
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
БУРГАС	Самостоятелна къща	19947	19280	8392	8024	7062
	Къща близък или част от къща	10692	4660	6781	4066	869
	Апартамент в сграда < 10 жилища	4569	6240	1589	3015	333
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	23812	22339	8876	6072	1668
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ВАРНА	Самостоятелна къща	12085	11024	5904	8616	7690
	Къща близък или част от къща	4486	3869	3680	915	135
	Апартамент в сграда < 10 жилища	3973	3755	3736	1444	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	48812	27733	21326	13351	3563
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Самостоятелна къща	19044	12348	5153	4838	4243
	Къща близък или част от къща	2523	1659	1309	113	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	2394	3520	625	751	1033
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	12137	8108	5828	3460	2062
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ВИДИН	Самостоятелна къща	9045	4560	3168	559	772
	Къща близък или част от къща	925	0	0	0	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	720	814	626	238	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	7428	4606	2546	2018	0
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ВРАЦА	Самостоятелна къща	12905	7447	6534	3949	3513
	Къща близък или част от къща	1803	402	0	0	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	2790	591	652	823	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	14091	2840	5564	3492	0
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ГАБРОВО	Самостоятелна къща	7524	4082	3768	866	607
	Къща близък или част от къща	2991	1548	884	0	298
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1398	1503	108	679	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	12321	5941	3892	1474	491
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ДОБРИЧ	Самостоятелна къща	16462	7801	2928	4569	4076

Област	Тип на жилището	Брой домакинства по брой лица в домакинството				
		с 1 лице	с 2 лица	с 3 лица	с 4 лица	с 5 и повече лица
КЪРДЖАЛИ	Къща близък или част от къща	3036	223	566	1395	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1661	521	143	534	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	8047	6032	5227	2088	0
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	8493	13704	3899	3687	5541
КЮСТЕНДИЛ	Къща близък или част от къща	941	477	183	0	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	0	162	1087	279	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	4382	4843	4634	1466	826
	Друг вид настаняване	0	363	0	0	591
	Самостоятелна къща	8334	5214	2011	2613	3637
ЛОВЕЧ	Къща близък или част от къща	4120	2872	972	1756	52
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1201	638	0	920	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	4667	2762	2825	1346	591
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	13361	6680	5426	3594	2482
МОНТАНА	Къща близък или част от къща	727	276	0	1277	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1258	282	198	278	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	6423	3529	901	1595	725
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	16484	9642	4821	5626	1885
ПАЗАРДЖИК	Къща близък или част от къща	2320	257	0	0	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	0	1177	746	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	3668	3463	2216	313	646
	Друг вид настаняване	692	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	13702	13157	7433	8644	9564
ПЕРНИК	Къща близък или част от къща	7333	2535	1834	1563	397
	Апартамент в сграда < 10 жилища	4168	583	298	1316	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	8085	4585	2553	1816	454
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	12598	7303	3521	1925	2405
ПЛЕВЕН	Къща близък или част от къща	2944	172	994	408	219
	Апартамент в сграда < 10 жилища	0	163	0	3285	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	7338	4389	463	2402	519
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	20837	12175	6760	4983	5641
ПЛЕВЕН	Къща близък или част от къща	6049	925	0	0	448
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1294	2187	527	565	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	13489	10411	8112	3952	1321

Област	Тип на жилището	Брой домакинства по брой лица в домакинството				
		с 1 лице	с 2 лица	с 3 лица	с 4 лица	с 5 и повече лица
ПЛОВДИВ	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	31257	28272	10378	9680	14735
	Къща близък или част от къща	13251	6431	3591	3722	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	9168	5048	3432	5940	1848
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	34043	25168	24871	11648	7414
РАЗГРАД	Друг вид настаняване	0	0	720	778	1626
	Самостоятелна къща	14870	8038	2324	4447	4332
	Къща близък или част от къща	298	265	0	0	551
	Апартамент в сграда < 10 жилища	0	179	616	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	3381	1979	2556	0	147
РУСЕ	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	11556	10014	6630	4609	3425
	Къща близък или част от къща	1160	1061	432	1147	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1956	1131	98	126	96
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	19309	11499	11116	2342	389
СИЛИСТРА	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	11187	6041	6717	3059	4202
	Къща близък или част от къща	1259	589	218	0	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	0	0	0	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	4079	2918	940	0	0
СЛИВЕН	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	19879	15059	4336	2106	5974
	Къща близък или част от къща	3607	1105	734	611	928
	Апартамент в сграда < 10 жилища	2274	669	0	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	11253	8714	2155	2149	941
СМОЛЯН	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	6573	7626	1648	2003	1033
	Къща близък или част от къща	7971	5009	3112	1629	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	523	300	0	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	3124	2823	1160	1135	0
СОФИЯ	Друг вид настаняване	237	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	25623	21462	5664	4776	7993
	Къща близък или част от къща	10938	5261	2447	2779	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	878	457	825	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	6811	4242	3537	245	739
СОФИЯ-СТОЛИЦА	Друг вид настаняване	275	469	0	0	0
	Самостоятелна къща	17417	12474	11668	13296	7839
	Къща близък или част от къща	21936	11691	6161	5233	1108

Област	Тип на жилището	Брой домакинства по брой лица в домакинството				
		с 1 лице	с 2 лица	с 3 лица	с 4 лица	с 5 и повече лица
СТАРА ЗАГОРА	Апартамент в сграда < 10 жилища	16972	10221	15870	4847	3024
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	208718	89704	71654	61120	7939
	Друг вид настаняване	0	0	0	134	0
	Самостоятелна къща	22082	13550	6883	5410	5824
	Къща близък или част от къща	1406	1911	2661	671	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	2571	1366	2165	660	608
ТЪРГОВИЩЕ	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	21056	14710	10028	8356	3633
	Друг вид настаняване	0	0	297	0	0
	Самостоятелна къща	10094	6565	4202	3609	2670
	Къща близък или част от къща	318	0	892	0	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	924	1048	243	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	4611	2165	2087	1773	0
ХАСКОВО	Друг вид настаняване	215	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	20054	14872	9565	6737	1997
	Къща близък или част от къща	2215	1440	597	543	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	762	1234	462	0	359
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	9758	10142	4546	5829	1673
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
ШУМЕН	Самостоятелна къща	10371	9668	7927	4319	1072
	Къща близък или част от къща	3342	2208	882	2047	153
	Апартамент в сграда < 10 жилища	1003	371	0	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	11149	5735	5936	1828	581
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0
	Самостоятелна къща	14378	7630	1876	2618	2665
ЯМБОЛ	Къща близък или част от къща	1180	679	342	417	0
	Апартамент в сграда < 10 жилища	223	738	503	0	0
	Апартамент в сграда с >= 10 жилища	3566	6105	1968	4038	0
	Друг вид настаняване	0	0	0	0	0

